

Mogelijkheden voor het optimaliseren van informatiestromen in de biologische sector

Wageningen UR, Agrotechnology and Food Innovations
Wageningen UR, WING process consultancy

Report nr: 296

Colofon

Title	Mogelijkheden voor het optimaliseren van informatiestromen in de biologische sector
Author(s)	Raoul Vernède (projectleider) (Wageningen UR, A&F), Lobke Coppens (Wageningen UR, A&F), Floor Verdenius (Wageningen UR, A&F), Ronald de Graaff (Wageningen UR, WING)
A&F number	Report nr. 296
ISBN-number	90-5406- -
Date of publication	Month Year
Confidentiality	Beschikbaar voor publiek
Project code.	ACB.03.034
Price	Tegen onkostenvergoeding

Agrotechnology and Food Innovations B.V.
P.O. Box 17
NL-6700 AA Wageningen
Tel: +31 317 475 024
E-mail: info.agrotechnologyandfood@wur.nl
Internet: www.agrotechnologyandfood.wur.nl

© 2004 Agrotechnology & Food Innovations B.V

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, hetzij mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
De uitgever aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

*All right reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system of any nature, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior permission of the publisher.
The publisher does not accept any liability for the inaccuracies in this report.*

Samenvatting

Voor de beheersbaarheid van voedselveiligheid nemen de wettelijke eisen ten aanzien van traceerbaarheid geleidelijk toe. In 2005 worden de eisen in EU verband verder aangescherpt. Voor de biologische sector speelt naast voedselveiligheid ook het waarborgen van de biologische kwaliteit in de keten als essentieel. Enkele recente cases maken duidelijk dat een calamiteit binnen één specifiek product enorme consequenties kan hebben voor een groot deel van de biologische keten. Door de groei van de biologische keten nemen de risico's toe. Voor de verdere groei van de biologische sector is versterking van het waarborgen van biologische kwaliteit en voedselveiligheid noodzakelijk. Er is een gemeenschappelijk sectorbelang om te komen tot een transparante keten die snel kan reageren en informatie kan leveren over oorsprong, productiemethode en verwerkingsstappen van een product.

De biologische sector is daarom van mening dat het optimaliseren van de informatiestromen in de biologische sector met behulp van de huidige mogelijkheden van Informatie en Communicatie Technologieën (ICT) bovengenoemde zorgen kan ombuigen in kansen. Daarmee kan de positie van de sector sterk verbeterd worden om zo continuïteit en groei te waarborgen. Om dat te bereiken zijn er vier ambities geformuleerd:

- Informatievoorziening en borging productkwaliteit
- Administratieve lasten verlichting
- Management instrument
- Marketing en Imagoverbetering

De ambities staan in het teken staan van het verbeteren van de huidige positie van de biologische sector en zijn een voorwaarde voor de continuïteit en de groei van de sector. Naast visie is echter ook initiatief en volharding nodig. Er zal een dragende organisatie opgezet moeten worden, die voldoende draagvlak in de sector heeft en zich committeert aan de uitgesproken visie. Tevens dient zij het initiatief te nemen tot het opzetten van projecten in de lijn van de uitgesproken ambities.

Men kan concluderen dat het project anders is gelopen dan de betrokken partijen in eerste instantie voor ogen hadden. Echter, dit wil niet zeggen dat er uiteindelijk geen resultaten behaald zijn. Het onderlinge sociale leerproces dat de deelnemers hebben doorlopen, is het voornaamste resultaat van dit project. Dit heeft geresulteerd in een gezamenlijk ontwikkelde, én gedragen, visie ten aanzien van de kansen, die het optimaliseren van informatiestromen de biologische sector kan bieden.

Gedurende het project werd duidelijk dat men behoefte had aan een gedragen visie ten aanzien van optimale informatiestromen in de biologische sector. Deze visie is in een tweetal intensieve werksessies ontwikkeld. Het visiedocument is uiteindelijk het meest belangrijke fysieke resultaat van dit project geworden en biedt een goed startpunt voor vervolgwerkzaamheden en projecten.

Keywords: biologische sector, transparantie, administratieve lastenverlichting, Informatie- en Communicatie Technologie, tracking & tracing, sociaal leerproces, keteninformatiesysteem.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Inleiding	6
1.1 Inleiding	6
1.2 Verloop van het proces	7
1.3 Conclusie	7
2 Generiek raamwerk	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Procesmatige aspecten	8
2.3 Mogelijke typen keteninformatiesystemen	10
2.4 Kritische succesfactoren bij implementatie keteninformatiesystemen	17
2.5 Conclusies voor de biologische sector	18
3 Keteninformatiesysteem voor de biologische sector	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Meerwaarde voor actoren biologische sector	20
3.3 Analyse huidige situatie biologische sector	22
3.4 Knelpunten keteninformatiesysteem voor de biologische sector	23
3.5 Invulling scenario's voor de biologische sector	24
3.6 BIOCOM: Een keten communicatie standaard voor de biologische keten	26
3.7 BIOSIS: Centrale informatieverwerking in de biologische sector	28
3.8 MPS als referentie	31
4 Praktijk pilots	34
4.1 Selectie pilots	34
4.2 Werksessies	35
4.3 Resultaten	35
5 Visieontwikkeling	37
5.1 Inleiding	37
5.2 Werkwijze	38
5.3 Resultaten	39
6 Conclusies en aanbevelingen	40
6.1 Resultaten en conclusies	40
6.2 Samenwerking	41
6.3 Impact, kennisverspreiding en vervolg	41
6.4 Lessons learned	41
7 Referenties	42
Dankwoord	43
Bijlage 1: Projectvoorstel	44
Bijlage 2: Procesverloop (vertrouwelijk)	53

Bijlage 3: FoodPrint	54
Bijlage 4: Screenshots bestaande informatiesystemen	56
Bijlage 5: Controle en certificatie Skal (vertrouwelijk)	74
Bijlage 6: Overzicht doelen en informatiebehoefte Skal (vertrouwelijk)	75
Bijlage 7: Pilot keteninformatiesysteem Diervoederketen (vertrouwelijk)	76
Bijlage 8: Pilot keteninformatiesysteem AGF-keten (vertrouwelijk)	77
Bijlage 9: Visieontwikkeling “Biologisch zichtbaar”	78
Bijlage 10: Aanvullende documentatie	91

Figuren

Figuur 1 Scenario’s informatie-uitwisseling.....	12
Figuur 2 Positionering biologische productiemethode dan wel sector	19
Figuur 3 Stakeholder analyse (belang versus invloed).....	22
Figuur 4 Voorbeeld MPS logo's.....	31
Figuur 5 Screenshot van MPS invoerscherm	32
Figuur 6 MPS ICT architectuur	32
Figuur 7 Voorbeeld van resultaten MPS voor deelnemer.....	33
Figuur 8 Beweging door creatieve spanning (bron: Robert Fritz, 2001).....	38
Figuur 9 Huidige situatie informatiestromen	46
Figuur 10 Mogelijke toekomstige situatie informatiestromen	47
Figuur 11 Schematische weergave projectfases	50
Figuur 12 Onderdelen van een tracking & tracing project	54
Figuur 13 Te realiseren organisatiedoelen met traceerbaarheid	55
Figuur 14 Beweging door creatieve spanning	80
Figuur 15 Contouren projectorganisatie “Biologisch Zichtbaar”	89

1 Inleiding

1.1 Inleiding

Voor de beheersbaarheid van voedselveiligheid nemen de wettelijke eisen ten aanzien van traceerbaarheid geleidelijk toe. In 2005 worden de eisen in EU verband verder aangescherpt. Voor de biologische sector speelt naast voedselveiligheid ook het waarborgen van de biologische kwaliteit in de keten als essentieel. Enkele recente cases maken duidelijk dat een calamiteit binnen één specifiek product enorme consequenties kunnen hebben voor een groot deel van de biologische keten. Door de groei van de biologische keten nemen de risico's toe. Voor de verdere groei van de biologische sector is versterking van het waarborgen van biologische kwaliteit en voedselveiligheid noodzakelijk. Er is een gemeenschappelijk sectorbelang om te komen tot een transparante keten die snel kan reageren en informatie kan leveren over oorsprong, productiemethode en verwerkingsstappen van een product.

Het opzetten van een keteninformatiesysteem voor de biologische sector wordt door de belanghebbenden in de biologische sector als een goed middel beschouwd om de waarborgeseisen te versterken. Tevens wordt verwacht dat het systeem tot meer efficiëntie kan leiden, en er belangrijke marketingvoordelen aan vastzitten voor het bedrijfsleven. Dit project is gericht op het ontwikkelen van een keteninformatiesysteem, waarbij tracking & tracing centraal staat, om te komen tot een efficiënte en effectieve waarborging van de biologische kwaliteit en voedselveiligheid. Daarnaast is in dit project expliciet aandacht voor de ondersteuning van de samenwerkings- en besluitvormingsprocessen. Ervaring leert dat aandacht voor dit soort processen, waarbij meerdere partijen en dus ook meerdere belangen een rol spelen, essentieel is voor het bereiken van een succesvol eindresultaat.

De doelstelling van het project “Keteninformatiesysteem voor de biologische sector” is dan ook het inventariseren in hoeverre een informatiesysteem voor de gehele biologische sector een bijdrage kan leveren aan de groei en het imago van deze biologische sector en de verdere ‘professionalisering’ van de controle en certificatie van het biologisch keurmerk. Voor meer informatie omtrent de achtergrond, doelstellingen en werkwijze van het project, wordt verwezen naar het projectvoorstel, zoals dat bij aanvang van het project is opgesteld (zie bijlage 1).

In de loop van het project is bovenstaande doelstelling onveranderd gebleven. Echter, de focus van het onderzoek is verschoven naar het verkrijgen van draagvlak voor het optimaliseren van informatiestromen in de biologische sector¹. De reden voor deze verschuiving is dat er een lange aanloop nodig bleek voor het creëren van draagvlak en betrokkenheid onder de betrokkenen. Het resultaat van de eerste fase is dan ook de verkregen betrokkenheid (commitment) van de participanten. In de tweede fase is het eindresultaat dan ook niet een ontwikkeld prototype van een keteninformatiesysteem, maar een gezamenlijk ontwikkelde en gedragen visie ten aanzien van de mogelijkheden voor optimale informatiestromen in de biologische sector (zie hoofdstuk 5).

¹ Dit maakt het nodig om een onderscheid in formulering te maken tussen ‘keteninformatiesystemen’, als zijnde de verzameling van mogelijke informatie systemen, en het ‘Keten Informatie Systeem (KIS)’, als zijnde een van de vier mogelijke scenario's.

1.2 Verloop van het proces

In deze paragraaf wordt een korte opsomming gegeven van de ontwikkelingen, die plaats hebben gevonden gedurende de uitvoering van het project. Voor een uitgebreid overzicht wordt verwezen naar de bijlage (zie bijlage 2).

- ⇒ Bij aanvang vergde het opstellen en verkrijgen van commitment van de verschillende partijen de nodige aandacht.
- ⇒ In de loop van het project werd duidelijk dat voor een aantal, met name kleinere bedrijven uit de pilots, de tijdsinvestering niet in relatie stond met het verwachte voordeel. Dit maakte het noodzakelijk om voor een iets andere werkwijze te kiezen met minder werksessies en meer individuele gesprekken.
- ⇒ Gedurende het project kwam de centrale en bindende positie van Skal binnen de biologische sector duidelijk naar voren. Deze rol had Skal zich vooraf aan de deelname aan dit project niet of slechts gedeeltelijk toebedeeld.
- ⇒ Tijdens het project werd duidelijk dat een verbreding van de zienswijze noodzakelijk was. Het is niet voldoende om alleen te kijken naar keteninformatiesystemen, maar het gaat veel meer over een optimalisatie van informatiestromen.
- ⇒ Het opstappen van de voorzitter van de stuurgroep leidde er toe dat een nieuwe voorzitter gezocht moest worden.
- ⇒ In het project werd duidelijk dat een sterk commitment van de sleutelpartijen cruciaal is voor succes. Tijdens bilaterale en groeps gesprekken, deels onder leiding van een procesbegeleider, zijn ontstane misverstanden bespreekbaar gemaakt. Deze gesprekken vormen een cruciaal onderdeel en ook resultaat van het project.
- ⇒ Naar aanleiding van de resultaten uit de eerste fase is besloten om de invulling van fase 2 van dit project aan te passen. Insteek was het om een gezamenlijk visie te ontwikkelen ten aanzien van de mogelijkheden die het optimaliseren van de informatiestromen voor de biologische sector kan betekenen.

1.3 Conclusie

Concluderend kan men zeggen dat dit project anders is gelopen dan vooraf werd gedacht. Er is bij aanvang te veel uitgegaan van de veronderstelling dat de verschillende partijen op één lijn zaten. Onderlinge (politieke) verhoudingen zijn deels onderschat. Echter, dit wil niet zeggen dat er uiteindelijk geen resultaten behaald zijn. Met name door de dynamiek in het proces, is het onderlinge sociale leerproces dat de deelnemers hebben doorlopen, het voornaamste resultaat van dit project. Dit heeft geresulteerd in een gezamenlijk ontwikkelde, én gedragen, visie ten aanzien van de kansen, die het optimaliseren van informatiestromen de biologische sector kan bieden.

2 Generiek raamwerk

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een generiek raamwerk gepresenteerd wat als kader kan dienen bij de uitvoering van dit project. Allereerst wordt kort besproken welke procesmatige aspecten een rol spelen bij het tot een succes brengen van een innovatieproject. Vervolgens wordt een stappenplan gepresenteerd wat doorlopen kan worden bij het ontwerpen van een keteninformatiesysteem. Aansluitend worden verschillende scenario's geschetst en worden ervaringen van vergelijkbare projecten geanalyseerd. De toetsing hiervan leidt tot een opsomming van kritische succesfactoren. Het hoofdstuk wordt besloten met een overzicht van de lessen die hieruit getrokken kunnen worden.

2.2 Procesmatige aspecten

In deze paragraaf bespreken we het proces wat doorlopen moet worden om te komen tot implementatie van een optimaal keteninformatiesysteem voor de biologische sector. Vragen die hierbij als leidraad dienen, zijn:

- Welke stappen moeten genomen worden?
- Hoe wordt draagvlak gecreëerd?
- Wat zijn de valkuilen en knelpunten?
- Welke rol spelen de verschillende actoren hierin?
- Heeft het een cultuurverandering tot gevolg, of is een cultuurverandering noodzakelijk?
- Wat doe ik als organisatie/keten/sector zelf en wat laat ik doen (outsourcing)?
- Op welke manier integreer ik systemen en processen over bedrijfsgrenzen heen?
- Welke aanleidingen en (politiek-strategische) doelstellingen zijn in het geding?

In het vervolg van deze paragraaf zal de nadruk liggen op het stappenplan wat gevolgd dient te worden om het project tot een succesvol einde te brengen.

2.2.1 Welke stappen moeten worden genomen?

Business Process Redesign (BPR), ook wel genoemd Business Process Reengineering, richt zich op het verhogen van de efficiency en effectiviteit van organisaties middels Informatie en Communicatie Technologie (ICT)². In andere woorden, hoe kunnen bedrijfsdoelstellingen efficiënter en effectiever bereikt worden met behulp van ICT. Bij het ontwikkelen van informatiesystemen gaat het om de vraag hoe deze systemen de bedrijfsdoelen het beste kunnen dienen, zonder daarbij belemmerd te worden door bestaande bedrijfsprocessen. Het herontwerp van bedrijfsprocessen wordt dan ook meegenomen in de beschouwing³. In andere woorden, BPR

² <http://www.costreduction.nl/artikelen/financieel/bpr.html>

³ <http://www.cs.vu.nl/~eliens/research/local/nwo/noag.pdf>

is het doelgericht ontwerpen, verbeteren en inrichten van bedrijfsprocessen en –systemen. Het volgende stappenplan dient te worden doorlopen⁴:

- Inventariseren doelstellingen, uitgangspunten en randvoorwaarden;
- Bedrijfsdoelstellingen op strategisch niveau vergelijken met huidige, meetbare prestaties (nulmeting)⁵;
- Knelpunten identificeren, en een oplossingsrichting beschrijven, alsmede de gevolgen die dit heeft voor organisatie & besturing, proces, informatiestromen, ICT en kosten & opbrengsten;
- Het ontwikkelen van scenario's;
- Alternatieven evalueren en het maken van een keuze;
- Implementatie.

Uit het voorgaande valt te concluderen dat in BPR de volgende aspecten centraal staan:

- Het ontwerpen vanuit bedrijfsprocessen
- Focus op toegevoegde waarde
- De klant staat centraal
- ICT (ondersteunend vs. strategisch)
- Structuur en cultuurverandering⁶
 - *Cultuur*: meer open, gericht op samenwerken, waardetoevoeging in de keten
 - *Structuur*: decentralisatie, horizontale samenwerking en client-empowerment

BPR heeft echter ook aandacht voor moeilijk meetbare aspecten, zoals motivatie, betrokkenheid, belangen, weerstanden, sfeer en communicatie

2.2.2 Toelichting methode FoodPrint

Keteninformatie en traceerbaarheid zijn middelen om iets te bereiken. Dat *iets* wordt bepaald door de doelen van de ketenspelers. Skal wil van de ketenspelers informatie over de gehanteerde productiewijze, om te controleren dat de productiewijze conform de regels voor biologische productie heeft plaats gevonden. Een ketenpartij wil graag over informatie van een voorgaande schakel beschikken om het ontvangen van producten slim te organiseren. Kortom, elk gebruik van informatie in een keten dient een doel.

Het is dan ook van belang de opzet van een keteninformatiesysteem te richten op het realiseren van de organisatiedoelen. Gaat het om een project ten dienste van één organisatie, dan is het van belang de doelen van die organisatie in kaart te brengen. Gaat het om een project ten dienste van een keten, dan is het van belang zowel de gemeenschappelijke ketendoelen in beeld te hebben, als de doelen van individuele ketenspelers. Die doelen lopen niet altijd synchroon. Door de doelen in beeld te brengen wordt duidelijk welke belangen gemeenschappelijk zijn, en welke doelen voor slechts enkele partijen gelden.

⁴ <http://www.bizzdesign.nl>

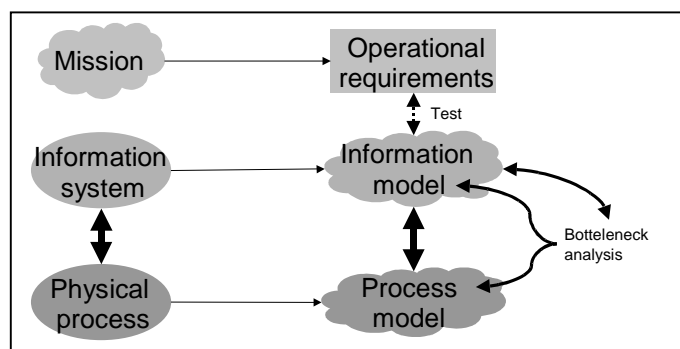
⁵ http://www.the-firm.nl/diensten_mc_trends.html

⁶ <http://www.zenc.nl/aandachtsgebieden/ictorganisatieontwikkeling/organisatieontwikkeling.htm>

De door A&F ontwikkelde methode FoodPrint sluit aan op het hierboven beschreven BPR stappenplan. FoodPrint is een hulpmiddel om systematisch (keten) informatiesystemen te realiseren die gericht zijn op traceerbaarheid. Centrale gedachte achter FoodPrint is dat organisatiedoelen moeten bepalen hoe de techniek wordt ingezet. Het in kaart brengen van de doelstellingen van de keten als geheel en individuele ketenpartijen is dan ook een belangrijke eerste stap binnen een FoodPrint traject.

Tweede gedachte achter FoodPrint is dat traceerbaarheid kan worden gerealiseerd als de aspecten organisatie, proces, informatie, en technologie op de juiste manier zijn ingericht. Traceerbaarheid is dus niet primair een technisch probleem. In fasen volgend op de doelstellingsanalyse wordt dan ook gekeken naar de bestaande situatie op het gebied van organisatie, informatie, proces en techniek. De huidige stand van zaken

wordt in kaart gebracht, en er wordt gekeken welke knelpunten er bestaan om de gewenste doelstellingen te bereiken. Voor die knelpunten worden vervolgens oplossingen ontworpen, zodat de doelstellingen kunnen worden gerealiseerd. FoodPrint is oorspronkelijk ontworpen met het oog op traceerbaarheid. Daarvoor zijn, naast het

hierboven beschreven analyse- en ontwerpmodel, ook nog een aantal aanvullende hulpmiddelen ontwikkeld. Het algemene model om doelstellingen in kaart te brengen is echter ook op andere gebieden toepasbaar. Voor een meer uitgebreide toelichting op FoodPrint wordt verwezen naar de bijlagen (zie bijlage 3).

2.3 Mogelijke typen keteninformatiesystemen

Keteninformatiesysteem: Een keteninformatiesysteem is een infrastructuur voor informatie-uitwisseling waarbij informatie over organisatorische grenzen van ketenschakels heen toegankelijk wordt gemaakt.

Infrastructuur: Combinatie van databestanden en functies en procedures om deze te ontsluiten.

Informatie-uitwisseling: Het communiceren van informatie die binnen één organisatie geproduceerd wordt, en binnen één of meer andere organisaties wordt gebruikt.

Toelichting:

Het gaat met name om de structuur van informatieverzameling en uitwisseling, en wat minder om de wijze van realisatie. Hoewel dat vaak een geautomatiseerd systeem zal zijn, is de term keteninformatiesysteem ook van toepassing op systemen die geheel uit papier bestaan.

2.3.1 Keteninformatiesysteem

Keteninformatiesysteem is een verzamelnaam voor systemen van uiteenlopende functie en vorm. In deze sectie maken we onderscheid naar functie en naar architectuur. Maar eerst geven we een algemene definitie van een keteninformatiesysteem.

Het woord *keteninformatiesysteem* is opgebouwd uit drie delen: *informatie* in een *systeem* dat functioneert in een *keten*. Deze drie elementen zijn van belang bij het beoordelen van de vraag of er sprake is van een keteninformatiesysteem, of van een bedrijfsoplossing.

Informatie: Betekenisvolle gegevens die partijen in of om de keten in staat stelt hun taken beter uit te voeren.

Systeem: Samenhangend infrastructuur, volgens uniforme principes georganiseerd

Keten: Gebruik door meerdere, in zichzelf onafhankelijke partijen, die het systeem gebruiken voor het aanleveren en opvragen van informatie, en daarmee in staat zijn hun taken (effectiever, efficiënter) uit te voeren.

Het laatste punt impliceert wederkerigheid. Er zijn een aantal systemen die informatie verzamelen ter ondersteuning van het bedrijfsproces van één van de ketenschakels. Hoewel hier soms een gedeeld commercieel belang in zit (b.v. een coöperatie die een betere prijs kan maken bij beschikbaarheid van gedetailleerde informatie over productie) is er geen sprake van een wederkerigheid van informatie voorziening en gebruik. Volgens die hier gehanteerde definitie is er dan geen sprake van een keteninformatiesysteem.

2.3.2 Functies van een keteninformatiesysteem

Welke functies kunnen in een keteninformatiesysteem worden uitgevoerd? We onderscheiden de volgende typen informatie:

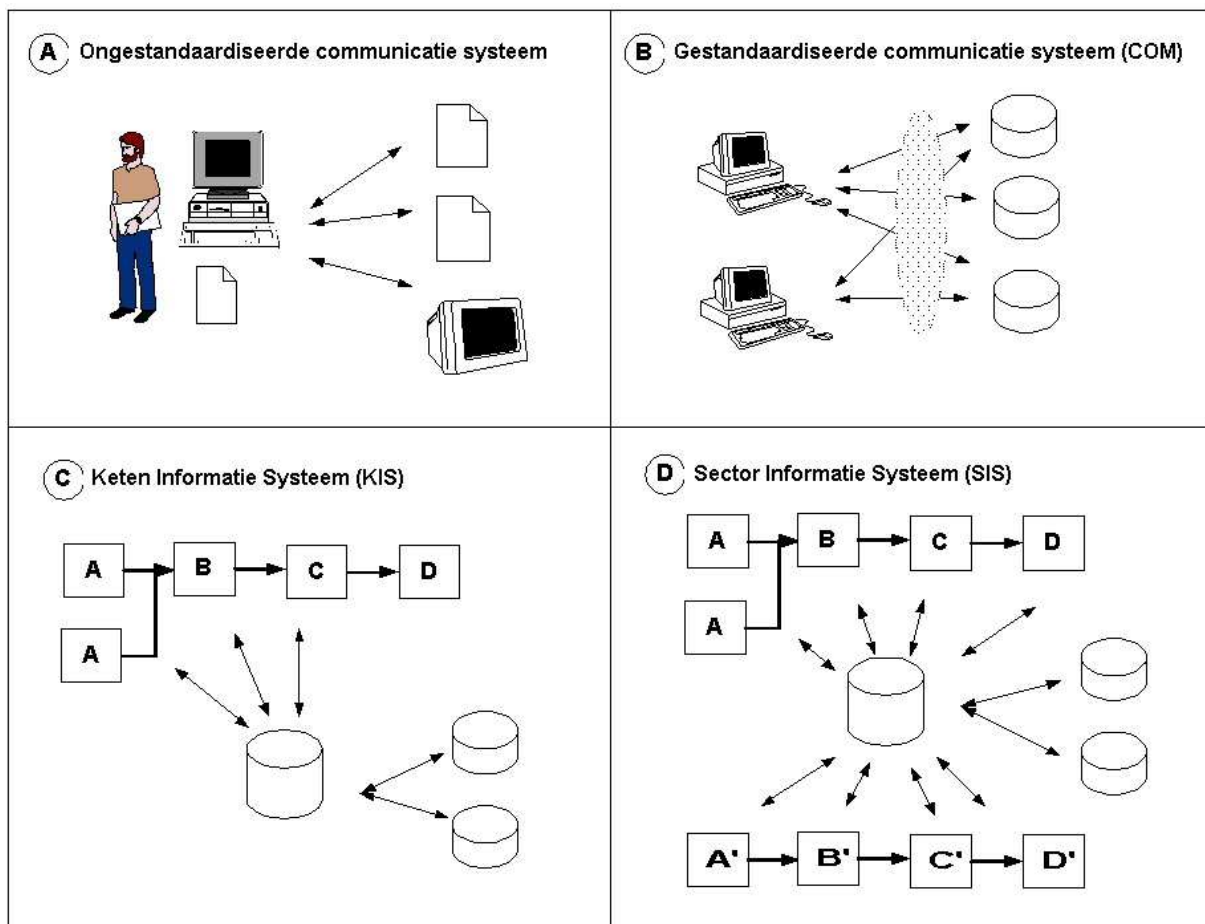
- ⇒ **Operationele informatie:** Informatie die een ketenpartner moet hebben over producten, productstromen en hun eigenschappen om te kunnen werken. Meest voor de hand liggend voorbeeld is logistieke informatie over productstromen: wat, hoeveel, wanneer binnen, ... Ontbreekt deze informatie, dan is het de informatievrager niet mogelijk zijn taken goed uit te voeren.
- ⇒ **Commerciële informatie:** Betreft informatie over het commerciële proces. Hier kan men denken over aanbiedingen, orders, bevestiging van ontvangst etc.
- ⇒ **Traceerbaarheid:** Traceerbaarheid is het proces van het volgen en reconstrueren van productstromen in de meest brede zin van het woord. Op basis van gedetailleerde operationele (logistieke) informatie, zoals plaats, tijd, product-id, processtatus en eventueel aanvullende info, wordt realtime de positie en status van producten in kaart gebracht, of wordt achteraf de herkomst (stroomopwaarts) en bestemming (stroomafwaarts) van producten gereconstrueerd en in kaart gebracht.
- ⇒ **Geaggregeerde informatie:** Voor ketens maar ook voor toezichthouders kan het van belang zijn een beeld te hebben van geaggregeerde informatie. Dan kan het gaan om hoeveelheden, maar ook om kwaliteit. De vragende partijen van deze informatie kunnen overal in en buiten de keten zitten.

- ⇒ **Toezichthoudende- en beleidsinformatie:** In de ketens opereren diverse toezichthouders en beleidsmakers. Ministeries, inspecties en certificeerorganisaties voeren taken uit als certificering, inspectie, controle en toezicht. Deze partijen willen verschillende soorten specifieke geaggregeerde informatie en/of informatie uit verschillende schakels gekoppeld.
- ⇒ **Consumenteninformatie:** Consumenten willen (soms) productinformatie hebben. Algemene informatie over productiemethoden, maar ook specifieke informatie over de kenmerken van één product.

2.3.3 Architectuur van informatiesystemen

In de voorgaande paragraaf is gesteld dat een systeem een samenhangende infrastructuur is die volgens uniforme principes is georganiseerd. Daarmee is nog niet aangegeven wat die uniforme principes zijn. In deze sectie kijken we met name naar de architectuur.

In het project gaat het om het verbeteren van de informatie uitwisseling tussen partijen in de biologische sector. Voor het realiseren daarvan zijn op hoofdlijnen vier varianten te onderscheiden (zie figuur 1).

Figuur 1 Scenario's informatie-uitwisseling

Toelichting verschillende types informatiesystemen (scenario's)

(A) *Ongestandaardiseerd communicatie systeem*

Informatie wordt handmatig dan wel elektronisch beheerd in de ketenschakels. Op verzoek van vragende partij wordt conform het door de aanvrager voorgeschreven formaat de informatie handmatig dan wel elektronisch op maat aangeleverd. Voorbeeld: informatiesysteem boer met grote administratieve lastendruk (aanleveren vergelijkbare informatie aan diverse afnemers, toezichthoudende overheidsinstanties en controle- en certificatieinstanties), ACC (aardappelsector).

(B) *Gestandaardiseerd communicatie systeem (COM)*

Elektronisch informatie systeem op het niveau van een ketenpartij waarbij informatie eenmaal ingevoerd word. Doordat er formele communicatieafspraken zijn met de aanvragers van informatie kan de informatie efficiënt gebruikt worden zonder nieuwe administratieve handelingen. De software doet de vertaalslag naar de verschillende formaten van de aanvragers. Voorbeeld: project Datatuin met (eb)-XML standaardisatie (groente en fruit) en FloreCom (sierteeltsector).

(C) *Keten Informatie Systeem (KIS)*

Elektronisch systeem voor een bepaalde keten. De ketenpartijen staan met elkaar in relatie doordat het gaat om een productieketen (met name in geval van verticale ketenintegratie) dan wel ketenpartijen die een bepaalde product of dienst afnemen van een gezamenlijk toeleverancier. Meestal is een dominante ketenregisseur aanwezig die betrokken is bij het inrichten en beheren van een KIS. De ketenregisseur maakt onderdeel uit van de keten en bezit belang bij de verzamelde informatie. De verzamelde informatie uit de keten staat met name in relatie tot operationele aspecten en interne kwaliteits- en voedselveiligheidsborging. De ketenpartijen kunnen vrijwillig meedoen omdat ze operationeel voordeel ondervinden aan deelname, vaker echter wordt deelname meer of minder verplicht om te kunnen blijven leveren in de betreffende keten. Voor een deel kan de informatie ook ter beschikking gesteld aan externe partijen zoals overheid (bijvoorbeeld Waterschappen) en toezichthoudende instanties (bijvoorbeeld VWA). In dat geval worden per KIS communicatieafspraken gemaakt. Informatie kan deels reeds bewerkt worden op het niveau van het KIS.

Voorbeeld: Nutrace (dierlijke keten), VIP (kippenvoer) en Poultrace (kippenketen).

(D) *Sector Informatie Systeem (SIS)*

Elektronisch informatiesysteem voor een bepaalde sector of branche, productiemethode of product. Informatie van verschillende meer of minder onafhankelijke ketens wordt centraal beheerd. Het systeem wordt niet vanuit een ketenpartij geïnitieerd maar vanuit de overheid, toezichthoudende organisatie (privaat of publiek) of branche organisatie. De verzamelde informatie staat in relatie tot de administratieve dan wel toezichthoudende taak van de betrokken organisatie(s) en is daarom ook van minder belang voor de operationele bedrijfsvoering van de ketenpartijen. Indien operationele informatie aanwezig is, bestaat een duidelijke link met de verzamelde informatie vanuit de toezichthoudende rol. Hoe homogener de betrokken sector is des te makkelijker het is om ook operationele informatie op te nemen. Informatie kan op verzoek van eigenaar aan derden ter beschikking gesteld worden. Hierbij kan informatie bewerkt worden en op maat aangeleverd worden bij de aanvrager. Voorbeeld: MPS en I&R rundvee.

2.3.4 Overzicht bestaande keteninformatiesystemen

In het kader van toenemende aandacht voor ketensamenwerking ten behoeve van betere transparantie voor de consument, maar ook vanuit het oogpunt van supply chain management, bestaan al diverse keteninformatiesystemen. Bij het opzetten van een keteninformatiesysteem voor de biologische sector is het belangrijk om ervaringen van reeds bestaande keteninformatiesystemen te analyseren.

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de bestaande keteninformatiesystemen voor zowel de gangbare, geïntegreerde als ook biologische levensmiddelen productie ketens. Voor een overzicht van bijbehorende screenshots, wordt verwezen naar de bijlage (zie bijlage 4).

Naam keten informatie systeem	Sector	Land	Doel	Planning	Voedselveiligheid (t&t)	Certificatie	Consument	Website
	Peters Farm (Alpuro)	Kalfsvlees	Nederland			X		X
Nutrace (Nutreco)	Dierlijk en vis	Diverse landen m.n. Nederland		X	X			
ACC (Agrico)	Plantaardig (akkerbouw)	Nederland	AgroChainCheck	X	X			www.Ziezo.biz
MPS (Milieu Programma Sierteelt)	Bloemen & planten	Nederland			X	X		www.my-mps.com
VIP (De Heus)	Diervoeder	Nederland			X			
PoulTrace (Plukon)	Kippenvlees	Nederland	Salmonella vrije kip onder SQF certificatie.	X	X	X		
Nature and More (EOSTA)	Biologisch fruit en groente	Nederland en internationaal	Informatie voor consument over duurzaamheidcriteria van de producten.				X	www.NatureAndMore.com
Meneba (Groenet)				X	X			
Dymos					X			www.Dymos.nl
Seaboard	Varkensvlees	VS	Informatie voor consument over herkomst vlees.		X		X	www.seaboardpork.com

Naam keten informatie systeem	Sector	Land	Doel	Planning	Voedselveiligheid (t&t)	Certificatie	Consument	Website
FrugiCom	Groente & fruit	Nederland	Het standaardiseren van berichtuitwisselingen in de AGF sector		X			www.frugiventa.nl
FoodWorld	Vlees & zuivel	België	Communicatieplatform ter uitwisseling van traceerbaarheidsgegevens (b.v. vlees of melk)		X			www.FoodWorld.be
KPA	Akkerbouw	Nederland	Kwaliteit Programma Akkerbouw. Programma waarbij teeltregistratie en certificatie centraal stonden. Ondersteuning door centrale database (Groeninet)	X	X	X		
Waitrose	Akkerbouw (aardappelen)	Engeland					X	www.growingtrust.com
Soviba	Rundvlees	Frankrijk					X	www.soviba.fr
Graig Farm Organics	Biologisch vlees	Engeland	Met behulp van code kan consument meer informatie opvragen over product.					www.graigfarm.co.uk
Veriprime en Swift & Co	Vlees	VS	Traceerbaarheid individueel stukje vlees met behulp van oormerken.		X		X	www.veriprime.com
Spoomans	Kippenvlees	België			X		X	www.Spoormans.com
EGG TraceBase	Eiproducten	Nederland	Algehele traceerbaarheid in het kader van voedselveiligheid en diervriendelijke productie		X	X		www.nive.nl
Swedish Farm Assured	Vlees	Zweden	Positionering van Zweedse producten als voedselveilig en natuurlijk.		X			http://www.swedishfarmassured.com/index.html en www.healthy-tasty.com

Tabel 1 Overzicht bestaande keteninformatiesystemen

2.4 Kritische succesfactoren bij implementatie keteninformatiesystemen

Afkomstig uit de literatuur over BPR kunnen de volgende kritische succesfactoren aangewezen worden voor het welslagen van het project:

- ⇒ Standaardisatie van informatie-uitwisseling.
- ⇒ Betrokkenheid (commitment) vanuit de deelnemende partijen uit de sector.
- ⇒ Het belang (toegevoegde waarde) van het project moet voor het merendeel van de deelnemende partijen uit de sector duidelijk zijn.
- ⇒ Er moet vertrouwen bestaan in het project en in elkaar: actoren moeten elkaar meer zien als partner, dan als tegenpartij.
- ⇒ Om te slagen zal het project intensieve samenwerking vereisen: er is een incrementeel proces van interactie, besluitvorming en communicatie nodig tussen de betrokken partijen.
- ⇒ Consensus, draagvlak en een gedeelde visie zijn onontbeerlijk voor het welslagen van dit project. Dit kan alleen verkregen worden door deelname van gebruikers aan het project, en door veel aandacht aan het project te geven middels voorlichting en publicatie.
- ⇒ Het verkrijgen van de benodigde investeringen is nauw verbonden met het zicht op rendement, zowel kwantitatief als kwalitatief.
- ⇒ Transparantie van doelstellingen blijkt van belang om weerstand- en conflictpotentieel in een zo vroeg mogelijk stadium te identificeren en aan te pakken. Het formuleren en communiceren van deze doelstellingen naar alle actoren is hierbij een wezenlijk onderdeel. Voortgangsrapportages en bijeenkomsten voor deelnemende partijen zijn hierbij instrumenten.
- ⇒ Er moeten goede afspraken gemaakt worden tussen partijen, ondanks dat er soms conflicterende belangen kunnen spelen.
- ⇒ De doelstelling van het project moet in lijn zijn met de visie, missie en strategie van de individuele ketenpartners.
- ⇒ Risico's moeten zoveel mogelijk worden beperkt.
- ⇒ Voor collectieve actie is een collectief bewustzijn nodig, en dit kan slechts ontstaan in een sociaal leerproces.
- ⇒ Alleen als partijen elkaars beelden van de werkelijkheid serieus nemen, groeit de bereidheid tot interactie.
- ⇒ Er moet optimaal gebruikt worden gemaakt van de verschillende capaciteiten van de diverse deelnemers.
- ⇒ Het regelmatig evalueren van de voortgang van het project zorgt ervoor dat eventuele knelpunten vroeg gesignaleerd worden, en de benodigde maatregelen genomen kunnen worden.
- ⇒ Kiezen voor een procesmatige benadering van het project. Innovatieprojecten zijn vaak zeer complex. In dergelijke situaties biedt een benadering die gekenmerkt wordt door flexibiliteit en openheid meer mogelijkheden om tot oplossingen te komen.
- ⇒ Er moet eerst overeenstemming zijn over het doel van het systeem, voordat over de invulling van het systeem gesproken kan worden.

2.5 Conclusies voor de biologische sector

Lessen die geleerd kunnen worden uit ervaring met soortgelijke projecten, zijn:

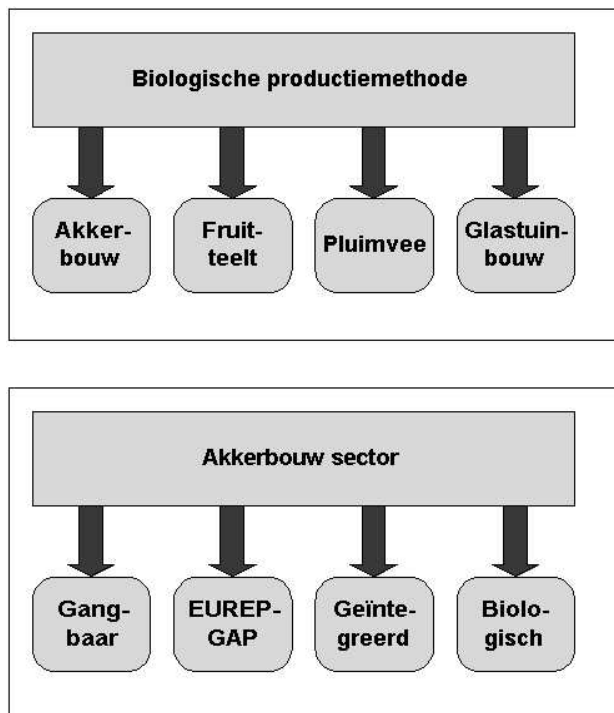
- ICT vanaf het begin er bij betrekken maakt het keteninformatiesysteem tot een beheersbaar project. Er ontstaat wederzijdse bevruchting van het concept en de daadwerkelijke implementatie.
- Bedenk goed wat men aan de participanten wil teruggeven, dit bepaald het succes van het project. Dit bepaald de toegevoegde waarde voor de deelnemer.
- Een goed keteninformatiesysteem ondersteund de promotie en positionering van het keurmerk
- Voor de biologische sector is wellicht benchmarking met de gangbare, geïntegreerde teelt mogelijk (onderlinge benchmarking lastiger, omdat er in aantallen weinig zijn).
- Doordat keteninformatiesystemen regelmatige invoer eist komen onregelmatigheden sneller aan het licht en kan sneller actie ondernomen worden.
- Inzet van bemande helpdesk voor keteninformatiesysteem cruciaal voor succes. Dit levert feedback op en nieuwe marketing kansen.
- Communicatie daar draait het om. De achterdocht is erg groot bij de boeren. Men denkt al snel dat informatie misbruikt wordt voor andere doelen.

3 Ketensinformatiesysteem voor de biologische sector

3.1 Inleiding

Om inzicht te krijgen in de mogelijkheden voor het opzetten van een ketensinformatiesysteem voor de biologische sector, zijn gesprekken gevoerd met diverse actoren uit deze sector. Er is gesproken met: LNV (directie Landbouw), Skal, VBP, Vakgroep biologische landbouw, vertegenwoordigers bedrijfsleven, en overigen.

Voor de nadere invulling van een ketensinformatiesysteem voor de biologische sector is het van belang om deze te positioneren. Men kan op twee manieren tegen de biologische productiemethode aankijken. In figuur 2 is deze splitsing weergegeven. Enerzijds kan men de biologische productiemethode als een sector zien, waaronder verschillende deelsectoren vallen. Een centraal ketensinformatiesysteem voor de biologische sector lijkt in dit perspectief ook redelijk. Anderzijds kan men de biologische productiemethode ook zien als een van de nadere specificaties van een sector. In dit geval is aansluiten van de biologische deelsector bij de gehele sector meer voor de hand liggend. Een speciale module kan dan specifiek per productiemethode aanvullende informatiebehoefes stellen.

Figuur 2 Positionering biologische productiemethode dan wel sector

3.2 Meerwaarde voor actoren biologische sector

Een hele terechte vraag, die veel partijen zich stellen in dit project is “What’s in it for me?”, ofwel wat is de meerwaarde van dit project voor mijn organisatie, leden en/of aangeslotenen? Anders gezegd, wat zijn de voordelen van deze aanpak en wat gebeurt er als ik niet mee doe? Wat wordt er opgelost met welke visie? Hieronder wordt vanuit een actorperspectief beschreven, welke belangen en doelstellingen de verschillende actoren hebben bij een keteninformatiesysteem. Er worden wensen, behoeftes en randvoorwaarden geschetst waaraan een keteninformatiesysteem zou moeten voldoen.

LNV

Vanuit LNV gezien is Stichting Skal een ZBO ofwel een Zelfstandig Bestuur Orgaan. Dit betekent dat Skal in opdracht en onder aansturing van LNV het toezicht op wetgeving voor de biologische landbouw EG Nr. 2092/91 uitvoert. LNV is rijkstoezichthouder en overlegt per kwartaal met Skal. Naast een paar kleinere privaatrechtelijke activiteiten voert Skal slechts publiekrechtelijke taken uit. Indien Skal andere privaatrechtelijke activiteiten wil uitvoeren dient het hiervoor toestemming te vragen en dient een duidelijke controleerbare bedrijfmatige scheiding aanwezig te zijn met de publiekrechtelijke werkzaamheden. Skal dient ten aanzien van de uitvoering van de controle en certificatie van biologische producten de leiding te nemen en kent een relatief grote mate van autonomie.

Vanuit LNV gezien zou een keteninformatiesysteem dat bijdraagt aan een effectievere en efficiëntere controle en certificatie door Skal ondersteunt kunnen worden. Verder zou administratieve lastenverlichting van zowel boeren als ook verwerkende bedrijven een doel kunnen zijn dat met een KIS te realiseren dan wel ondersteunt kan worden. Momenteel probeert LNV met name regelingen te vereenvoudigen dan wel te schrappen. De aspecten voedselveiligheid (recalls) en GGO's is in de ogen van LNV met name een verantwoordelijkheid van de individuele bedrijven, en niet zozeer van LNV.

Skal

Skal speelt een cruciale rol en heeft ook een groot belang bij een keteninformatiesysteem voor de biologische sector. Skal wil in de toekomst enerzijds de borging van de biologische kwaliteit verbeteren middels betere en efficiëntere controles. Men wil kwalitatief betere controles uitvoeren, waarbij met name ook kruisverbanden tussen verschillende data gelegd worden. Anderzijds wil Skal een actievere rol spelen bij de ondersteuning van de aangeslotenen om te voldoen aan de eisen. Middels heldere informatie en een proactieve voorlichting wil Skal de aangeslotene in staat stellen om zelf vast te stellen of het voldoet aan de eisen voor de biologische productiemethode. Deze benadering gaat in de richting van toezicht op toezicht. Een interactief keteninformatiesysteem kan hier een ondersteunende rol in spelen.

Skal ziet zich zelf meer als een gebruiker van een keteninformatiesysteem, maar niet zo zeer als centrale spil. Mogelijk ligt er een rol voor Skal als beheerder van de informatiesysteem. Het keteninformatiesysteem dient wel een open systeem te zijn in de zin dat het voorbereid moet zijn

op mogelijk gebruik door meer dan een controleorganisatie (momenteel is dat uitsluitend Skal Internationaal).

Door een operationeel keteninformatiesysteem zijn piekbelastingen van personeel tijdens een calamiteit te beperken en kan men snel en op tijd ingrijpen. Binnen Skal is momenteel een intern systeem aanwezig, genaamd BAS. Dit is een webbased CRM systeem met aanvullende functionaliteiten voor het beheer van certificaten en ondersteunende wizards voor het opstellen van standaardbrieven. Automatiserder is Site4All. Voor meer gedetailleerde informatie over Skal, hun informatiebehoefte en informatiesystemen wordt verwezen naar de bijlagen (zie bijlage 5 en 6).

Vertegenwoordigers primaire sector en Vakgroep Biologische landbouw van LTO en Biologica

Door bedrijven en brancheorganisatie uit de primaire sector en de volgende aspecten genoemd die een rol spelen bij het inrichten van een keteninformatiesysteem:

- ⇒ Verlichting administratieve lastendruk (momenteel moet de primaire producent voor meerdere partijen dezelfde dan wel vergelijkbare informatie aanleveren)
- ⇒ Alleen informatie in keteninformatiesysteem die daadwerkelijk gebruikt gaat worden
- ⇒ Informatie moet eigendom blijven van de primaire producent en hij/zij moet kunnen besluiten wat en wanneer wordt doorgestuurd (soms komt informatie op verkeerde plekken terecht en kan tegen de primaire producent gebruikt worden)

Vertegenwoordigers verwerkende sector en VBP

Door bedrijven en brancheorganisatie die biologische producten verwerken werden de volgende aspecten genoemd die een rol spelen bij het inrichten van een KIS:

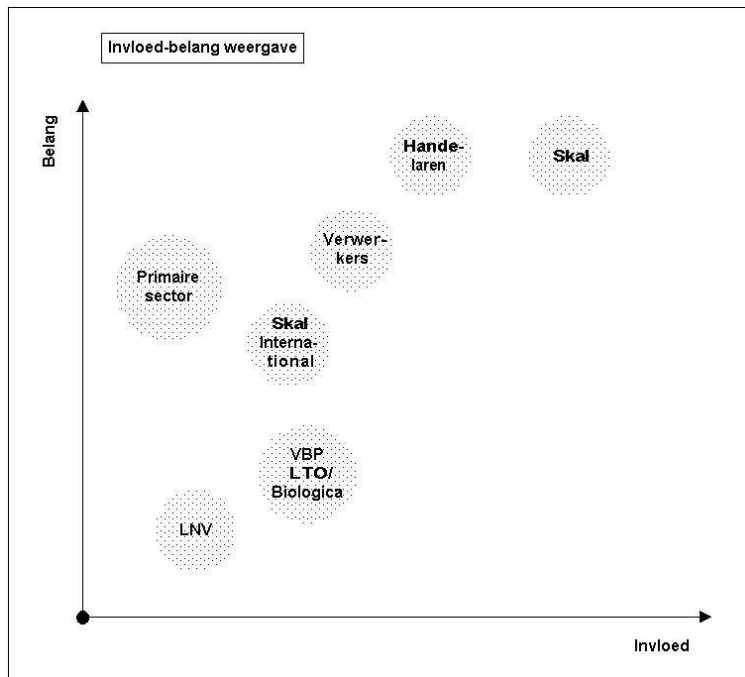
- ⇒ Betere borging biologische kwaliteit, door Skal waardoor concurrenten die het niet zo nauw nemen met de regels eerder tegen de lamp aanlopen.
- ⇒ Borging voedselveiligheid.
- ⇒ Toename transparantie in de keten. Dit betreft zowel inzicht in de keten voor deelnemende partijen, als voor derden, zoals overheid en consument, wat leidt tot meer vertrouwen en begrip. Hiermee kan een gezicht worden gegeven aan een product.
- ⇒ Recalls nauwkeuriger en betrouwbaarder kunnen uitvoeren zal leiden tot lagere kosten en aantasting imago product dan wel biologische kwaliteit.
- ⇒ Voldoen aan General Food Law (GFL) wetgeving per 1 januari 2005.
- ⇒ Verdere optimalisatie van het ketenproces, waaronder planning en logistiek, zal leiden tot kostenvoordelen en kwaliteitsverbetering producten (ofwel minder derving).
- ⇒ Professionalisering van de biologische sector.

Hierbij moet worden aangetekend dat slechts middels een diepgaande analyse van de informatiebehoefte van de verschillende partijen vastgesteld kan worden waar er overlap of juist tegenstellingen bestaan tussen de verschillende belangen. Deze analyse is in hoofdlijnen uitgevoerd voor de twee pilotketens (zie bijlage 7 en 8).

3.3 Analyse huidige situatie biologische sector

3.3.1 Organisatie & besturing

Binnen de biologische sector kan men verschillende groepen onderscheiden met ieder hun eigen rol binnen de sector en binnen dit project: biologische sector als geheel, (groepen) individuele ketenpartij(en), Skal, en de overheid.

Figuur 3 Stakeholder analyse (belang versus invloed)

3.3.2 Proces

Het proces is vergelijkbaar aan de gangbare sector. Echter, controle speelt hier vanzelfsprekend een veel grotere rol. Het betreft niet alleen controle op wettelijke eisen ten aanzien van voedselveiligheid, maar tevens ten aanzien van de garantie op de biologische oorsprong van producten.

3.3.3 Informatie

De huidige informatiestromen in de biologische sector kunnen vereenvoudigd weergegeven worden (zie figuur 9, bijlage 1). Hierin speelt Skal een centrale rol in het verzamelen van informatie die nodig is voor de controle op de biologische productie methodes. Deze informatie wordt slechts in beperkt mate of niet teruggegeven aan de betrokken bedrijven. Daarnaast leveren bedrijven informatie, die deels overlap vertoont met de informatie die aan Skal is gegeven, aan derden. Tevens betreft Skal aanvullende informatie van derden. Hierbij kan men denken aan

andere controle organisaties. Verder beheren enkele schakels (met name coöperaties en verwerkende bedrijven) ook informatie van andere ketenschakels.

Een mogelijke toekomstige situatie is schematisch weergegeven in figuur 10 (zie bijlage 1). Hierbij speelt een keteninformatiesysteem, beheerd door de sector, Skal of een andere onafhankelijke partij een centrale rol. Het keteninformatiesysteem verzamelt informatie en geeft deze al dan niet bewerkt terug aan de bedrijven. Daarnaast levert het door de eigenaar geautoriseerde informatie aan Skal en aan derden, bijvoorbeeld de toezichthouder, overheid.

3.3.4 Technologie

Momenteel zijn er verschillende informatiesystemen in gebruik in de biologische sector. Deze zijn bovendien van een zeer verschillend niveau van automatisering (van handmatig, tot complexe systemen). Geen tot weinig systemen zijn aan elkaar gekoppeld ten behoeve van informatie-uitwisseling.

3.4 Knelpunten keteninformatiesysteem voor de biologische sector

Welke knelpunten treden er mogelijk op bij de implementatie van een keteninformatiesysteem voor de biologische sector?

- ⇒ Collectief versus individueel (waarom zou ik investeren, laat eerst de ander investeren en dan haak ik wel aan) en ieder heeft zijn eigen specifieke voordeel
- ⇒ Maatwerk versus standaard oplossing (maatwerk is altijd sneller en handiger dan een generieke standaard oplossing) Ontwikkeling lang maar implementatie snel
- ⇒ Diversiteit biologische sector (grote diversiteit van aangeslotenen ten aanzien van grootte, type en sector bedrijf)
- ⇒ Specifiek voor biologische sector of aanhaken bestaande initiatieven diverse sectoren
- ⇒ Het ontbreken van een centrale probleemeigenaar (niemand is de probleemeigenaar omdat er geen collectieve probleemeigenaar is) (er is geen sterke ketenregisseur)
- ⇒ Trigger voor start (bijvoorbeeld rozijnen, gif op bloemen imago bij MPS)
- ⇒ Er is sprake van een netwerk van relatief onafhankelijke bedrijven, waar sturing en verantwoordelijkheden niet altijd even duidelijk zijn geregeld.
- ⇒ De complexiteit van het besluitvormingsproces wordt bepaald door het aantal betrokkenen en de gelijkwaardigheid van de betrokken partijen. De kans op succes blijkt het grootst als er een beperkt aantal deelnemende partijen is van ongeveer gelijke omvang en sterkte. In dit project is er sprake van een groot aantal deelnemende partijen, van ongelijke omvang en sterkte, wat het proces complex maakt.
- ⇒ Iedere deelnemende partij heeft zijn eigen cultuur, met eigen werkwijze en structuur.
- ⇒ Een dilemma in dit project is de kleinschalige opstart versus de benodigde kritieke massa.
- ⇒ Informatie betekent geld en macht. Dit maakt dat organisaties huiverig tegenover informatie-uitwisseling staan.

- ⇒ Organisaties in de biologische sector zijn werkzaam in verschillende, soms concurrerende, ketens.
- ⇒ Binnen dit project is het moeilijk om een partij aan te wijzen die de visie, macht of mogelijkheden heeft om het initiatief te nemen tot samenwerking. Skal heeft wellicht de mogelijkheden, maar heeft hier zelf twijfels over. Bovendien ontbreekt het bij Skal aan een visie ten aanzien van dit project.
- ⇒ Voor de ene participant heeft biologisch produceren betrekking op zijn hele organisatie, maar voor een andere deelnemer betreft biologische productie maar een klein deel van zijn omzet. Met andere woorden, het belang en de insteek in het project is verschillend voor de deelnemende partijen.

3.5 Invulling scenario's voor de biologische sector

Nadere invulling types voor de biologische sector:

(A) *Ongestandaardiseerd communicatie systeem*

Dit systeem beschrijft de huidige praktijk voor met name veel boeren en tuinders. Vanuit hun elektronische dan wel papieren administratie moeten ze voor de diverse afnemers, controleorganisaties en overheidinstanties meerdere malen vergelijkbare informatie aanleveren. Dit levert een grote administratieve lastendruk op. Ook partijen verder in de keten, transporteurs, handelaren en verwerkers, moeten vaak dezelfde informatie aan verschillende partijen leveren.

Bij Skal loopt op dit moment een project om de interne administratieve procesgang te verbeteren: BAS. Het resultaat van dit automatiseringsproject is een verbetering van de interne informatiestromen bij Skal. Doordat het systeem met name intern is gericht, verandert het echter niets aan de inrichting van de communicatie tussen Skal en de aangeslotenen, en ook niet aan de wijze waarop er binnen de biologische keten met administratieve lasten wordt omgegaan.

- Kenmerkend voor dit systeem is dat ieder voor zich werkt, er geen communicatie afspraken tussen partijen plaatsvinden, en als gevolg hiervan er geen afstemming tussen de informatiestromen is.
- Voor de individuele vrager van informatie (ketenpartij of toezichthouder) heeft dit systeem als voordeel dat men geen rekening hoeft te houden met de belangen en verbetermogelijkheden van de aanleverende partij. Men kan hierdoor snel een systeem introduceren.
- Over de gehele sector heen leidt zo een aanpak tot sub-optimale oplossingen: sommige onderdelen van de sector gaan beter lopen (in het geval van BAS: interne procesvoering Skal), maar elders in de sector is geen voordeel, of wordt er zelfs nadeel gerealiseerd.
- Doordat er geen afstemming plaatsvindt zal het draagvlak en de bereidheid tot deelname beperkt zijn.

(B) *Gestandaardiseerd communicatie systeem (COM)*

In deze benadering optimaliseert men de informatiestromen door afspraken te maken over hoe, wanneer en welke informatie elektronisch uitgewisseld dient te worden. Dit is voor bepaalde bedrijfstakken buiten de biologische sector, al gangbare praktijk met name voor bestelling, levering en facturering van producten in de supply chain.

- De individuele ketenpartijen blijven verantwoordelijk om conform het vastgelegde formaat informatie aan te leveren. Dit stelt eisen aan de inrichting van de hard- en software.
- Standaardisatie van de communicatieafspraken specifiek voor de biologische sector heeft met name meerwaarde indien het betrekking heeft op specifieke biologische kenmerken; zoals bijvoorbeeld de communicatie met Skal. Als het gaat om generieke processen is het verstandiger om aan te haken bij initiatieven in de gangbare sectoren. Eventueel kunnen specifiek biologische items aan een gangbaar systeem worden toegevoegd.
- Indien Skal haar BAS systeem in de toekomst openstelt voor invoer van data uit andere systemen van individuele ketenpartijen en definieert aan welk dataformaat de informatie moet voldoen, kan dit leiden tot enige administratieve lastenverlichting voor de aangeslotenen.
- Met name in de primaire sector, waar de administratieve lastendruk het grootst lijkt, is draagvlak te krijgen voor deze oplossing. Er bestaan reeds initiatieven vanuit individuele boeren en tuinders, en vanuit coöperaties (denk aan bijvoorbeeld Agrico en Nautilus), in samenwerking met ICT dienstverleners om (bedrijfs)management systemen zodanig aan te passen dat men informatie aan Skal kan doorsturen. Aanhaken op deze initiatieven lijkt nuttig en kan op kortere termijn leiden tot resultaten.

(C) *Keten Informatie Systeem (KIS)*

Bepaalde ketens zullen zelf het initiatief nemen om informatie efficiënter te gaan beheren, bijvoorbeeld in de vorm van Keten Informatie Systemen (KIS). Een KIS richt zich met name op operationele informatie. Een KIS bevat een centrale database waarin informatie centraal wordt opgeslagen. Op deze data zijn vervolgens centraal bewerkingen gedefinieerd. Denk aan rapporten, aggregatie van data, voorbereiding van certificering of inspectie, meldingen bij overheid, sectororganisatie etc. Eén aanvullende mogelijkheid is om toezichthoudende informatie aan partijen zoals Skal te leveren.

- Skal zou per Keten Informatie Systemen afspraken kunnen maken hoe de informatie aangeleverd dient te worden om opgenomen te worden in het BAS systeem.
- Informatie kan vanuit een centraal KIS bewerkt worden.
- Doordat keten zelf initiatief neemt liggen de verantwoordelijkheden duidelijk en worden de kosten door de partijen zelf gedragen
- Bij een aantal ketens is reeds een zeer uitgebreid informatiesysteem (bijvoorbeeld Udea) aanwezig dat in staat is om de relevante informatie voor Skal op te leveren. Gebruik maken van deze bestaande systemen lijkt wenselijk en kan op korte termijn verbeteringen opleveren.

(D) *Sector Informatie Systeem (SIS)*

In dit geval wordt informatie rond de biologische productieketens centraal beheert en hieruit aan derden geleverd, waaronder Skal.

- Data-analyse en bewerking van informatie is goed mogelijk.
- Ruwe, dan wel bewerkte informatie, kan vanuit het SIS naar verschillende informatievragende partijen gestuurd worden. Hierdoor ontstaat duidelijke verlichting van de administratieve lastendruk voor de aangeslotenen. Deze aanpak levert goodwill en draagvlak op bij de aangeslotenen en overige betrokkenen.
- Bewerkte informatie (bijvoorbeeld in de vorm van benchmarking) kan aan de verschillende ketenpartijen teruggegeven worden.
- Doordat informatie van de hele biologische sector centraal beheerd wordt, is deze beter toegankelijk voor consumenten. Dit zal ook zijn uitstraling hebben op het imago van de biologische landbouw.
- Doordat veel partijen betrokken zijn bij het helder krijgen van verantwoordelijkheden en bevoegdheden en bij het regelen van de financiering zal deze aanpak relatief veel tijd vergen.
- De koppeling naar operationele informatie ligt niet in het SIS, maar op bedrijfs- of ketenniveau

Hieronder zullen (B) en (D) nader uitgewerkt worden voor de biologische sector.

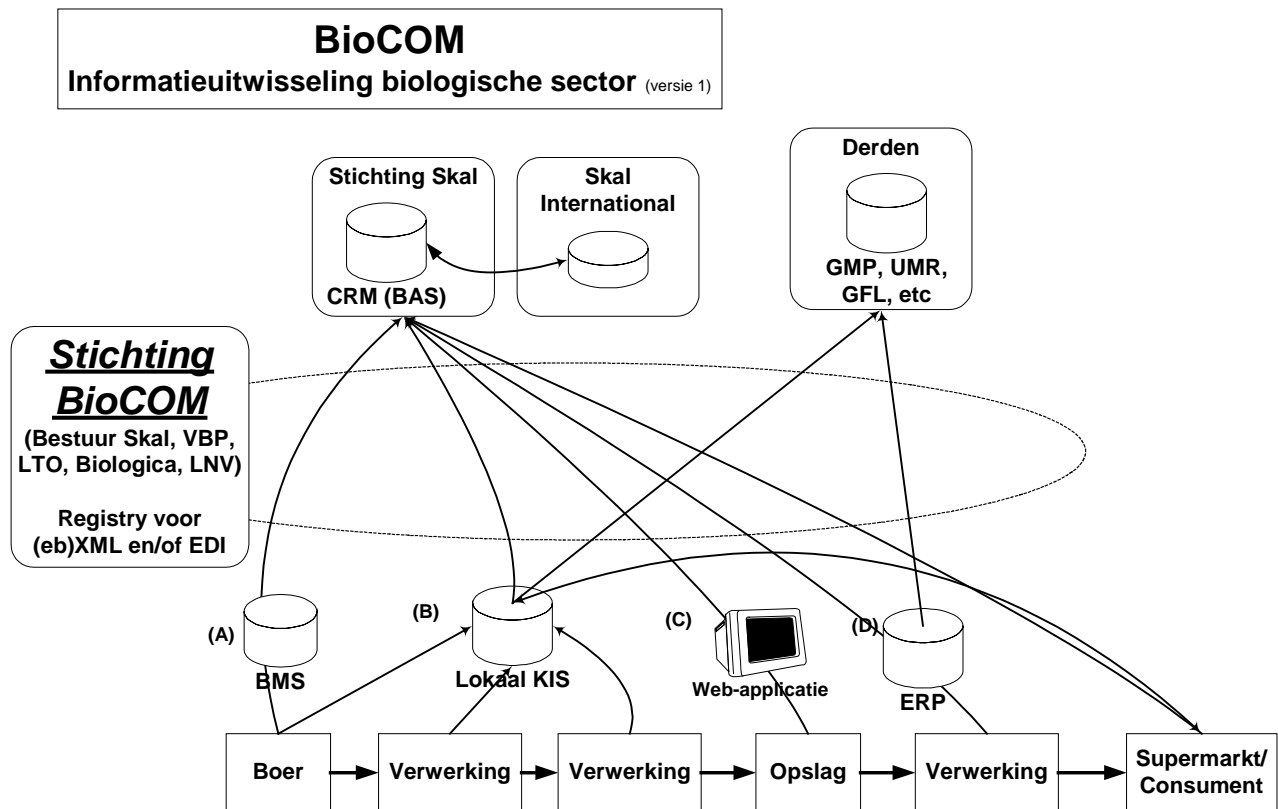
3.6 BIOCOM: Een keten communicatie standaard voor de biologische keten

Deze variant richt zich op het uniformeren van de informatiestromen in de biologische sector, zodat de informatie elektronisch kan worden uitgewisseld. Daartoe worden de informatiestromen zoals die in de keten plaats vinden in kaart gebracht. Voor elk type informatie-uitwisseling (bestelorder, levering, wijziging recept, bedrijfsregistratie, productregistratie, etc.) wordt middels een 'protocol' vastgelegd welke informatie noodzakelijk is. Dit protocol wordt vormgegeven in een elektronische formulier, dat zowel in een door mensen leesbaar formaat als in een elektronische verwerkbaar formaat kan worden weergegeven. Als ketenpartijen er voor kiezen om een deel van hun administratie niet te automatiseren, bijvoorbeeld omdat de kosten daarvan te hoog zijn, dan is dat dus mogelijk. Aan de andere kant kunnen partijen voor wie elektronische verwerking meerwaarde biedt er voor kiezen de BIOCOM berichten geautomatiseerd te laten verwerken. Dit kan bijvoorbeeld voordeel opleveren voor partijen als Skal, waar een belangrijk deel van de voorbereiding van inspecties zou kunnen plaats vinden op basis van elektronische aangeleverde informatie.

Het ligt voor de hand om bij de opzet van een BIOCOM systeem te kiezen voor een communicatieprotocol op basis van (eb)-XML. XML is een standaard voor het uitwisselen van informatie over Internet. Het biedt de structuur die nodig is om elektronisch informatie uit te

wisselen en deze informatie geautomatiseerd te verwerken, terwijl tevens de mogelijkheid bestaat de informatiestromen in te richten naar de specifieke behoefte van de keten.

Een XML communicatie standaard is centraal gedefinieerd in een register; in dat register staan de soorten berichten gedefinieerd met hun betekenis. Het beheer aan zo'n register kan gebeuren door een ketenpartij, maar het is ook denkbaar dat een onafhankelijke partij, een zogenaamde Trusted Third Party (TTP), het beheer voert. In onderstaand schema is deze variant uitgewerkt

Wat heeft de BIOCOM variant voor gevolgen voor de keten in termen van de FoodPrint aandachtsgebieden Organisatie, Proces, Informatie en technologie?

- **Organisatie:** Om te beginnen moet geregeld worden hoe de standaard wordt beheerd. Meest voor de hand liggende varianten zijn beheer door een TTP of beheer door een ketenpartner. Vervolgens zullen afspraken over informatieinhoud gemaakt moeten worden, hetgeen uniformering in de sector zal betekenen.
- **Proces:** In de primaire processen in de sector zullen geen grote veranderingen optreden.
- **Informatie:** De informatiestromen zullen beter in kaart worden gebracht, en worden geüniformeerd. Voor sommige schakels in de sector zal dit een rationalisering van informatie betekenen. Wezenlijk is de verwachting dat er geen grote veranderingen zullen zijn. De inhoud van de informatie-uitwisseling wordt immers niet beïnvloed. Wel zullen nu nog losse informatiesystemen aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Dit zal met name invloed kunnen hebben op 'centrale partijen' in de sector (Skal, overheid) en partijen die al een ver doorgevoerde automatisering hebben, en profijt kunnen trekken uit verdere koppeling.

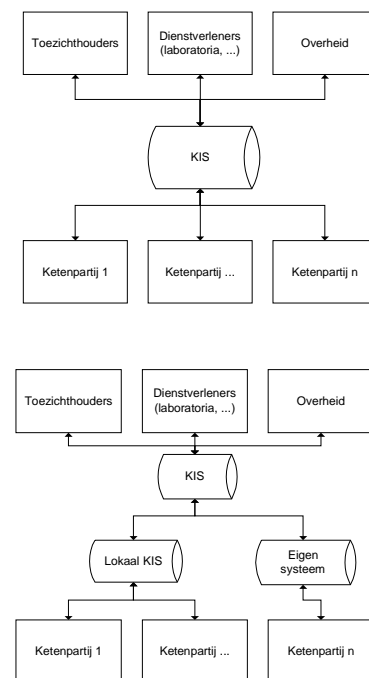
- **Technologie:** De grootste technologische veranderingen hebben betrekking op de kanalen voor informatie uitwisseling. Er kan meer gebruik gemaakt worden van internet-gebaseerde technologie. Waar nodig moeten software interfaces met bestaande systemen worden gemaakt, en mens-computer interfaces daar waar de informatie voor mensen toegankelijk moet worden gemaakt (handelsfuncties, kleine bedrijven)

3.7 BIOSIS: Centrale informatieverwerking in de biologische sector

Een BIOSIS verschilt van een BIOCOM in de mate waarin de uitgewisselde informatie wordt opgeslagen en bewerkt. De BIOCOM variant is een faciliteit voor het uitwisselen van informatie. Met de uitgewisselde informatie zelf wordt door het systeem echter niets gedaan. In een BIOSIS daarentegen wordt de informatie verwerkt, met als doel meerwaarde te realiseren voor de gehele keten. Die meerwaarde komt tot stand doordat de informatie uit verschillende schakels wordt gecombineerd, of doordat uit eenzelfde gemeenschappelijke database aan verschillende informatievragen kan worden voldaan. Een BIOSIS is een database systeem waarin informatie van verschillende ketenprocessen wordt opgeslagen en bewerkt. Ketenpartners, toezichthoudende partijen en vertegenwoordigers van overheden krijgen toegang tot dit systeem, voorzover zij vanuit hun rol geautoriseerd zijn om deze informatie te benaderen.

Bij een BIOSIS zijn verschillende modellen denkbaar. Die systemen verschillen onder meer in de wijze van dataopslag en beschikbaarheid (centraal/decentraal) en de relatie tussen de informatie in het systeem en de processen waar die info betrekking op heeft (kopie/operationeel).

- **Centraal:** In een centraal systeem (schema) wordt alle data verzameld in één grote database. In principe is dus geen lokale opslag meer nodig, en maken ook de ketenpartners zelf, voor zover gewenst, van die centrale systemen gebruik. Hier zijn weer varianten denkbaar, waarbij er één groot centraal systeem is voor de gehele sector. Een ander denkmodel is om verschillende keteninformatiesystemen te hebben voor delen van de sector. Daarbij kan de organisatie horizontaal of verticaal zijn.
- **Decentraal:** In een decentraal systeem is de data niet centraal beschikbaar, maar is er centraal informatie over waar specifieke gegevens te verkrijgen zijn centraal beschikbaar. Dit wordt in een onderzoek naar verlichting van de administratieve lasten voor het primaire bedrijf wel aangeduid als het Rijnlandse afstemmingsmodel [1]. Een andere vorm van decentrale databases wordt gegeven in het

zogenaamde Angelsaksische model. Hier is de informatie ge(de)centraliseerd bij één (dominante) partij; in dit geval is dat de boer, als primaire producent, maar kan evengoed een andere ketenspeler zijn.

- **Kopie:** Als de informatie een kopie is van de operationele informatie, dan is deze met name geschikt voor off-line, niet-kritische analyse. De informatie staat in tijd wat verder weg van het proces, geeft niet de actuele situatie weer, en kan bestaan uit aggregatie van de operationele informatie (niet de temperatuur meting elke seconde, maar een gemiddelde per uur). Typisch gebruik van dergelijke informatie is de achteraf analyse van processen. Het grootste deel van de analyses die SKAL doet hebben hier betrekking op. Data analyse, statistische en datamining analyse en niet-tijdkritische functies kunnen typisch op dergelijke datasets worden uitgevoerd.
- **Operationeel:** Zodra het gaat om tijdkritische informatie is een operationele database de aangewezen omgeving. Bij een systeem met operationele gegevens is in het systeem altijd de actuele status van het proces terug te vinden. Dat heeft als consequentie dat er een on-line relatie bestaat tussen proces en database. Bewerkingen op de data hebben eventueel direct effect, hetgeen een voor- en nadeel kan zijn.

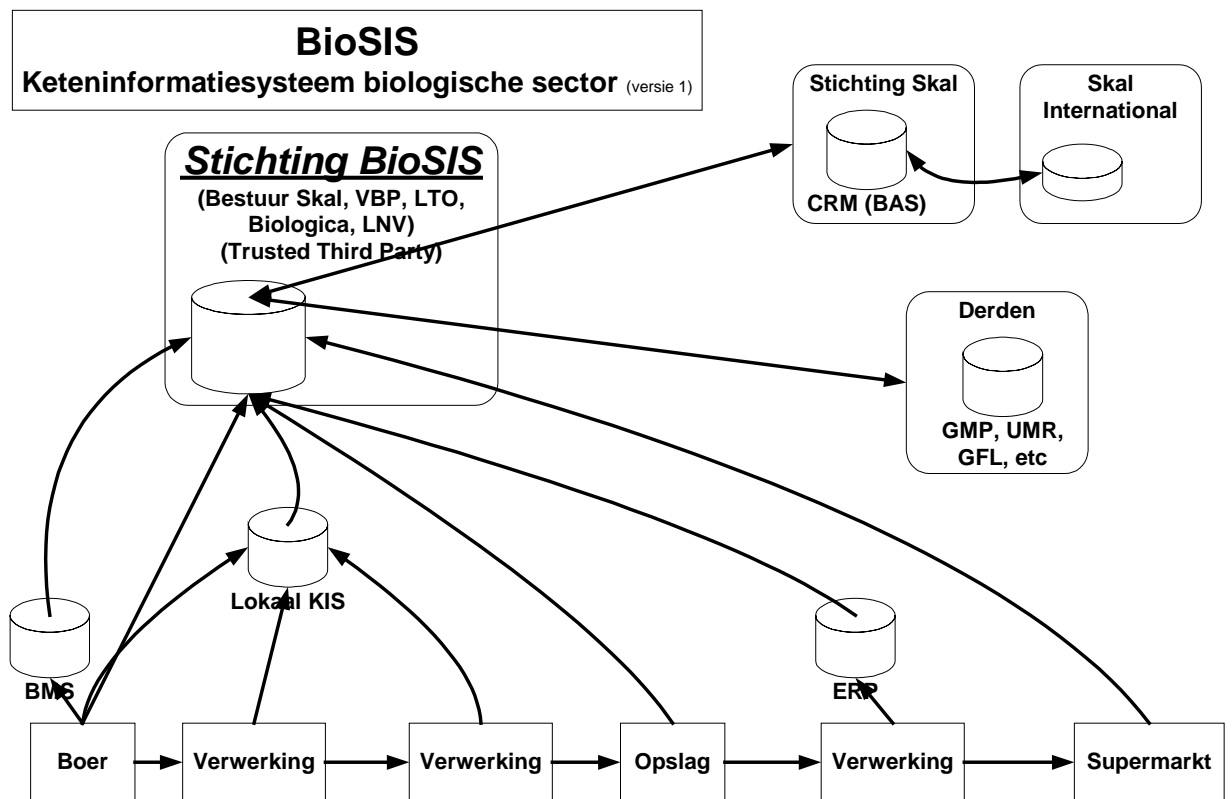
Zetten we deze mogelijkheden naast elkaar dan krijgen we de volgende tabel. In de tabel wordt verwezen naar enkele representanten die in de volgende paragraaf inhoudelijk worden toegelicht.

	Centraal	Decentraal
Operationeel	Chainfood	Dymos
Kopie	MPS	-

Binnen een BIOSIS kunnen vervolgens functies worden gerealiseerd, Hierin kan men onderscheid maken in een aantal doelgroepen van dergelijke functies:

- (A) Consument
- (B) Ketenpartijen
- (C) Dienstverleners
- (D) Toezichthouders en overheden

Natuurlijk bestaan er ook BIOSIS waar beide doelen gecombineerd worden.

Wat heeft een BIOSIS variant voor gevolgen voor de keten in termen van de FoodPrint aandachtsgebieden Organisatie, Proces, Informatie en technologie?

- **Organisatie:** De BIOSIS variant introduceert een belangrijke tussenlaag in de keten: De beheerder van het systeem. Opnieuw kan dit een TTP zijn of een sterke partij in de sector. Nu echter wordt deze partij fysiek beheerder van de informatie uit de keten. Daarnaast verandert de communicatie van node-to-node naar een autorisatie systeem. Dat betekent tevens dat autorisatie moet worden geregeld: welke partijen hebben toegang tot welke informatie.
- **Proces:** Er zijn in de BIOSIS variant belangrijke verschillen tussen ketens, met name in de niet-primaire processen. Informatie wordt centraal opgeslagen, of centraal aangemeld. Waar nodig worden op deze informatie bewerkingen uitgevoerd (aggregatie, koppeling van grondstof- en productstromen over de keten, ...). Tot slot maakt een BIOSIS het mogelijk dat de processen bij een aantal partijen (Skal, overheid) wezenlijk gaan veranderen.
- **Informatie:** In tegenstelling tot een BIOCOM, waarin bestaande informatiestromen efficiënter worden gemaakt, maakt een BIOSIS het mogelijk nieuwe informatiestromen te definiëren.
- **Technologie:** technologisch is een BIOSIS ingrijpender dan een BIOCOM. Naast de beschikbaarheid van een (Inter)net moet er centrale software ontwikkeld worden, moet de autorisatie worden geregeld, etc.

3.8 MPS als referentie

In deze paragraaf volgt een nadere toelichting op het MPS systeem en tevens wordt een overzicht gegeven van de overeenkomsten en verschillen met de biologische sector. Er zal met name aandacht besteed worden aan de rollen van MPS en Skal. Gegevens van MPS zijn grotendeels overgenomen van een presentatie gehouden door MPS. Voor meer detail informatie over Skal en haar controlemethodiek wordt verwezen naar de bijlage (zie bijlage 5 en 6).

MPS is een stichting, die in 1995 is opgericht door de VBN-veilingen en LTO. MPS is voortgekomen uit het besef dat duurzaam produceren een maatschappelijke en coöperatieve verantwoordelijkheid is. Kernpunten zijn:

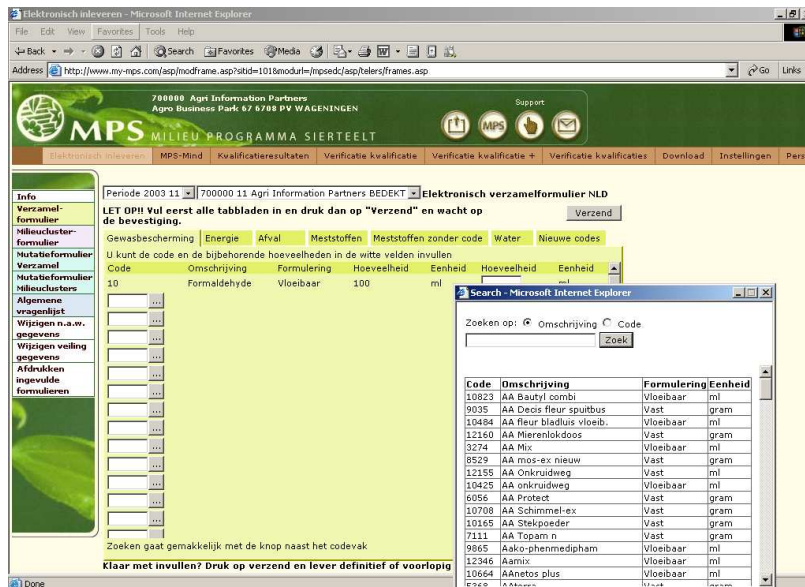
- ⇒ Productiewijze moet duurzaam worden
- ⇒ Resultaten moeten aangetoond kunnen worden
- ⇒ Verbeteren imago
- ⇒ Aanpak vanuit de basis
- ⇒ Maatschappelijk draagvlak creëren
- ⇒ Kleine stappen met een grote groep
- ⇒ Bedrijfsprofilering

MPS is primair dienstverlenend aan de internationale sierteelt (planten, bloemen, bomen, bollen), ontwikkelt instrumenten voor registratie en certificatie, die zijn afgestemd op de toekomstige wensen van de markt, en levert tevens de deelnemer en de sector een betere marktpositie. MPS heeft een eigen label, maar is ook certificeerder van andere schema's (zie figuur 4).

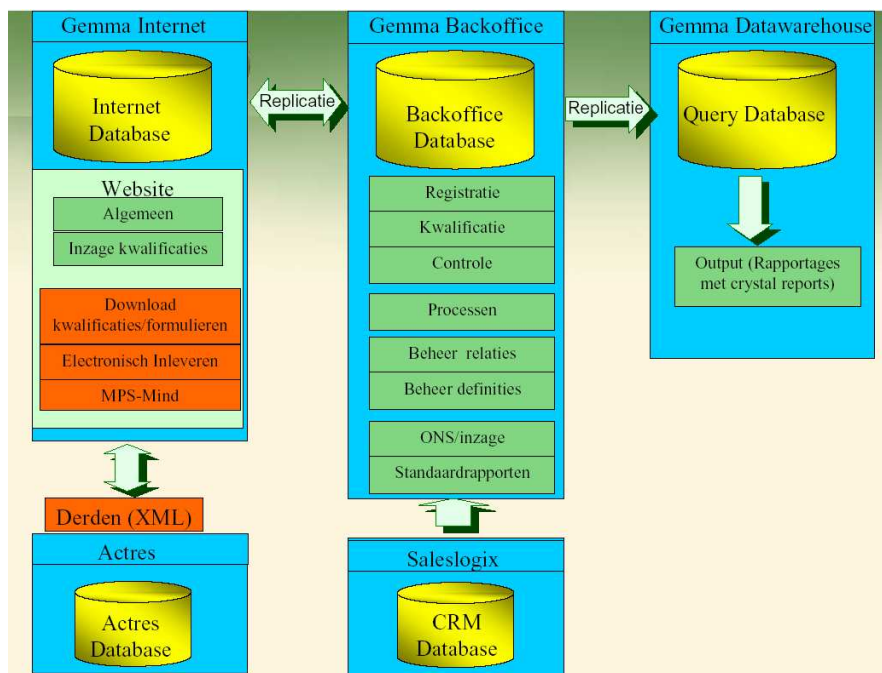

Figuur 4 Voorbeeld MPS logo's

De onderliggende milieuthema's van MPS zijn: gewasbeschermingsmiddelen, energie, meststoffen, afval en water. MPS heeft 4500 deelnemers in Nederland, 500 in Duitsland en is werkzaam in 34 landen. Voor 4200 deelnemers voert MPS de UMR registratie uit. Het aantal Nederlandse MPS deelnemers komt overeen met 70% van de productie van bloemen en planten, 1700 deelnemers hebben de A-status en de A-bedrijven maken nu gemiddeld 50% minder gebruik van middelen en hulpstoffen. 2700 deelnemers leveren de benodigde informatie via het internet aan (zie figuur 5) en ongeveer 100 deelnemers via derden (XML). Zie figuur 6 voor een indicatie van de ICT architectuur.

Figuur 5 Screenshot van MPS invoerschermb

Figuur 6 MPS ICT architectuur

Voor MPS vormt ICT de spil van de organisatie. Men ziet informatie als het belangrijkste product van MPS. Men verwerkt veel data, waarbij naast historie de betrouwbaarheid en controleerbaarheid van de gegevens een absolute eis zijn. MPS levert de aangeslotene specifieke feedback over de individuele prestaties door de tijd heen, maar ook in vergelijking met andere soortgelijke bedrijven (zie figuur 7).

4 Praktijk pilots

4.1 Selectie pilots

Onderdeel van het project is, om naast de generieke benadering voor de hele biologische sector, voor twee pilots een en ander nader uit te werken en te concretiseren. In het projectvoorstel is aangegeven dat bij voorkeur een diervoeder- en een AGF-keten als voorbeeld zouden kunnen dienen. Er bestaat voorkeur voor een diervoederketen, omdat in het verleden in deze sector een aantal contaminaties en fraudes hebben plaatsgevonden. Bovendien betreft het hier een internationaal netwerk. Voor de AGF-keten speelt met name het feit dat het om een zeer complex netwerk gaat met, meer of minder, bederfelijke producten.

Gezamenlijk met VBP zijn een aantal biologische bedrijven gepolst voor een deelname aan de pilots. Vervolgens hebben er oriënterende gesprekken plaatsgevonden. Voor de diervoederketen is gesproken met AgriFirm, Van Gorp-Teurlings en Greenfood International. Voor de AGF-keten is gesproken met Agrico, EOSTA en Udea.

Op basis van deze gesprekken is besloten om voor de diervoederketen verder te gaan met de biologische diervoederketen van Van Gorp-Teurlings, waarin naast Van Gorp-Teurlings de volgende actoren een rol spelen: Greenfood International als internationale toeleverancier van grondstoffen, AgriFirm als grondstofleverancier voor Nederlandse producten, en Vink Sales als verwerker van slachtafval tot petfood. Voor de AGF-keten is gekozen om verder te gaan met de biologische aardappelketen van Agrico (inclusief CêlaVita), waarin naast Agrico en CêlaVita de volgende actoren een rol spelen: telers als primaire producenten, en Werkman als verwerker van aardappelen.

De keuze van de pilots is met name gebaseerd op de bereidheid van de deelnemers en de relevantie voor het opzetten van een keteninformatiesysteem voor de betreffende ketenpartijen. Hierbij was het belangrijk om een keten te kiezen, die niet te simpel, maar zeker ook niet te complex is, en daarnaast ook nog enigszins representatief is voor andere ketens. Verder was van belang dat de ketenpartijen reeds nauw samenwerkten en deze samenwerking ook in de (nabije) toekomst verder wilden uitbouwen.

De twee pilots dienen als proefmodel voor het visualiseren en concretiseren van de mogelijkheden van een keteninformatiesysteem voor partijen in de biologische sector. Vragen die hierbij aan bod komen zijn: welke fases dient men te doorlopen, welke informatiewensen hebben de verschillende ketenpartijen, welke technische consequenties heeft het, welke kosten brengt het met zich mee, welke voordelen zijn er voor de diverse ketenpartijen te behalen, voor welke valkuilen moet men oppassen, welke rollen dienen er ingevuld te worden etc.

4.2 Werksessies

Om te komen tot optimalisatie van de informatiestromen in de biologische sector is het van belang dat de betrokken ketenpartijen van elkaar op de hoogte zijn welke wensen er leven en welke voor- en nadelen er voor de verschillende partijen vastzitten aan het optimaliseren van de informatiestromen. Ook is het van belang dat de ketenpartijen vaststellen welke gezamenlijke doelen worden nagestreefd en onder welke voorwaarden partijen willen meewerken aan een werkbare keteninformatiesysteem.

Doel van de werksessies was om, met enkele partijen uit de AGF- en de diervoederketen en andere relevante partijen (VBP, Skal, Biologica, Vakgroep Biologische Landbouw van LTO), te inventariseren in hoeverre het opzetten van een keteninformatiesysteem een kansrijke benadering is. Hierbij kan gedacht worden aan een betere beheersing van de risico's en kwetsbaarheid van biologische producten en het bepalen welke bedrijfseconomische voordelen voor de verschillende ketenpartijen te behalen zijn.

De deelnemers hebben ter voorbereiding op de werksessie een startnotitie ontvangen met algemene informatie over de aanleiding van het project en de opzet van de werksessie. Tijdens de werksessies is, in een discussie tussen de deelnemers, achterhaald wat de meerwaarde is van een keteninformatiesysteem voor de individuele ketenpartijen en voor de betreffende keten als geheel. Daarbij is ook ingegaan op vragen als: welke voor- en nadelen heeft een keteninformatiesysteem voor de verschillende ketenpartijen en welke randvoorwaarden verbinden de verschillende partijen aan het opzetten van een keteninformatiesysteem? Hierbij zijn ook de verschillende belangen en verantwoordelijkheden van de ketenpartijen en de stakeholders ter sprake gekomen.

4.3 Resultaten

In deze paragraaf worden kort de belangrijkste conclusies benoemd, zoals ze uit de pilots naar voren zijn gekomen. Voor de uitgebreide resultaten wordt verwezen naar de bijlage (zie bijlage 7 en 8).

Diervoederketen

- De diervoederketen is een internationale keten, wat inhoudt dat informatie-uitwisseling over de grenzen heen plaatsvindt. Een keteninformatiesysteem enkel binnen Nederland heeft dan ook weinig meerwaarde. Dit project moet dan ook gezien worden als een eerste stap. Zeker als dit gesteund wordt door een controleorganisatie als Skal. Wellicht kunnen zij hun zusterorganisaties onder druk zetten om ook in hun land actief prioriteit te geven aan optimalisatie van informatie-uitwisseling in de biologische sector.
- In deze keten bestaan er hechte onderlinge relaties tussen de ketenpartners. Dit verlaagd de behoefte aan een keteninformatiesysteem, doordat het merendeel van de communicatie in de keten tussen twee opvolgende schakels gebeurt. De deelnemende partijen zijn huiverig om deze persoonlijk contacten en het inmiddels opgebouwde vertrouwen te verruilen voor een

anoniem systeem. Er wordt echter erkend dat er weinig keus is als de biologische sector wil groeien.

- De noodzaak voor informatie-uitwisseling wordt dan ook gezien, met name omdat er relatief veel calamiteiten optreden. Maar de rol die een keteninformatiesysteem hierin kan spelen, wordt onvoldoende erkend. Er is te weinig inzicht in de mogelijkheden die een keteninformatiesysteem kan opleveren, en er bestaan te veel negatieve vooroordelen ten aanzien van keteninformatiesystemen. Partijen zijn bang dat bepaalde informatie tegen ze gebruikt zal worden, en dat bepaalde informatie in ‘verkeerde handen’ terecht komt, en dit kan hun concurrentiepositie aantasten.
- Door het maken van afspraken, door het opstellen van standaarden en protocollen voor informatie-uitwisseling, kan dit ondervangen worden. Hier ligt een belangrijke taak van de diverse overkoepelende partijen in de biologische sector om hun visie ten aanzien van informatisering in de biologische sector uit te dragen naar hun leden, en te vertalen in concrete acties.
- Met name transparantie en borging van de betrouwbaarheid van de biologische productiemethode worden als belangrijkste doelstellingen van een keteninformatiesysteem aangemerkt. Hieronder worden tevens voedselveiligheid, traceerbaarheid, en aansprakelijkheid verstaan.

AGF-keten

- Er bestaat een duidelijk verschil in belangen ten aanzien van een keteninformatiesysteem, omdat de biologische productiemethode niet voor alle partijen een even groot percentage van de omzet betreft. Voor de meeste partijen in de AGF-keten vormt de biologische productiemethode maar een klein percentage van de omzet. Dit betekent automatisch een lage prioriteit.
- De AGF-keten kan aangemerkt worden als een voornamelijk nationale keten, wat inhoudt dat informatie-uitwisseling met name binnen de Nederlandse grenzen plaatsvindt. Momenteel wordt in de AGF-keten informatie uitgewisseld tussen een veelheid aan partijen, allen op een één-op-één basis. Een belangrijke reden hiervoor is dat de partijen aan wie informatie geleverd moet worden, verschillende eisen stellen aan het format van deze informatie. Ook bestaan er op dit moment nog geen koppelingen tussen de verschillende systemen van partijen in- en buiten de keten.
- Met als gevolg dat gegevens meerdere malen aan verschillende partijen worden verstrekt, wat de administratieve lastendruk aanzienlijk verhoogt. Het uitwisselen van deze gegevens is bovendien voornamelijk eenrichtingsverkeer, met andere woorden, er vindt haast geen terugkoppeling van gegevens plaats.
- Administratieve lastenverlaging, een beter inzicht in de eigen bedrijfsvoering, en borging van de betrouwbaarheid van de biologische productiemethode komen als meest belangrijke doelstellingen naar voren. Borging van betrouwbaarheid omvat tevens voedselveiligheid en aansprakelijkheid.

5 Visieontwikkeling

5.1 Inleiding

Vlak voor de zomer van 2004 kwam de stuurgroep van het project tot de conclusie dat het van belang is om tot een gezamenlijke visie te komen met het oog op de toekomst van de biologische sector. Daarbij met name ingaand op de mogelijkheden die gecreëerd kunnen worden door het optimaliseren van informatiestromen.

De snel veranderende en complexe omgeving van de biologische sector vraagt om een snelle reactie van de betrokken partijen naar de markt. Strategische besluitvorming kan niet top down, maar vindt plaats door het betrekken van de relevante stakeholders en het uitzetten van een gezamenlijke visie op de toekomst van de sector en de rol van informatiestromen daarin. Zonder een heldere visie kan decentraal ondernemerschap leiden tot wildgroei van initiatieven en ontwikkelingen. Het is noodzakelijk om activiteiten onderling af te stemmen en een gezamenlijk denkkader te scheppen.

Dit was voor de stuurgroep aanleiding om WING Proces Consultancy van Wageningen UR te vragen om een kort werkproces te organiseren, bestaande uit twee werksessies, waarin de betrokken partijen zouden worden uitgenodigd om gezamenlijk te komen tot een visie op de toekomst van de biologische sector en de plaats van optimalisering van de informatiestromen daarin. Hiermee werd beoogd ruimte te creëren voor de deelnemers om met elkaar van gedachten te wisselen en gezamenlijk te zoeken naar richtingen die de positie van de biologische sector kunnen verstevigen.

Op basis van deze werksessies is een gezamenlijke visiedocument opgesteld, waarin wordt beschreven wat de biologische sector in de toekomst wil bereiken en de rol die optimalisering van de informatiestromen daarin speelt. Het is een voorstelling van de toekomst in woord en beeld, die de essentie van de sector en de betrokken partijen raakt, en die ten grondslag ligt aan de strategie. In het visiedocument wordt eerst ingegaan op waar de sector trots op is, wat al is bereikt en wat de sterke punten zijn, maar ook waar de stuurgroep zich zorgen over maakt, bedreigende ontwikkelingen en zwakke kanten. Vervolgens wordt beschreven hoe door het optimaliseren van de informatie-uitwisseling in de sector de sterke punten en de kansen optimaal kunnen worden benut en op welke wijze de zorgen kunnen worden omgebogen naar kansen. Op basis daarvan zijn vier ambities nader uitgewerkt, die de stuurgroep met het optimaliseren van de informatie-uitwisseling wil nastreven. Ook worden acties beschreven waarmee de ambities waargemaakt kunnen worden. In het visiedocument wordt afgesloten met een voorzet voor vervolgstappen.

Daadwerkelijke vertaling van de visie naar besluitvorming en het gedrag van alledag zal binnen alle partijen plaats moeten vinden. Het visiedocument is dan ook bedoeld om communicatie te vergemakkelijken richting ondernemers en sectorpartijen en met elkaar in discussie te gaan over de wenselijkheid c.q. noodzaak van het optimaliseren van de informatiestromen.

5.2 Werkwijze

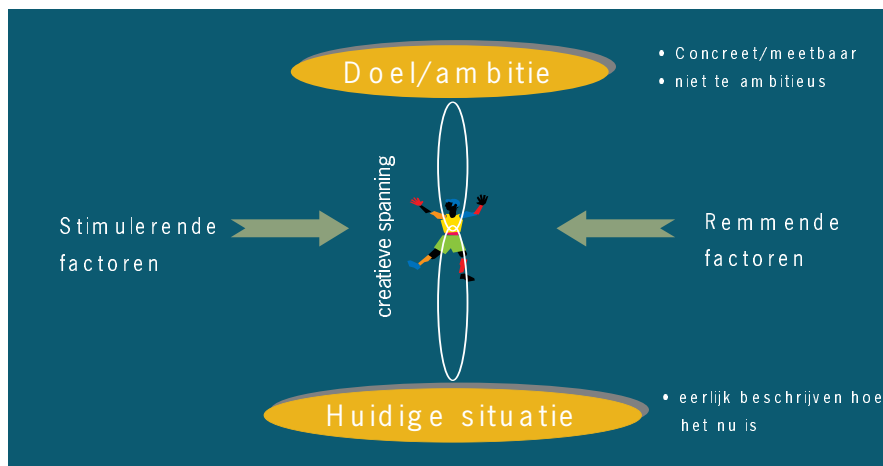
Van belang is om de juiste ambiance en sfeer te scheppen, waarin mensen even los kunnen komen van hun dagelijkse omgeving en beslommeringen, en waarin ruimte wordt geschapen voor een vertrouwelijke en respectvolle uitwisseling van gedachten en ideeën. Tevens wordt in de aanpak van de werksessie ruimte gemaakt voor informele momenten, omdat juist dan vaak allerlei ideeën en gedachten worden uitgewisseld of ontstaan.

In de visieontwikkeling staan drie vragen centraal:

1. Waar gaan we naar toe?
2. Waar staan we nu?
3. Hoe komen we daar waar we willen zijn?

In de werksessies is gebruik gemaakt van de methode van ‘creatieve spanning’ van de Robert Fritz⁷, die erop is gericht mensen gezamenlijk in beweging te krijgen richting een gezamenlijk gesteld doel. Deze methode is opgebouwd rond bovenstaande drie vragen.

Als eerste dienen de gezamenlijke ambities vastgesteld te worden. Het liefst zo concreet mogelijk, maar wel realistisch en haalbaar. De tweede stap is om de huidige realiteit in relatie tot de ambities te omschrijven. Eerlijk; niet positiever, maar ook niet negatiever en het liefst zo feitelijk mogelijk en in objectieve omschrijvingen. Het is het inzicht van de groep in waar ze naar toe wilt en waar ze staat, dat ervoor zorgt dat ze in beweging komt. De derde stap is dan ook gericht op het formuleren van acties en stappen om de uitgesproken ambities te bereiken, daarbij rekening houdend met mogelijke stimulerende en remmende factoren.

Figuur 8 Beweging door creatieve spanning (bron: Robert Fritz, 2001)

⁷ Robert Fritz, "De weg van de minste weerstand voor managers: Over creatief leidinggeven en het ontwerpen van succesvolle organisaties", Tiel: Lannoo NV/Scriptum, 2001.

De beweging van een groep mensen is tot mislukken gedoemd als zij min of meer gevangen raakt tussen het op en neer bewegen tussen aan de ene kant het najagen van ambities die te hoog gegrepen zijn en aan de andere kant het blijven hangen in de huidige situatie. Beweging ontstaat als een goede balans wordt gevonden tussen een realistische en haalbare ambitie en een eerlijk en objectief inzicht in de huidige realiteit. Dan ontstaat er een ‘creatieve spanning’ die leidt tot het formuleren van acties en stappen die voor alle partijen gewenst en helder zijn.

Rond bovenstaande drie, eenvoudige en intuïtief logische, vragen en het model van de creatieve spanning zijn de twee werksessie ten behoeve van de visieontwikkeling georganiseerd. Bij de organisatie van de werksessies is een belangrijk vertrekpunt dat alle deelnemers een bron van kennis vormen. De opzet van de werksessies en de gehanteerde werkmethoden, die worden gebruikt zijn zodanig dat gelijkwaardige inbreng van ieders kennis en ervaringen zoveel mogelijk is gegarandeerd en wordt gestimuleerd.

5.3 Resultaten

De resultaten van de werksessies zijn verwerkt tot een apart document met de titel “*Biologisch Zichtbaar: naar optimale informatiestromen in de biologische sector*” (zie bijlage 10). Dit document zal worden gebruikt om met de ondernemers en betrokken partijen in de biologische sector in discussie te treden over de wenselijkheid en haalbaarheid van het ontwikkelen van een informatiesysteem voor de sector. Het doel hiervan is om draagvlak te creëren en partijen te vinden die actief betrokken willen zijn bij vervolgstappen. In deze paragraaf zal een kort overzicht worden gegeven van de meest belangrijke resultaten uit de visieontwikkeling.

De biologische sector kan trots zijn op hetgeen bereikt is in het verleden. Lang voordat het begrip ‘Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen’ (MVO) in zwang raakte, handelde de biologische sector al in die geest. Der biologische sector heeft echter ook enkele zorgpunten:

1. De kwetsbaarheid van het imago van de sector;
2. De hoge administratieve lasten; en,
3. Onze beperkingen om de positieve aspecten van biologische voedsel naar de consumenten te communiceren.

De biologische sector is daarom van mening dat het optimaliseren van de informatiestromen in de biologische sector met behulp van de huidige mogelijkheden van Informatie en Communicatie Technologieën (ICT) bovengenoemde zorgen kan ombuigen in kansen. Daarmee kan de positie van de sector sterk verbeterd worden om zo continuïteit en groei te waarborgen. Om dat te bereiken zijn er vier ambities geformuleerd:

1. Informatievoorziening en borging productkwaliteit
2. Administratieve lasten verlichting
3. Management instrument
4. Marketing en Imagoverbetering

De ambities staan in het teken staan van het verbeteren van de huidige positie van de biologische sector en zijn een voorwaarde voor de continuïteit en de groei van de sector.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Resultaten en conclusies

Wat heeft dit project nu opgeleverd voor de biologische sector? Zijn de gestelde doelen, zoals opgenomen in het oorspronkelijke projectvoorstel, gehaald? Wat waren hierbij de kritische succesfactoren en wat kan men hieruit leren voor andere projecten? Wat zijn de vervolgstappen die genomen dienen te worden naar aanleiding van dit project?

Men kan concluderen dat het project anders gelopen is dan de betrokken partijen in eerste instantie voor ogen hadden. Dit wil niet zeggen dat het project slecht liep of uiteindelijk weinig heeft opgeleverd. Het project had als oorspronkelijke insteek, naast een inventarisatie van bestaande keteninformatiesystemen, het doel om een werkend prototype van een keteninformatiesysteem op te leveren.

Zoals vooraf bepaald heeft het project dan ook een overzicht van bestaande keteninformatiesystemen opgeleverd, waarbij aangegeven is welke lessen hieruit geleerd kunnen worden voor de biologische sector. Dit overzicht was verhelderend en kaderscheppend voor de verschillende partijen. Het heeft er tevens toe geleid dat de projectinzet verbreed is van keteninformatiesystemen voor de biologische landbouw naar het optimaliseren van informatiestromen voor de biologische landbouw.

Tijdens het project is relatief diep ingegaan op de centrale rol van Skal als informatieverzamelaar in de biologische sector. Zaken als: hoe loopt dat proces, welke informatie wordt verzameld en waar liggen mogelijkheden voor ondersteuning van de controleur, het controle en certificatieproces, zijn daarbij onderwerp van onderzoek geweest.

In de twee pilots AGF-keten en diervoederketen is een aanzet gegeven voor de mogelijkheden die het optimaliseren van informatiestromen kan opleveren voor de biologische sector. Ondanks commitment van de betrokken marktpartijen werd echter al snel duidelijk dat de werkzaamheden van de pilots ingebed diende te worden in een groter geheel.

Ook in de stuurgroep werd al gaande duidelijk dat men behoefte had aan een gedragen visie ten aanzien van optimale informatiestromen in de biologische sector. Deze visie is in een tweetal intensieve werksessies ontwikkeld. Het visiedocument is uiteindelijk het meest belangrijke fysieke resultaat van dit project geworden en biedt een goed startpunt voor vervolgwerkzaamheden en projecten.

Het project is gestart met een relatieve hoog technologisch en oplossingsgericht gehalte. Gedurende het project bleek met name het gezamenlijke leerproces en de visievorming belangrijker. Men staat nu op het punt om concrete invulling te geven aan pilot-projecten, die passen binnen de in dit project opgestelde visie.

6.2 Samenwerking

In het project is intensief samengewerkt tussen de verschillende partijen. Het was een dynamisch, soms politiek getint proces, waarbij zaken soms hard gespeeld werden. Uiteindelijk overheerste echter het besef dat er een gezamenlijke uitdaging ligt voor de biologische sector. De biologische sector kan zich verder ontwikkelen en profileren door informatiestromen door de productieketen heen te optimaliseren. Hierbij ondersteund door moderne Informatie- en Communicatie Technologie (ICT). Het samenwerkingproces lijkt wellicht wat ongestructureerd, maar is naar onze mening essentieel geweest. De verschillende partijen hebben dit proces moeten doorlopen om te komen waar men nu is.

6.3 Impact, kennisverspreiding en vervolg

Het project is een duidelijke stimulans gebleken voor de betrokken brancheorganisaties en Skal in het gezamenlijk definiëren en uitvoeren van vervolgprojecten. Men heeft actief meegewerkt en zich gecommitteerd aan een gezamenlijke gedragen en ontwikkelde visie en zodoende is ieder verantwoordelijk om deze als een soort ambassadeur uit te dragen.

Hiertoe dient eerst de achterban van de verschillende organisaties geïnformeerd te worden en zal getoetst moeten worden in hoeverre de visie ook door het bedrijfsleven onderschreven wordt. Op basis van deze aanvullingen kan vervolgens concrete invulling gegeven van projecten.

6.4 Lessons learned

De volgende “lessons learned” kunnen gedefinieerd worden:

- Passie, overtuiging ten aanzien van de mogelijkheden, en persoonlijk commitment van individuele personen waren cruciaal in dit project.
- Mensen en partijen overtuigen en activeren duurt langer dan in eerste instantie gedacht en gehoopt. Veranderingen vergen nu eenmaal tijd.
- Consensus, draagvlak en een gedeelde visie waren onontbeerlijk voor het welslagen van dit project.
- Een procesmatige benadering van het project in nauwe samenspraak met inhoudelijke aspecten is de beste aanpak gebleken.

7 Referenties

- [1] Annevelink, E. e.a, *Ondernemer Centraal bij Terugdringing Administratieve lasten in Agrarisch Nederland*, Verkenning naar de toekomstige informatie architectuur tussen overheid en agrarische ondernemingen, maart 2004
- [2] Berg, J. van den, *Ketenintegratie*, <http://www.jvdbconsulting.com/pdf/ketenintegratie.pdf>, 2001
- [3] Bouwman, H., *Zin en onzin van businessmodellen*, www.informatie.nl, april 2002
- [4] Derksen, B., *Focus op optimalisatie*, www.informatie.nl, mei 2002
- [5] EZ(2002). *Internationale ICT-toets 2002, de meso toets*. Een gezamenlijke publicatie van het Ministerie van Economische Zaken, van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, van Justitie en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. November 2002. Nederland.
- [6] Franken, H., Steen, M., Strating, P. en Janssen, W., *De organisatie in netwerkperspectief (focus)*, www.informatie.nl, mei 2003
- [7] Fritz, R., *De weg van de minste weerstand voor managers: Over creatief leidinggeven en het ontwerpen van succesvolle organisaties*, Tiel: Lannoo NV/Scriptum, 2001.
- [8] Joosten, S., *Het effect van procesarchitectuur*, www.informatie.nl, september 2001
- [9] Mathijssse, R. en Bemelmans, T., *Het managen van diversiteit*, www.informatie.nl, maart 2002
- [10] Schans, J.W. van der, *Milieukeur varkensvlees de keten door*, Stichting Agro Keten Kennis, februari 2004
- [11] Sturm, B., Bosma, H. en Sander, W. van der, *Beelden bij architectuur*, [www.informatie](http://www.informatie.nl), november 2001
- [12] Wielinga, E., *Netwerken als levend weefsel: een studie naar kennis, leiderschap en de rol van de overheid in de Nederlandse landbouw sinds 1945*, 2001

Dankwoord

Zonder de voortdurende inzet en overtuiging van de mogelijkheden van ICT voor de biologische sector van Bavo van der Idsert zou het project nooit zo ver gekomen zijn. Pauliene Mars heeft als eerste stuurgroepvoorzitster veel werk verricht binnen Skal en de urgentie van een actieve deelname van Skal duidelijk gemaakt. Ad Ordelman van AIP heeft met name in de aanloop en aan het begin van het project een belangrijke rol gespeeld om gedachten te concretiseren en om aan te geven waar mogelijkheden liggen. Theo de Groot heeft als stuurgroepvoorzitter als een waardevolle en onmisbare inspiratiebron gediend. Met name zijn praktijkervaring binnen MPS was cruciaal. Oscar van de Boezem was altijd een belangrijke bron om gezamenlijk over de volgende stappen na te denken.

Verder wil ik de volgende mensen met name bedanken voor hun inzet: alle personen betrokken bij de beide pilots, Arjan Monteny (AKK), Peter van Ijsendoorn (EOSTA), Sjors Willems, Jaap de Vries, Fred van Bruxvoort en Skal medewerkers, Henk Smit en Ronald de Graaff (WING), Lobke Coppens en Floor Verdenius (A&F).

Het was een hele uitdaging voor mijzelf, maar ik heb er van genoten.

Raoul Vernède (projectleider)

Bijlage 1: Projectvoorstel

1. Kader

De biologische sector staat voor een grote uitdaging. Ondersteund door de overheid probeert de sector de ambitieuze doelstellingen van 10% areaal in 2010 en 5% omzet in 2005 te realiseren. Hiervoor zijn al diverse projecten binnen AKK en de Taskforce Biologische landbouw opgezet. Er lopen momenteel geen projecten waarin Skal dan wel een keteninformatiesysteem een centrale rol spelen. Skal als toezichthouder op de naleving van de wetgeving op de biologische productiemethode (EG 2092/91) speelt een cruciale rol in de communicatie en het vertrouwen naar de consument. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het EKO keurmerk dat staat voor gegarandeerd biologisch geproduceerde levensmiddelen.

Britse consument kan oorsprong biologische groente online achterhalen

Bezoekers van de Britse supermarktketen Sainsbury's kunnen nu online achterhalen waar de door hun gekochte biologische groente en fruit zijn geteeld. "Hiermee proberen we het bewustzijn en vertrouwen in biologisch geteelde producten bij de consument te vergroten", aldus Sainsbury's.

Via de website kan de consument door middel van een code informatie en foto's van het bedrijf bekijken waar het gekochte product is geteeld. Al het biologische fruit en groente in het assortiment van Sainsbury's is hiervoor voorzien van een unieke 5-cijferige code.

Door het virtuele bezoek krijgt de consument een beter inzicht in de productieketen van biologische producten. De supermarktketen kwam al eerder met het idee, toen alleen voor aardappels. In de toekomst zal het systeem worden aangevuld met biologisch vlees. (AgriHolland 16/7/03)

Naast voedselveiligheid speelt voor de biologische sector ook het risico dat producten weliswaar voedselveilig zijn, maar niet conform de biologische productie methoden geproduceerd zijn. Te denken valt aan niet het toegestane gebruik van bestrijdingsmiddelen of vermenging met gangbare partijen.

Een extra risico in de biologische sector is dat een probleem met bijvoorbeeld biologische kippen niet hoofdzakelijk beperkt blijft tot kippen, maar ook zijn weerslag heeft op het vertrouwen dat consumenten hebben in andere biologische producten. Er is dus een duidelijk sectorbelang om te komen tot transparante ketens, die snel kunnen reageren en informatie kunnen leveren over oorsprong, productiemethode en verwerkingsstappen van producten.

Het blijkt in de praktijk dat met name de importen van biologische producten van buiten de EU een risicofactor vormen. De gegevens rond oorsprong en productiemethode zijn minder hard en er vindt vaker vermenging en fraude van partijen plaats.

Britse onderzoekers treffen ggo's aan in biologische producten

Biologisch geproduceerde voedingsproducten en gezondheidsproducten in Groot-Brittannië blijken regelmatig genetisch gemodificeerde organismen (ggo's) te bevatten. Professor Mark Partridge en zijn collega Denis Murphy van de universiteit in Glamorgan hebben in totaal 25 producten met soja onderzocht. In 10 van de 25 producten troffen zij ggo's aan.

Van de producten waarin sporen van ggo's werden gevonden, kenden er 8 een vermelding op het etiket dat het 'gegarandeerd vrij van ggo's of 'biologisch' zou zijn geproduceerd. In vier producten lag het gehalte dat werd gevonden boven de geldende limiet voor biologische producten zoals die in het Verenigd Koninkrijk is ingesteld door de Soil Association.

Volgens de onderzoekers bestaat een groot deel van de soja die wordt geproduceerd tegenwoordig uit genetisch gemodificeerde varianten en neemt het aandeel daarvan nog steeds toe. Wanneer er door leveranciers niet erg scherp wordt gecontroleerd is de kans groot dat ze hun producten ten onrechte als 'vrij van ggo's' aanprijzen.
AgriHolland, 09/02/04

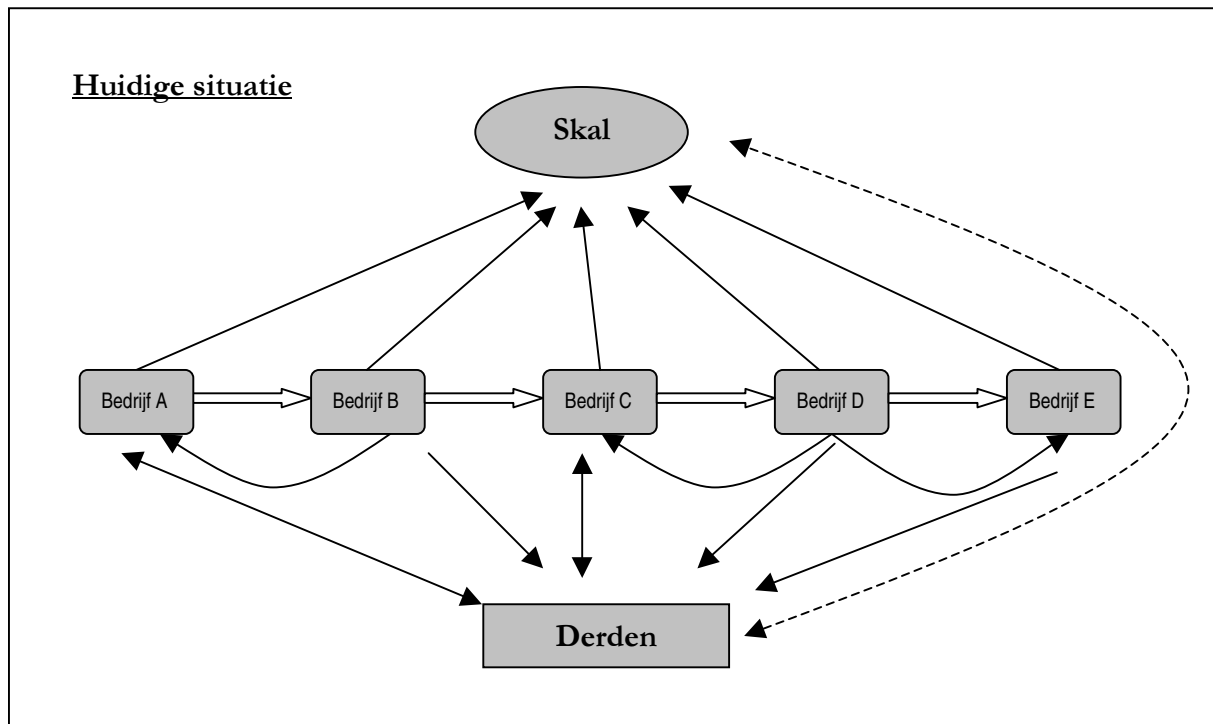
Naast deze bedreigingen ligt er ook een kans en een uitdaging voor de sector! De biologische sector heeft vanuit de eisen van de biologische wetgeving al meer inzicht in de oorsprong en omstandigheden van productie en verwerking dan de gangbare sector. Hier zou men zich op dienen te profileren en de relatieve voorsprong moeten vergroten en aantonen dat biologische producten te allen tijden kunnen worden gevolgd.

Uitdaging van dit project is om te kijken in hoeverre in samenwerking met Skal een keteninformatiesysteem voor de biologische sector een bijdrage kan leveren aan de groei en het imago van de biologische sector en de verdere 'professionalisering' van de controle en certificatie van het biologisch keurmerk. Focus ligt in dit project dus niet op individuele productie ketens.

Bestaande voorbeelden van bestaande, meer of minder succesvolle, keteninformatiesystemen in gangbare sector zijn MPS, Groeinet, Duurteelt, Peters Farm, Nutrace, VIP en andere. Van deze ervaringen kan de biologische sector lering trekken en zijn voordelen doen. Voorzover nog niet bekend bij de betrokken onderzoekers, worden de hiermee opgedane ervaringen in dit project geïnventariseerd en vormen daarmee een belangrijk vertrekpunt voor het te ontwikkelen keteninformatiesysteem. In onderling overleg tussen A&F, Skal, VBP en AIP is het initiële idee nader uitgewerkt. LTO Vakgroep Biologische Telers heeft in een later stadium aangehaakt.

2. Probleemstelling

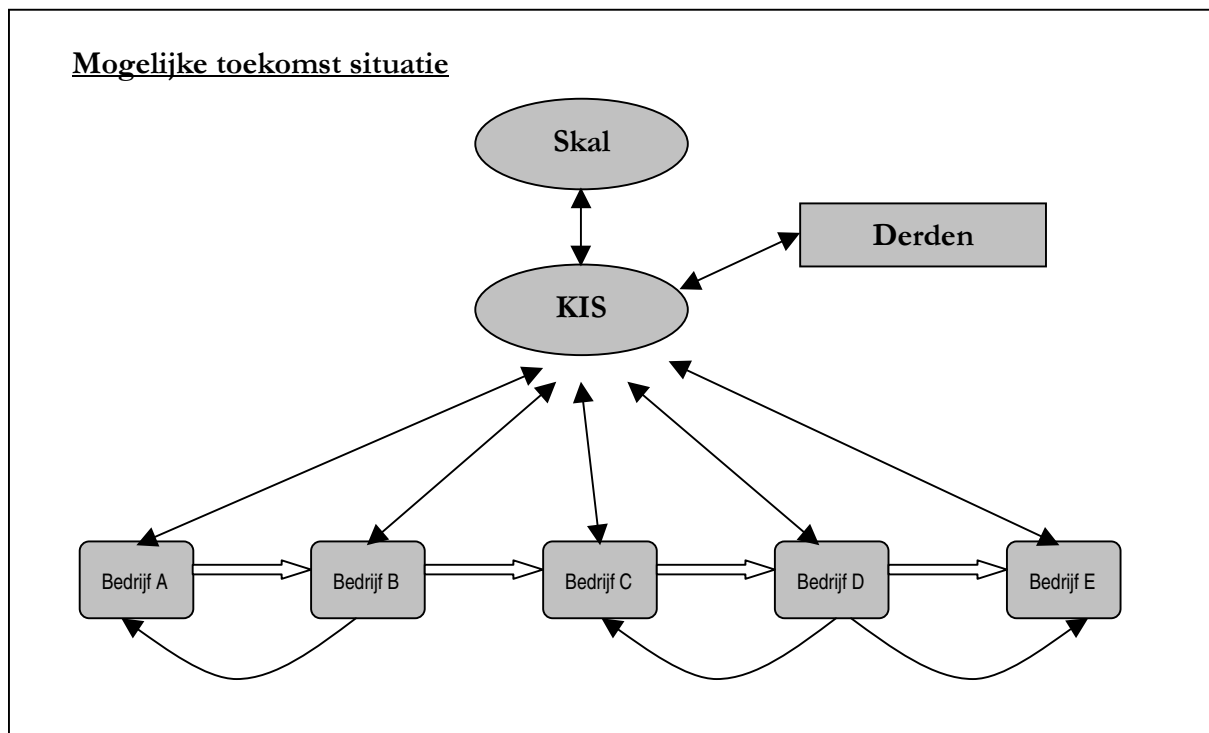
De huidige informatiestromen in de biologische sector kunnen vereenvoudigd en schematisch weergegeven worden zoals in figuur 1. Hierin speelt Skal een centrale rol in het verzamelen van informatie die nodig is voor de controle op de biologische productie methodes. Deze informatie wordt slechts in beperkt mate of niet teruggegeven aan de betrokken bedrijven. Verder is het zo dat de bedrijven overige informatie maar ook deels dezelfde informatie als reeds aan Skal gegeven aan derden aanleveren en Skal beperkt informatie van derden ontvangt. Hierbij kan men denken aan andere controle organisaties. Verder beheren enkele schakels (met name coöperaties en verwerkende bedrijven) ook informatie van andere ketenschakels.

Figuur 9 Huidige situatie informatiestromen

Een mogelijke toekomstige situatie is weergegeven in figuur 2. Hierbij speelt een keteninformatiesysteem beheerd door de sector, Skal of een andere onafhankelijke partij een centrale rol. Het keteninformatiesysteem verzamelt informatie en geeft deze al dan niet bewerkt terug aan de bedrijven. Daarnaast levert het door de eigenaar geautoriseerde informatie aan Skal en aan derden, bijvoorbeeld de toezichthouder, overheid.

Uit deze beschrijving wordt duidelijk dat er met name twee belanghebbenden zijn, te weten Skal als toezichthouder en de individuele bedrijven dan wel ketens. Hieronder zullen beide perspectieven nader uitgewerkt worden.

Figuur 10 Mogelijke toekomstige situatie informatiestromen

Perspectief Skal

Vanuit Skal gezien speelt met name de toezichthoudende taak een centrale rol. Skal is wettelijk aangewezen en verantwoordelijk voor de controle en de uiteindelijke certificatie van de biologische landbouw. Dit is de kernactiviteit van Skal. Gezien vanuit deze kernactiviteit en de daaraan gerelateerde werkzaamheden spelen de volgende aspecten voor een keteninformatiesysteem:

- ⇒ Mogelijkheid om sneller en effectiever producten te kunnen traceren in geval van contaminaties of fraudes welke de biologische kwaliteit in gevaar brengen.
- ⇒ Mogelijkheid tot web-based on-line invoer van relevante gegevens door producenten of via elektronische datauitwisseling (bijvoorbeeld via XML) voor. Als voorbeeld kan hier genoemd worden invoering teeltplannen van boeren.
- ⇒ Mogelijkheden tot elektronische certificaat afgifte
- ⇒ Optimale risico inventarisatie van te verwachten overtredingen van biologische productie (risk assessment en trend analyses) en daaraan gekoppelde aansturing van controles.
- ⇒ On-line beschikbaarheid van gegevens voor de controleurs tijdens de controles. Controleurs zouden kunnen inbellen en gegevens kunnen verifiëren.
- ⇒ Door elektronische beschikbaarheid van gegevens kan de controle van de boekhouding van bedrijven sneller en effectiever. De controleur is zodoende meer bezig met daadwerkelijke controle in plaats van met het achterhalen van informatie.
De administratie op verschillende boerenbedrijven is niet eenduidig en altijd inzichtelijk.
Voor diverse sectoren is het administratieve systeem te uniformeren en digitaal om te zetten.
- ⇒ Snelle beschikbaarheid van actuele statistische gegevens.

Een en ander zal leiden tot:

1. Verbetering van de werkwijze controle en certificatie waarbij de aandacht gericht wordt op de risico's in de keten (ofwel betere garanties over biologische producten) en
2. Kostenreductie (doormiddel van efficiënte en effectieve controles en administratieve verwerking gegevens),

Perspectief bedrijfsleven

Voor het bedrijfsleven spelen naast vergelijkbare overwegingen meer de commerciële aspecten. Een belangrijke is het winnen en vasthouden van het vertrouwen van de consument in het biologisch product. Ofwel is het echt wel waard om aanzienlijk meer te betalen voor een biologisch product; kan ik het vertrouwen. Een effectieve en efficiënte controle is dus een must. Daarnaast is het belangrijk dat in geval van onregelmatigheden, veroorzaakt door contaminatie of fraude, de biologische sector in staat is snel en adequaat te reageren.

Voor het bedrijfsleven spelen de volgende aspecten:

- ⇒ Mogelijkheid om sneller en effectiever producten te kunnen traceren in geval van contaminaties of fraudes. Dit zowel in relatie tot de biologische kwaliteit als ook overige aspecten zoals hygiëne en voedselveiligheid.
- ⇒ Meer inzicht in de oorsprong en de transport en opslag condities in de keten en zodoende meer zekerheid over herkomst en betrouwbaarheid producten.
- ⇒ Betere beschikbaarheid van consumenten informatie omtrent controle en certificatie en de oorsprong en productie omstandigheden van biologische producten (zie Peters Farm concept). Transparantie biologische ketens neemt toe.
- ⇒ Administratieve lastenverlichting doordat informatie doorgesluisd kan worden naar derden (bijvoorbeeld: UMR (Uniforme Milieu Registratie) of Identificatie & Registratie) en doordat verwerkers hun ERP systemen kunnen koppelen aan Skal bestanden en zodoende dingen niet dubbel hoeven te doen
- ⇒ Mogelijkheid om aanwezige informatie te verwerken en vergelijkende overzichten te kunnen maken (benchmarking). Deze overzichten kunnen bijvoorbeeld inzicht geven in de productie van vergelijkbare boeren. Leren van elkaar wordt mogelijk en dit zal leiden tot verhoging biologische productie.

Voor een groot deel is de sector zich niet bewust van de voordelen die het kan behalen met een optimaal keteninformatiesysteem.

Een en ander zal leiden tot:

1. Sterkere marktpositie door meer vertrouwen en beter imago van biologische producten
2. Kostenreductie door efficiëntere en effectievere werkwijze Skal, eigen bedrijfsvoering en keten
3. Productieverhoging doordat onder andere door bedrijfsvergelijkingen producenten meer producten produceren
4. Afname kwetsbaarheid biologische sector in geval van fraude of contaminaties en hierdoor lager bedrijfsrisico.

3. Projectdoelstellingen

De doelstelling van het project wordt als volgt omschreven:

Doelstelling: Bijdrage aan de groei en imago van de biologische sector leveren met behulp van een optimaal keteninformatiesysteem dat de controle en traceerbaarheid van biologische producten versterkt.

Het is belangrijk om de beoogde doelstelling en resultaat op te splitsen in twee categorieën:

1. Verdere ontwikkeling van kennis en ervaring m.b.t. keteninformatiesystemen;
2. Verdere ontwikkeling van methoden en technieken voor de ondersteuning van complexe samenwerkings- en besluitvormingsprocessen die gezamenlijk met de deelnemers en derden worden doorlopen.

Ad.1 Dit project maakt gebruik van en bouwt voort op reeds ontwikkelde kennis en inventarisaties in andere sectoren.⁸ Binnen A&F is de afgelopen jaren, met name door de onderzoekers Jan Top en Floor Verdenius, zowel conceptueel, methodisch als empirisch veel kennis ontwikkeld en ervaring opgedaan over keten informatie systemen, speciaal m.b.t. tracking & tracing. Dit laatste vormt ook in het hier betreffende projectvoorstel de kern van het te ontwikkelen keteninformatiesysteem. Met name wordt hier genoemd de methode FoodPrint⁹. Deze methode maakt het voor bedrijven en ketens mogelijk om strategische doelen te inventariseren en te bekijken in hoeverre deze te realiseren zijn met behulp van tracking & tracing. Op de ontwikkelde FoodPrint methode wordt in dit project voortgebouwd. Deze methode wordt verder ontwikkeld door het aan te passen aan de betreffende sector, het vervolgens toe te passen en op basis van de ervaring mogelijk opnieuw aan te passen. Tevens is recent een position paper voor KLICT geschreven over Tracking en Tracing¹⁰. De inventarisatie van systemen die in dit paper is gemaakt vormt een van de startpunten voor het te ontwikkelen keteninformatiesysteem in dit projectvoorstel. Daarnaast is A&F op de hoogte van bestaande voorbeelden en ervaringen van meer of minder succesvolle keteninformatiesystemen in andere sectoren, zoals MPS, Groeinet, Duurteelt, Peter Farm, Nutraceutica, VIP en andere. Deze ervaringen vormen ook het vertrekpunt van dit project. Ervaring met de biologische landbouw is aanwezig bij de betrokken biologische brancheorganisaties en bedrijven maar ook bij A&F in de persoon van Raoul Vernède die langdurig bij Skal gewerkt heeft.

Ad.2 In dit project is nadrukkelijk aandacht voor de “zachte” kant van besluitvormings- en samenwerkingsprocessen. Projecten waarin meerdere partijen samenwerken, met ieder hun eigen belangen en wensen, kennen een eigen, complexe dynamiek. Door het opzetten van

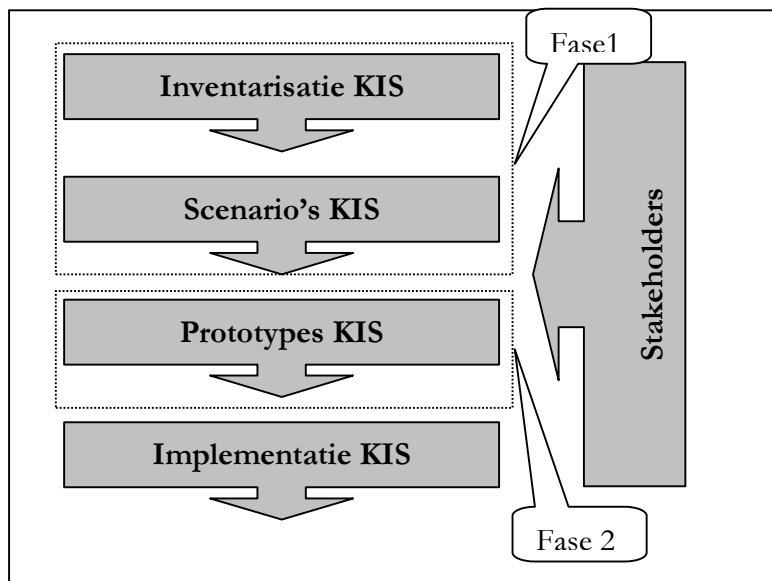
⁸ *Methodologische gezien betreft het de verdere ontwikkeling van bestaande kennis door replicatie-onderzoek: toepassing van bestaande conceptuele kennis en methoden door toetsing in een nieuw empirisch domein (in dit voorstel de biologische sector).*

⁹ H. Beumer, H.J. Cnossen, F. Verdenius (2003). *Traceerbaarheid: einde aan vrijblijvendheid in: VMT nr 10, 2003, pp. 10-13.* / N.J.J.P. Ketelaars, J.L. Top & F. Verdenius (2002). *Benut de meerwaarde van of tracking & tracing in: VMT nr 13, 2002, p. 30-33.* / F. Verdenius & H. Beumer (2003). *Traceerbaarheid: eisen en standaarden in: VMT nr 12, 2003, p. 19-22.*

¹⁰ Raoul Vernède, Floor Verdenius en Jan Broeze (2003), *Traceability in Food Processing Chains, State of the art and future developments; KLICT Position paper.* Zie ook www.trackingtracing.info.

een doordacht procesontwerp en het deskundig voorbereiden en organiseren van bijeenkomsten, wordt de kans sterk vergroot dat dit soort projecten succesvol verlopen, maar ook de effectiviteit en efficiënte ervan wordt in sterke mate verbeterd. Er is een scala aan methodieken dat hiervoor kan worden gebruikt, zoals creativiteitbevorderende technieken als het gaat om gezamenlijk tot innovatieve en nieuwe oplossingen te komen, of ‘experimental learning’ methoden om zo goed mogelijk de verschillende ervaringskennis op elkaar af te stemmen, of scenariomethoden als het gaat om gezamenlijk toekomstbeelden neer te zetten. Het bij elkaar brengen van partijen en het gezamenlijk doorlopen van het proces is al een doel op zich. De agendering van het onderwerp reeds vóór de goedkeuring van het project door de besturen van Skal en VBP, geeft dit aspect goed weer. Het uitwisselen van ideeën en standpunten om aansluitend gezamenlijk een plan op te stellen hoe verder is cruciaal.

Het project is opgedeeld in twee fases met daartussen een go/no-go moment. In de eerste fase zal naast een inventarisatie van bestaande keteninformatiesystemen en wensen van betrokken partijen met name gezamenlijk een plan opgesteld moeten worden over de invulling van het keteninformatiesysteem. In de tweede fase zal aansluitend een prototype worden uitgebouwd om één en ander nader te visualiseren en vervolgens terugkoppeling en bijsturing te kunnen doen aan de betrokken partijen. Figuur 3 visualiseert de beide fases.

Figuur 11 Schematische weergave projectfases

De doelstellingen van fase één en twee zijn:

Doelstelling Fase 1: Inventarisatie en scenario's

Aan de hand van een inventarisatie van bestaande keteninformatiesystemen en wensen van gebruikers, enkele scenario's te schetsen. Dit zal zowel generiek van aard zijn als ook specifiek voor de cases AGF en diervoeder. Aansluitend gezamenlijk een keuze maken en bepalen hoe een keteninformatiesysteem verder uitgewerkt zal worden.

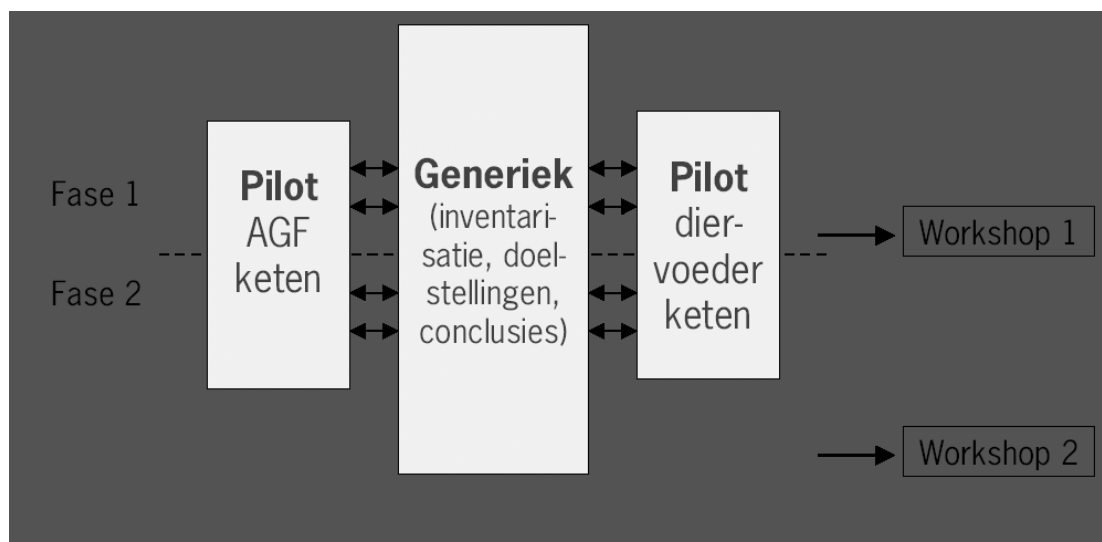
Doelstelling Fase 2: Prototype

Nader uitwerken en visualiseren van een keteninformatiesysteem prototype. Aan de hand van de prototypes wensen en eisen van de gebruikers terugkoppelen en nader bepalen en komen tot een plan van aanpak voor implementatie.

Zoals duidelijk blijkt, is niet het doel om een werkend keteninformatiesysteem op te leveren. Er dient wel een werkend prototype ontwikkeld te worden aan de hand waarvan de beoogde voordelen van een keteninformatiesysteem voor de biologische sector uitgetest kunnen worden. In een vervolg traject kan op basis van het prototype een werkend keteninformatiesysteem voor de biologische sector ontwikkeld worden door betrokken partijen.

4. Projectstructuur en werkzaamheden

Er is voor gekozen om naast een generieke benadering twee specifieke cases nader uit te werken. Het betreft hier de AGF-keten en de diervoederketen. Er is gekozen voor de AGF-keten, omdat de hele keten in Nederland aanwezig is, met uitzondering van de import. Voor de diervoederketen is gekozen, omdat deze zeer complex is en veel diverse stromen kent. Het betreft hier in tegenstelling tot AGF voornamelijk bulkproducten.

In dit project zal gebruik worden gemaakt van de FoodPrint fasering. FoodPrint maakt onderscheid in de volgende fases:

Fase 1	1. Doelstellingenanalyse
	2. Systemanalyse
	3. Knelpuntenanalyse
Fase 2	4. Systemontwerp
	5. Kosten-baten analyse
	6. Systembouw en implementatie

De verschillende fases zullen zowel generiek voor de biologische sector als geheel, als ook specifiek voor de twee pilots doorlopen worden, in meer of mindere mate van diepgang.

Bijlage 2: Procesverloop

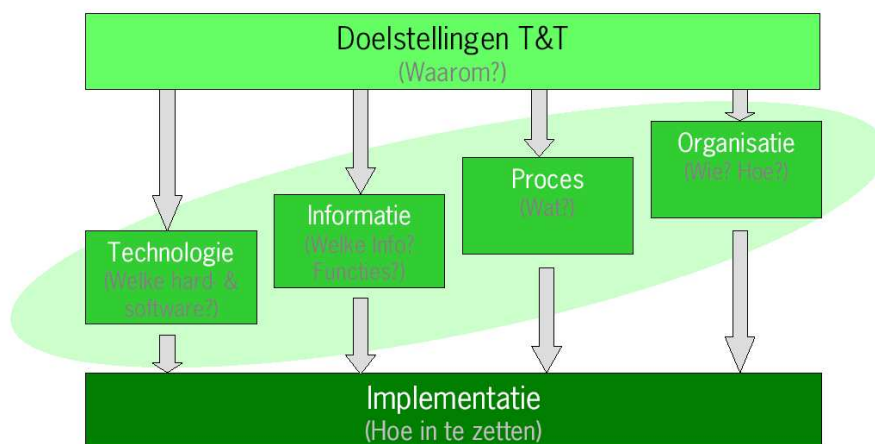
Deze bijlage is in het publiek toegankelijke rapport niet beschikbaar.

Bijlage 3: FoodPrint

In veel Tracking & Tracing projecten wordt traceerbaarheid als een zelfstandig doel nagestreefd. FoodPrint biedt een systematische aanpak om vanuit bedrijfsdoelen tot een praktisch ontwerp voor traceerbaarheid te komen. Daarmee wordt traceerbaarheid een instrument ten dienste van de bedrijfsstrategie en stelt het bedrijven en ketens in staat om bijvoorbeeld derving te beperken, logistiek te optimaliseren en product innovaties door te voeren.

De methode FoodPrint maakt onderscheidt in vier onderdelen van een tracking & tracing project: organisatie & besturing, proces, informatie, en technologie (zie figuur 12). Vragen die daarbij naar voren komen, zijn:

- Waar liggen de verantwoordelijkheden in de keten?
- Welke processtappen zijn er, en welke interactie is er tussen deze processen?
- Welke informatie moet er worden vastgelegd, en op welke wijze, om traceerbaarheid te kunnen garanderen?
- Voldoet de huidige infrastructuur aan de eisen die voortkomen uit traceerbaarheid?

Figuur 12 Onderdelen van een tracking & tracing project

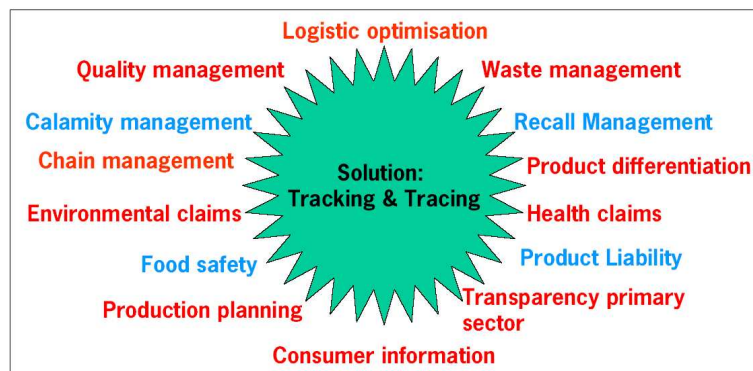
FoodPrint Proces Business Scan

De Foodprint scan geeft tegen de achtergrond van de verscherpte wetgeving en keteneisen inzicht in de huidige keten- en/of bedrijfsprocessen en de mogelijkheden om deze met behulp van tracking & tracing verder te optimaliseren. De scan geeft in een kort tijdbestek een overzicht van wat traceerbaarheid voor uw organisatie kan betekenen. Het zet daarmee traceerbaarheid op de interne agenda en geeft tevens inzicht in kosten en baten.

Doelstellingenanalyse

De eis om traceerbaarheid te realiseren wordt vaak als een last gezien, dat bovendien alleen maar kosten met zich meebrengt. Tracing & tracing informatie kan echter ook pro-actief ter realisatie van andere bedrijfs- en ketendoelstellingen gebruikt worden. Men kan hierbij onder andere

denken aan optimalisatie van logistieke en kwaliteitsbepalende aspecten van bederfelijke producten. Onderstaande figuur geeft een overzicht van doelen die mede met behulp van tracking & tracing te realiseren zijn (zie figuur 13). FoodPrint start met het inventariseren van de doelstellingen van een organisatie ten aanzien van traceerbaarheid, en kijkt hoe deze passen binnen het kader van de algemene bedrijfsdoelstellingen.

Figuur 13 Te realiseren organisatiedoelen met traceerbaarheid

Systemanalyse

In deze fase wordt aan de hand van de vier basisaspecten, te weten organisatie & besturing, proces, informatie, en technologie bekeken wat de huidige stand van zaken is ten aanzien van traceerbaarheid in de organisatie.

Knelpuntanalyse

In de knelpuntanalyse worden de uitkomsten van de doelstellingenanalyse vergeleken met de resultaten afkomstig uit de systemanalyse. Op dit manier worden knelpunten inzichtelijk gemaakt. Ook worden mogelijke oplossingen aangedragen en deze worden vastgelegd in een proces- en informatiemodel.

Systemontwerp

Het proces- en informatiemodel opgesteld in de vorige fase dienen als basis voor een geïntegreerd functioneel en technisch ontwerp van het uiteindelijke systeem, waarin gevonden knelpunten zijn opgelost.

Kosten-Baten analyse

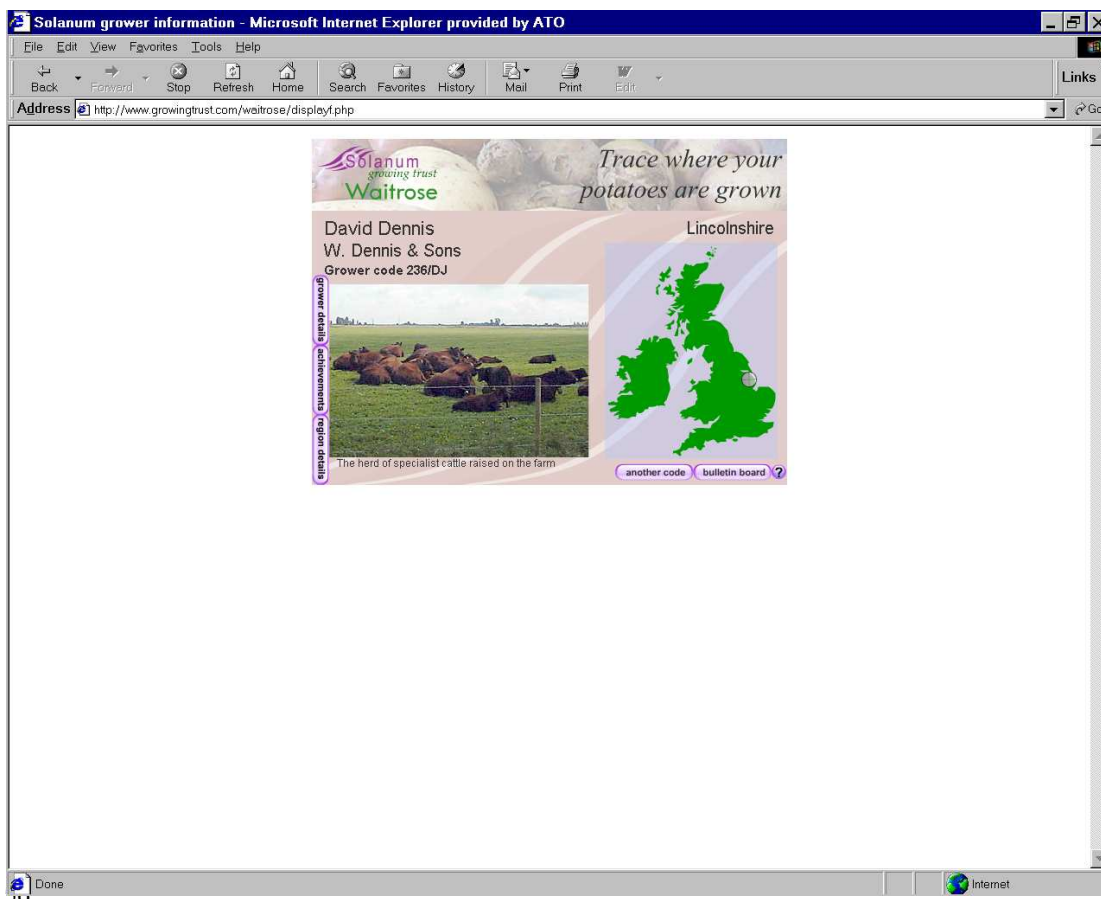
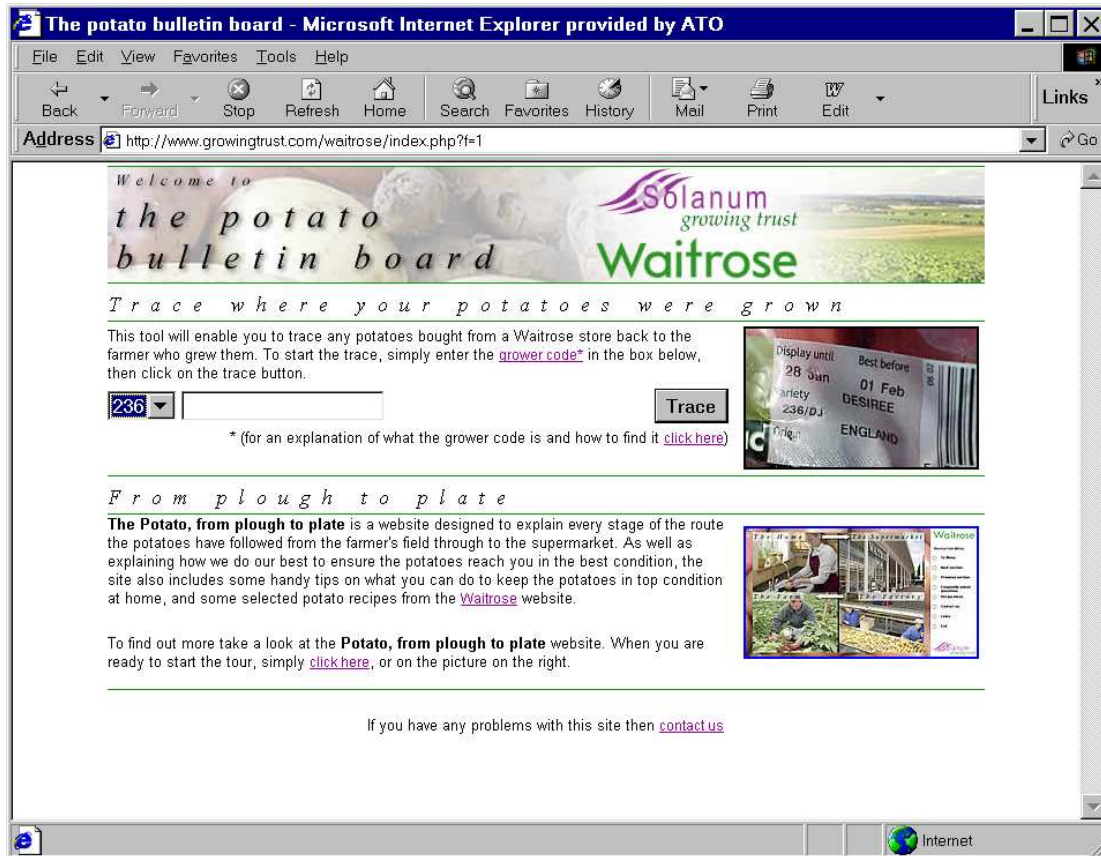
Op basis van het systeemontwerp wordt een inschatting van de benodigde kosten gemaakt. Dit wordt afgezet tegen de benodigde opbrengsten, inclusief een (door betrokken ketenpartners) te maken waardering van immateriële opbrengsten, bijvoorbeeld imago verbetering.

Systembouw en Implementatie

Aansluitend aan het systeemontwerp kan overgegaan worden tot systembouw, implementatie en operationeel gebruik. Deze fases vallen niet meer onder FoodPrint en worden in nauwe samenwerking met een ICT-bedrijf uitgevoerd.

Bijlage 4: Screenshots bestaande informatiesystemen

A. Waitrose (www.growingtrust.com)

B. ACC (AgroChainCheck) door Agrico (www.ziezo.biz)

ACC - TIS Teeltregistratie - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Refresh Home Search Favorites History Mail Print Edit

Address http://acc-tis.ziezo.biz/regist_m.asp?BedrijfID=13&ID=6&Teeltjaar=2003&FormID=1&action=EDIT

Skalnummer 1493
Naam nautlus.organic

Teeltregistratie

Algemene Informatie:
U kunt dit formulier ook off-line invullen. Verbreek hiervoor de verbinding met uw internet provider. Wanneer u de teeltregistratie opstaat zal de browser automatisch weer een verbinding maken met het internet.
De help en kopieer functies zijn alleen online beschikbaar.

Perceel

Naam perceel	Bronsweg	Perceelnummer	6
Teeltjaar	2003		
Oppervlakte	10 ha	Grondsoort	Zeekei
Gewas	Peen	Gewastype	B bewaar

Perceelsgegevens & historie

Groenbemerster:
 Zo ja, type/soort:
 Jaar laatste groenbemerster:
 Genoemd product is voor het laatst op dit perceel geteeld (jaar):
 Ondervrucht type:
 Voorvrucht voorgaande 4 jaren:
 2002:
 2001:
 2000:
 1999:
 Op de belendende percelen wordt geteeld:
 Indien conventioneel, welk(e) product(en)?
 Product:
 1.
 2.

ACC - TIS

ACC - TIS Overzicht percelen van bedrijf/teeltjaar - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Refresh Home Search Favorites History Mail Print Edit

Address <http://acc-tis.ziezo.biz/bed.asp?BedrijfID=13&Teeltjaar=2003>

Skalnummer 1493
Naam nautlus.organic

Adres bronsweg 22
 Postcode 8222 RB
 Woonplaats Lelystad
 Telefoonnummer +310320237000

Teeltjaar:

[Bouwplan](#)

Perceelnaam	Gewas	Type	Opp (ha)	Laatst gewijzigd	Teeltregistratie	
Bronsweg	Peen	B bewaar	10	22 okt 2003	Teeltregistratie	Rapport
Bronsweg	Kool	Bloem	10	25 feb 2003	Teeltregistratie	Rapport
Bronsweg	Bonen	Sperzie	5	17 feb 2003	Teeltregistratie	Rapport
Bronsweg	Grasklaver	nvt	10	17 feb 2003	Teeltregistratie	Rapport
Bronsweg	Aardappelen	Consumptie	20	17 feb 2003	Teeltregistratie	Rapport
Bronsweg	Erwten	Dop	10	17 feb 2003	Teeltregistratie	Rapport
Bronsweg	Pompoen	Oranje	3	17 feb 2003	Teeltregistratie	Rapport
Bronsweg	Pompoen	Groen	2	17 feb 2003	Teeltregistratie	Rapport
Bronsweg	Aardappelen	Poot	7	22 apr 2003	Teeltregistratie	Rapport
Visiviers	Sulkerbieten	nvt	10	17 feb 2003	Teeltregistratie	Rapport
Visiviers	Mais	Sulker	5	17 feb 2003	Teeltregistratie	Rapport
Visiviers	Witlofpennen	Vintor	5	17 feb 2003	Teeltregistratie	Rapport
Visiviers	Sla	Ijsberg	3	16 apr 2003	Teeltregistratie	Rapport
weerd	Aardbeienplanten	nvt	0	3 jul 2003	Teeltregistratie	Rapport

[Perceel toevoegen](#)

Opslagplaats	Inhoud (ton)	Laatst gewijzigd	Opslagregistratie	
groene schuur	200,0	7 feb 2003	Opslagregistratie	Rapport
Roldeffresh	250,0	29 jan 2003	Opslagregistratie	Rapport

[Opslagplaats toevoegen](#)

ACC - TIS

ACC - TIS Teelrapport - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

Address http://acc-tis.ziezo.biz/regitm_m.asp?BedrijfID=13&ID=5&Teeljaar=2003&FormID=1&action=SHOW

Skatnummer 1493
Naam nautilus.organic

Teelrapport

Perceel

Naam perceel	Bronsweg	Perceelnummer	5
Teeljaar	2003		
Oppervlakte	10 ha	Grondsoort	Zeekei
Gewas	Kool	Gewastype	Bloem

Perceelsgegevens & historie

Groenbemester Ja
 Zo ja, type/soort -
 Jaar laatste groenbemesting 2001
 Genoemd product is voor het laatst op dit perceel geteeld (jaar) 1998
 Ondervrucht type -

Voorvrucht voorgaande 4 jaren

2002	Witlofpennen
2001	Uien
2000	Gerst-grasklaversilage
1999	Zomergerst

Op de belendende percelen wordt geteeld
 Indien conventioneel, welk(e) product(en)?
 Product

Resultaten van de grondanalyse

Monsterdatum laatste onderzoek 16 nov 2001

% Afslibbaar	22		
PH - K/L	7,5	Na (Natrium)	19
Organische stof in %	19	Mg (Magnesium)	-
K/H/L	22	B (Boron)	-
P (Phosphorus)	-	Lutum (Clay)	14
K (Potassium)	-	PW-getal	-
Ca (Calcium)	-	Rhizomanie besmet Nee	

C. Nature and More van EOSTA (www.NatureandMore.com)

Natureandmore.com - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

Address <http://www.natureandmore.com/>

Welcome to the Nature & More Forum!

Enter the code from your product sticker right here

ENTER 178 at: www.natureandmore.com

HEALTHY ✓
ORGANIC ✓
FAIR ✓

You are seconds away from learning about the product you have just purchased.

ENTER WITH CODE
ENTER WITHOUT CODE

Natureandmore.com - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Refresh Home Search Favorites History Mail Print Edit

Address http://www.natureandmore.com/

HOME TELL A FRIEND CONTACT SITEMAP

Nature & More

Enter Product Code

The Grapes you are holding in your hand is a Black Seeded, it was grown by Reliance Farms in South Africa and has been awarded 7.8 points on the Nature & More Quality Index

Did You Know...
... that black grapes contain a high proportion of flavonoids, which means they help reduce the risk of heart attacks and cancer?

Also On This Farm...

- Black Seeded
- Red Seeded
- Red Seedless
- White Seeded
- White Seedless

PRODUCTS

GROWERS

OUR MISSION

QUALITY

OUR VALUES

ABOUT US

NEWS

MEDIA

more about this farm

PRODUCT QUALITY 8.0

ECOLOGICAL QUALITY 7.7

SOCIAL QUALITY 7.7

100% certified organic

Organic Certification: Soil Association

Done Internet

Slide show - Microsoft Internet Explorer pr...

slide 1 of 7

On-Site Research

On-site research is conducted to monitor the effects of compost application with regards to plant fertility.

Leaf samples are taken as a precaution to check for fungal infections to avoid any potential attacks.

D. Soviba (www.soviba.fr)

la traçabilité - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

Address http://www.soviba.fr/page_trace.htm

La Traçabilité

Pour permettre une parfaite traçabilité de la viande, tout bovin doit être identifié par les 2 repères suivants :

- 1. Une boucle agréée**, permettant à l'éleveur de repérer l'animal parmi son cheptel. Celle-ci est posée à l'oreille gauche du bovin, au plus tard 48 h après sa naissance.
- 2. Un numéro national à 10 chiffres** inscrit à l'oreille droite au plus tard 4 mois après la naissance de l'animal. Ce numéro est unique en France.

Un document d'Accompagnement du Bovin (DAB) est également établi et suivra ce dernier tout au long de son cycle d'élevage et de transformation. Il reprend l'ensemble des caractéristiques de l'animal. A partir de ce document, SOVIBA attribue à chaque animal un numéro de traçabilité nous permettant de remonter jusqu'à l'éleveur. A partir du 1er Septembre 1999, ces deux boucles sont identiques. Elles comportent le numéro national d'identification, composé du code pays et d'un numéro à 10 chiffres, dont les quatre derniers chiffres forment le numéro de travail. Le document d'accompagnement s'appelle "Passport".

[La traçabilité en pratique](#)

trac2.htm - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

Address <http://www.soviba.fr/trac/trac2.htm>

La Traçabilité en pratique

Retour

1234

n° d'identité national 4916824143
 n° de naissance 0243
 catégorie Vache
 dpt de naissance 49
 race Charolaise
 âge 5 ans
 sexe Femelle
 type Viande
 n° du cheptel naisseur 49036019
 n° du cheptel engraisseur 49036019

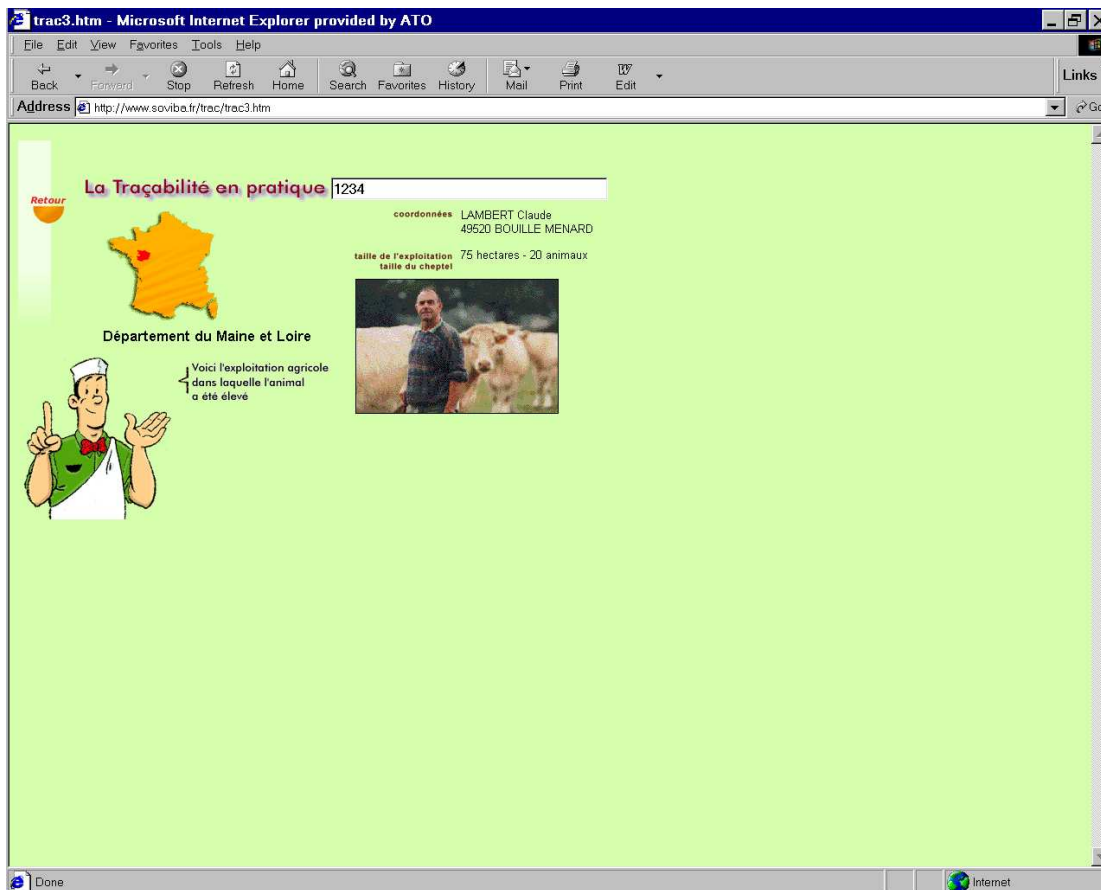
voici la carte d'identité (DAB) de l'animal correspondant au n° de traçabilité que vous avez tapé.

vous pouvez retrouver toutes les informations le concernant depuis sa naissance jusqu'à sa transformation par SOVIBA

veche charolaise

Race :Charolaise

découvrez son éleveur

E. Graig Farm Organics (www.graigfarm.co.uk)

CANNON FARM - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

Address: http://www.graigfarm.co.uk/p169.htm

GRAIG FARM PRODUCERS

Nigel Elgar's

CANNON FARM

**JOINT PRODUCER OF THE YEAR
2001/2
in Organic Food Awards**

THE ENTRANCE TO CANNON FARM

The 450 hectares (c.1111 acres) of Cannon Farm are spread over the wild and remote uplands of the old county of Montgomeryshire, in mid Wales, at an altitude of between 240m (787ft) to 450m (1476ft). The farm consists of 340 ha (842 acres) of grazing and 110ha (269 acres) of woodland. The grazing is divided into natural hill grazing (moorland), improved pasture and semi-improved hay meadows. A comprehensive programme of hedge planting, shelter belt establishment, dry stone walling and the maintenance of traditional farm buildings has been

RETURN TO OUR HOME PAGE

ON-LINE SHOP

SEARCH OUR SITE

INDEX OF WEB PAGES & LINKS

DESCRIPTIONS OF OUR PRODUCT RANGE

OTHER WAYS TO BUY OUR PRODUCE

LIST OF OUR UK RETAIL OUTLETS

WHAT IS ORGANIC FOOD?

HOW OUR ANIMALS ARE REARED

REVIEWS & AWARDS

F. Spoomans (www.spoormans.com)

Website Spoomans - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

Address: http://www.spoormans.com/ned/traceerbaarheid/default.asp

Gecertificeerde kwaliteit van over tot kip

Traceerbaarheid in de Spoomans organisatie

Aan iedere levering broedeieren die toekomt in de broeierij wordt een uniek nummer toegekend. Dit nummer vergezelt vanaf dit punt de eieren en later de kuikens tot in de slachterij en de verwerking. Op basis van dit nummer kunnen we m.a.w. nagaan welke de ouder- en grootouder dieren zijn, weten we wanneer de kuikens zijn geboren en wanneer ze bij welke producent zijn geplaatst. Hierdoor weten we uiteraard ook welk voeder de dieren hebben gekregen.

Sinds januari 2001 gaan we nog een stap verder voor u en zetten we dit uniek nummer (kipgetal) op de verpakking van de braadkippen die uit de slachterij komen. Op deze manier kan u nu ook deze gegevens consulteren.

Wilt u een demo?
Barcode : 0230209011651
Kipgetal : 30003321M

INFO@SPOORMANS.COM

Vul hier de barcode in :

Vul hier het kipgetal in :

Traceer

Created by IT Omni. -- Tel: 013 / 550 330

Website Spoomans - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

Address <http://www.spoormans.com/traceerbaarheid/producent/default.asp>

spoormans *Gecertificeerde kwaliteit van over tot kip*

[Homepage](#) |
 [Kwaliteitscontrole](#) |
 [Traceerbaarheid](#) |
 [Producten](#) |
 [Marktprijzen](#) |
 [Nieuwsrubriek](#) |
 [Spoormans](#) |
 [Contacteer ons](#) |
 [En Français](#)

[Producent](#) |
 [Broederij](#) |
 [Vermeerderaar](#) |
 [Opfokker](#) |
 [Fokbedrijf](#)

CARPENTIER

Technisch Medewerker : Manu Warrant

Dierenarts : MICHAUX

Kwaliteitssysteem : IKB+KW/A

Voederbedrijf : [SPOORMANS](#)

INFO@SPOORMANS.COM

Created by IT Omni. -- Tel: 013 / 550 330

Website Spoomans - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

Address <http://www.spoormans.com/traceerbaarheid/fokbedrijf/default.asp>

spoormans *Gecertificeerde kwaliteit van over tot kip*

[Homepage](#) |
 [Kwaliteitscontrole](#) |
 [Traceerbaarheid](#) |
 [Producten](#) |
 [Marktprijzen](#) |
 [Nieuwsrubriek](#) |
 [Spoormans](#) |
 [Contacteer ons](#) |
 [En Français](#)

[Producent](#) |
 [Broederij](#) |
 [Vermeerderaar](#) |
 [Opfokker](#) |
 [Fokbedrijf](#)

EPI

Ras : ROSS

Kwaliteitssysteem : IKB

Activiteiten

EPI N.V., Europese Pluimvee Industrie N.V., is een producent van moederdieren welke vooral in West Europa vermarkt worden. Om dit te realiseren werkt EPI N.V. samen met diverse sterk gespecialiseerde pluimveebedrijven (grootouderdierbedrijven en fokbedrijven). EPI N.V. werkt uitsluitend met fokmateriaal wat toegeleverd wordt door ROSS.

De broeierij waar de ouderdieren geproduceerd worden is gevestigd te Roermond. Uitstekende faciliteiten en doeltreffende werkprocedures garanderen een gezond en vitaal kuiken.

De broeierij is zowel IKB als ISO 9002 gecertificeerd.

INFO@SPOORMANS.COM

Created by IT Omni. -- Tel: 013 / 550 330

G. Seaboard Pork (www.seaboardpork.com)

Seaboard Farms Production Information - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

Address: <http://www.seaboardpork.com/comeer/ccs/enterserialdemo.asp?serial=99700103&code=41322>

Product Trace

Customer Care System | Become a Customer | Product Trace Demo

SEABOARD FARMS INC. | **PRAIRIE FRESH PREMIUM PORK**

 "At Seaboard Farms, we're committed to high-quality, great-tasting pork products. We've grown from our inception in the early 1990s to one of the nation's largest pork producers. Our ongoing commitment to research combined with our state-of-the-art processing facility in Guymon, Okla., keeps us on the cutting-edge of technology. Our rigid standards guarantee our pork products are always fresh, wholesome, tender, flavorful, and most importantly safe. If you're feeding your family a Seaboard Farms product, either here in the United States or internationally, you can be assured of high-quality, great-tasting pork every time."

Rod Brenneman
President
Seaboard Farms

To see how Product Trace works, choose one of these box serial numbers:
5844851
99700103
5370118

Please enter the serial number listed on your Natural PrairieFresh® Premium Pork box or Natural Seaboard Farms Product box in the box below and hit enter or click on the Submit button.

99700103

[Back To Login](#)

Seaboard Farms Production Information - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

Address: http://www.seaboardpork.com/comeer/ccs/prod_info_demo.asp?serial=99700103

Product Trace

Customer Care System | Become a Customer | Product Trace Demo

SEABOARD FARMS INC. | **PRAIRIE FRESH PREMIUM PORK**

Product Information

Serial Number: 99700103
Code: 41322
Description: MEDIUM 2X3 COV
Group: PORK SPARERIBS
Type: Fresh
Country of Origin: USA

[See Farm History](#) | [Different Serial Number](#)

Processing History

Label Date: 08/14/2003
Time: 20:03:30
Shift: A
Plant: Seaboard Farms Inc., Guymon, OK USA
Plant Manager: Randy Fehlberg

Seaboard Farms Production Information - Microsoft Inte...

Source:

Farm: Seaboard Certified
Farm # 350375

Location: Scott, Kansas , USA

Manager: Billy Hufford

Nutritionist: Craig Maloney,
M.S.

Veterinarian: Dr. Scanlon Daniels

Nat'l Pork Board: Pork Quality
Assurance Level III
Certification

H.MPS (Milieuprogramma Siertelt) (www.my-mps.com)

Elektronisch inleveren - Microsoft Internet Explorer

Address: <http://www.my-mps.com/asp/modframe.asp?stid=101&modurl=/mpsedc/asp/telers/frames.asp>

700000 Agri Information Partners
Agro Business Park 67 6708 PV WAGENINGEN

MPS MILIEU PROGRAMMA SIERTEELT

Elektronisch inleveren | MPS-Mind | Kwalificatieresultaten | Verificatie kwalificatie | Verificatie kwalificatie + | Verificatie kwalificaties | Download | Instellingen | Perso...

Info
Verzamel-formulier
Milieucuster-formulier
Mutatieformulier
Verzamel
Mutatieformulier
Milieucusters
Algemene vragenlijst
Wijzigen n.a.w. gegevens
Wijzigen veiling gegevens
Afdrukken ingevulde formulieren

Periode 2003 11 | 700000 11 Agri Information Partners BEDEKT | Elektronisch verzamel-formulier NLD

LET OP!! Vul eerst alle tabbladen in en druk dan op "Verzend" en wacht op de bevestiging.

Gewasbescherming | Energie | Afval | Meststoffen | Meststoffen zonder code | Water | Nieuwe codes

U kunt de code en de bijbehorende hoeveelheden in de witte velden invullen

Code	Omschrijving	Formulering	Hoeveelheid	Eenheid	Hoeveelheid	Eenheid
10	Formaldehyde	Vloeibaar	100	ml		

Zoeken gaat gemakkelijk met de knop naast het codevak

Klaar met invullen? Druk op verzend en lever definitief of voorlopig

Search - Microsoft Internet Explorer

Zoeken op: Omschrijving Code

Zoek

Code	Omschrijving	Formulering	Eenheid
10823	AA Bautyl combi	Vloeibaar	ml
9035	AA Decis fleur spuitbus	Vast	gram
10484	AA fleur bladluis vloeib.	Vloeibaar	ml
12160	AA Mierenlokdoos	Vast	gram
3274	AA Mix	Vloeibaar	ml
8529	AA mos-ex nieuw	Vast	gram
12155	AA Onkruidweg	Vast	ml
10425	AA onkruidweg	Vloeibaar	ml
6056	AA Protect	Vast	gram
10708	AA Schimmel-ex	Vast	gram
10165	AA Stekpoeder	Vast	gram
7111	AA Topam n	Vast	gram
9865	Aako-phenmedipham	Vloeibaar	ml
12346	Aamix	Vloeibaar	ml
10664	AAnetos plus	Vloeibaar	ml
5268	AAtaxo	Vast	gram

MIND Middelscore overzicht - Microsoft Internet Explorer

Address: <http://www.my-mps.com/mpspartscore/score.asp?sitid=280&curid=30904&cdsearch=vert&searchvar=name&cdlid=1412&cpnid=205&enzid=3>

MPS MILIEU PROGRAMMA SIERTEELT

Elektronisch inleveren | MPS-Mind | Kwalificatieresultaten | Verificatie kwalificatie | Verificatie kwalificatie + | Verificatie kwalificaties | Download | Instellingen | Per

MIND Middelscore overzicht

Deelregistratie: 700000/11

Middel: vert naam code

Vertimec

Werkzame stof: abamectine - 18 g/l

Milieuzone: Zone 3 (oranje)

Opbouw kleur van abamectine

	laag	middel	hoog	extreem
Bodemleven	[Progress bar]			
Lange termijn effecten	[Progress bar]			
Natuurlijke vijanden	[Progress bar]			
Vogels	[Progress bar]			
Waterleven	[Progress bar]			
Zoogdieren	[Progress bar]			
Afbraaksnelheid	[Progress bar]			
Bio-accumulatie	[Progress bar]			
Verspreiding via de lucht	[Progress bar]			
Verspreiding via water	[Progress bar]			

Disclaimer

Elektronisch inleveren - Microsoft Internet Explorer

Address: <http://www.my-mps.com/asp/modframe.asp?sitid=101&modurl=/mpsedc/asp/telers/frames.asp>

MPS MILIEU PROGRAMMA SIERTEELT

700000 Agri Information Partners
Agro Business Park 67 6708 PV WAGENINGEN

Support

Elektronisch inleveren | MPS-Mind | Kwalificatieresultaten | Verificatie kwalificatie | Verificatie kwalificatie + | Verificatie kwalificaties | Download | Instellingen | Perso

Info

Periode 2003 11 | 700000 11 Agri Information Partners BEDEKT | **Elektronisch verzamelformulier NLD**

LET OP!! Vul eerst alle tabbladen in en druk dan op "Verzend" en wacht op de bevestiging.

Gewasbescherming | Energie | Afval | Meststoffen | Meststoffen zonder code | Water | Nieuwe codes

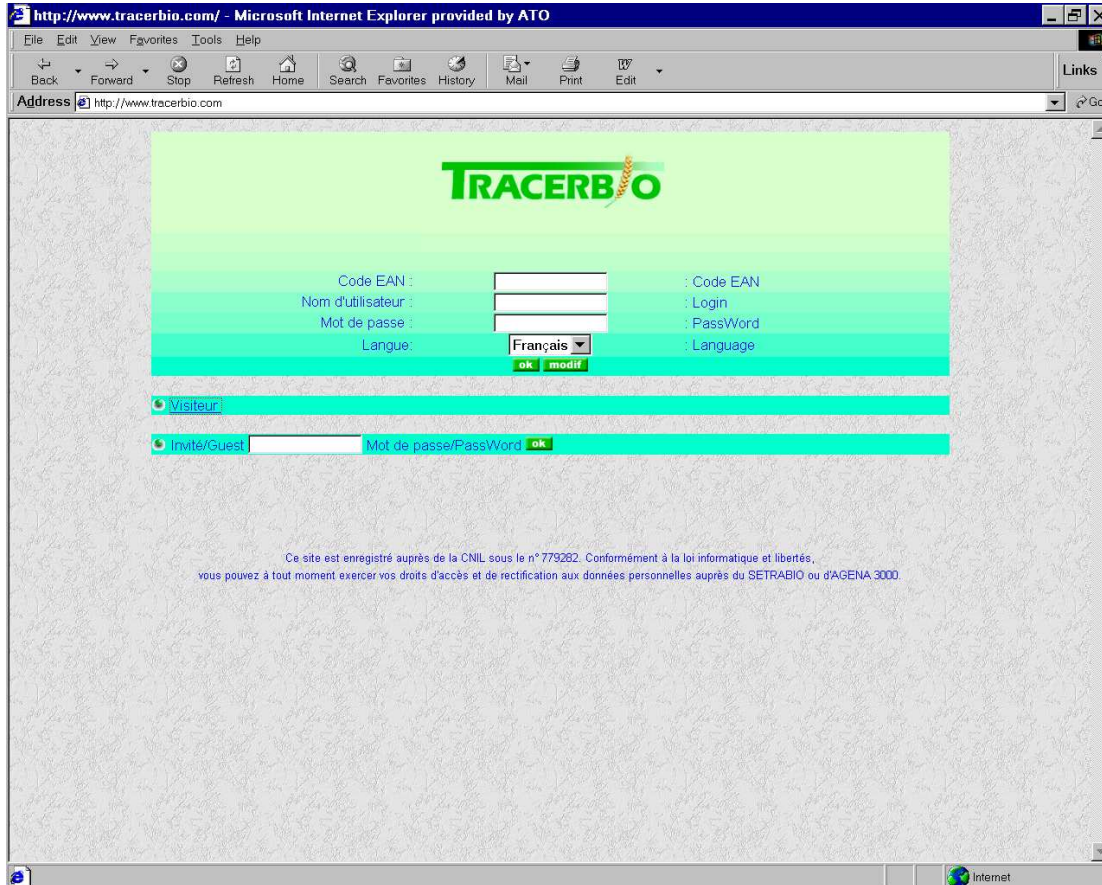
U kunt de code en de bijbehorende hoeveelheden in de witte velden invullen

Code	Omschrijving	Hoeveelheid	Hoeveelheid %N	%P2O5	%K2O	%MgO	%CaO	%Fe
100	Meststof zonder code 1 (in kg)							
110	Meststof zonder code 2 (in kg)							
120	Meststof zonder code 3 (in kg)							
130	Meststof zonder code 4 (in kg)							
140	Meststof zonder code 5 (in kg)							
150	Meststof zonder code 6 (in kg)							
160	Meststof zonder code 7 (in kg)							
170	Meststof zonder code 8 (in kg)							
180	Meststof zonder code 9 (in kg)							
190	Meststof zonder code 10 (in kg)							

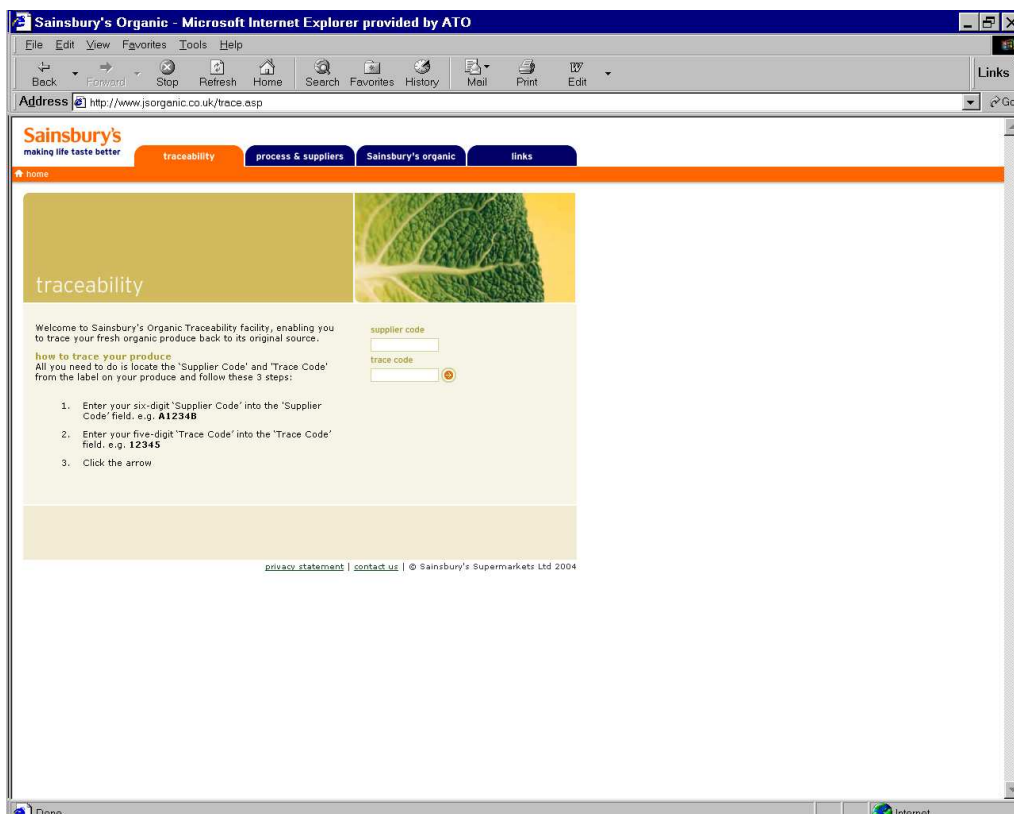
Zoeken gaat gemakkelijk met de knop naast het codevak

Klaar met invullen? Druk op verzend en lever definitief of voorlopig in

I. Tracebio (www.tracebio.com)

J. Sainsbury (www.jsorganic.co.uk)

K. Dymos (www.dymos.nl)

Dymos - Lokaal Tuinbouw Systeem - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Refresh Home Search Favorites History Mail Print Edit

Address <http://demo.amsautomation.com:9090/its/mainnl.jsp#> Go

Nederlands home | contact | window sluiten

U bent ingelogd als: Dymos Europa

<p>Systeem</p> <p>Gegevens die te maken hebben met de internet verbinding tot database instellingen.</p> <p>Quick start instellingen</p> <p>Met de Quick start instellingen kan de installateur van het systeem snel instellingen verrichten die noodzakelijk zijn voor het installeren en online brengen van de LTS-Server.</p> <p>verder >></p>	<p>Perceel</p> <p>In het onderdeel perceel staat alle informatie over uw bedrijf.</p> <p>Bedrijfsnummers</p> <p>Bedrijfsnummers zijn belangrijk voor het werken van de LTS-server. Bedrijfsnummers worden eenmalig verstrekt, onder dit nummer wordt ook support verleend.</p> <p>verder >></p> <p>Kasplattegrond</p> <p>Hier kan de kasplattegrond worden ontworpen die het mogelijk maakt om alle dataleveranciers voor de LTS via de grafische interface te configureren.</p> <p>verder >></p>	<p>Data Leveranciers</p> <p>De dataleveranciers leveren gegevens aan aan de LTS server. Hier kunnen gegevens over productie, klimaat en energie worden ingesteld.</p> <p>Productie</p> <p>Uw productie systeem, bijvoorbeeld een padregistratie systeem van AMS Automation, kan gegevens aanleveren omtrent personeel, werktijden, gemaakte uren, oogtinformatie etc. Configureer hier uw productie systeem.</p> <p>verder >></p>	<p>Rapportage</p> <p>Overzichtelijke rapportages over uw tuin uit alle onderliggende systemen.</p> <p>Tracking & Tracing</p> <p>Geef een product referentie in en traceer de handelingen die het product op de tuin heeft ondergaan.</p> <p>verder >></p> <p>Teelt narecalculatie</p> <p>Creer een overzicht van de teelt tot nu toe. Wat zijn de gebruikte middelen t.o.v. de productie cijfers?</p> <p>verder >></p>
---	---	---	---

© AMS Automation

Done Internet

Dymos - Lokaal Tuinbouw Systeem - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Refresh Home Search Favorites History Mail Print Edit

Address <http://demo.amsautomation.com:9090/its/templatenl.jsp?targetMenu=perceel> Go

home | contact | window sluiten

Ingelogd als: Dymos Europa

Tracking & Tracing

Waar natuur en technologie samen komen...

Tracking deel

Tracking & tracing wordt direct ondersteund vanaf het moment dat (een deel van de) teelt overgaat in product. Alle behandelingen uitgevoerd op de teelt moeten uiteraard nog wel gerelateerd kunnen worden aan het (geogist) product. Elke productbeveiliging vormt een node in het TST netwerk, met hieraan gerelateerd informatie over deze beveiliging, eventueel gebruikte productiemiddelen en mogelijk anderszins een productbeveiliging. Voor werknemers wordt hun inzet en aanwezigheid geregistreerd, voor machines ook niet-product gerelateerde handelingen zoals schoonmaken, reparaties, enz (onderhoud). Hier kunt U een productreferentie ingeven.

Product referentie:

Handeling referentie:

Rapportages:

Netwerk presentatie:

NETWERK

Systemeem

Perceel

Data Leveranciers

Rapportage

Tracking & Tracing

Productie

Kwaliteit

Doverig

© AMS Automation

Done Internet

Dymos - Lokaal Tuinbouw Systeem - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

Address: http://demo.amsautomation.com:9090/its/templaten.jsp?targetMenu=rapportage

home | contact | window sluiten
Ingeleid als: Dymos Europa

Tracking & Tracing

Waar natuur en technologie samen komen...
Waar natuur en technologie samen komen...

Biologische middelen

03710		THRIPEX+/1000/500sac			
handeling	activiteit	categorie	starttijd	eindtijd	
11910_3_4	REMEDIE	REMEDIE	2002-02-13 00:00	2002-02-13 00:00	
	medewerker	machine	start inzet	eind inzet	
	5000		2002-02-13 00:00	2002-02-13 00:00	
handeling	activiteit	categorie	starttijd	eindtijd	
11911_3_23	REMEDIE	REMEDIE	2003-01-08 00:00	2003-01-08 00:00	
	medewerker	machine	start inzet	eind inzet	
	5006		2003-01-08 00:00	2003-01-08 00:00	
handeling	activiteit	categorie	starttijd	eindtijd	
11910_3_120	REMEDIE	REMEDIE	2003-01-20 00:00	2003-01-20 00:00	
	medewerker	machine	start inzet	eind inzet	
	5000		2003-01-23 00:00	2003-01-23 00:00	
2000300026005		APHIPAR			
handeling	activiteit	categorie	starttijd	eindtijd	
11910_3_89	REMEDIE	REMEDIE	2002-06-20 01:00	2002-06-20 01:00	
	medewerker	machine	start inzet	eind inzet	
	5000		2002-06-20 01:00	2002-06-20 01:00	
2000300026401		APHIPAR bulk			
handeling	activiteit	categorie	starttijd	eindtijd	
11910_3_83	REMEDIE	REMEDIE	2002-06-07 01:00	2002-06-07 01:00	
	medewerker	machine	start inzet	eind inzet	
	5000		2002-06-07 01:00	2002-06-07 01:00	
2000300027200		ERVIPAR mummies			

Opening page: http://demo.amsautomation.com:9090/its/templaten.jsp?targetMenu=rapportage

Dymos - Lokaal Tuinbouw Systeem - Microsoft Internet Explorer provided by ATO

Address: http://demo.amsautomation.com:9090/its/templaten.jsp?targetMenu=rapportage

home | contact | window sluiten
Ingeleid als: Dymos Europa

Rapportage

Waar natuur en technologie samen komen...
Waar natuur en technologie samen komen...

opnieuw | eerste | vorige | Pagina 1 van 1122 | volgende | laatste

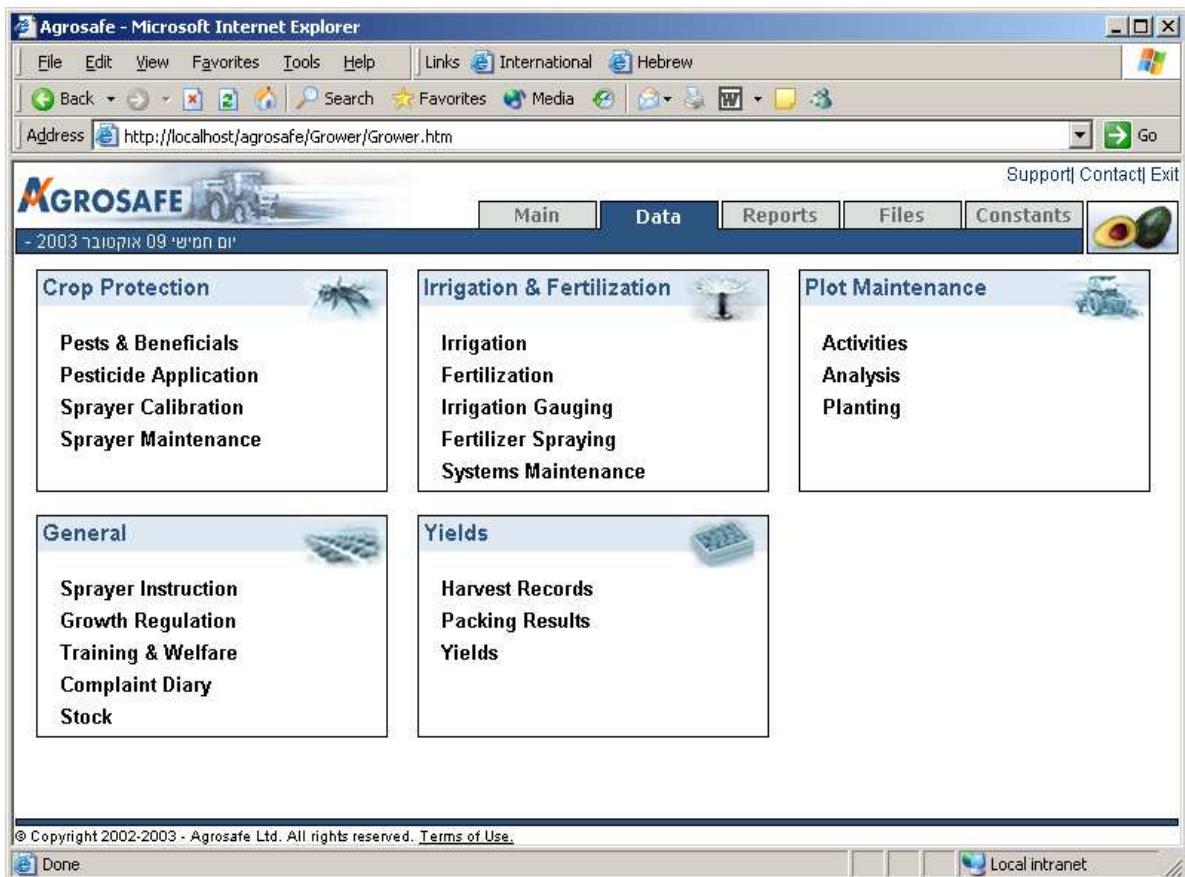
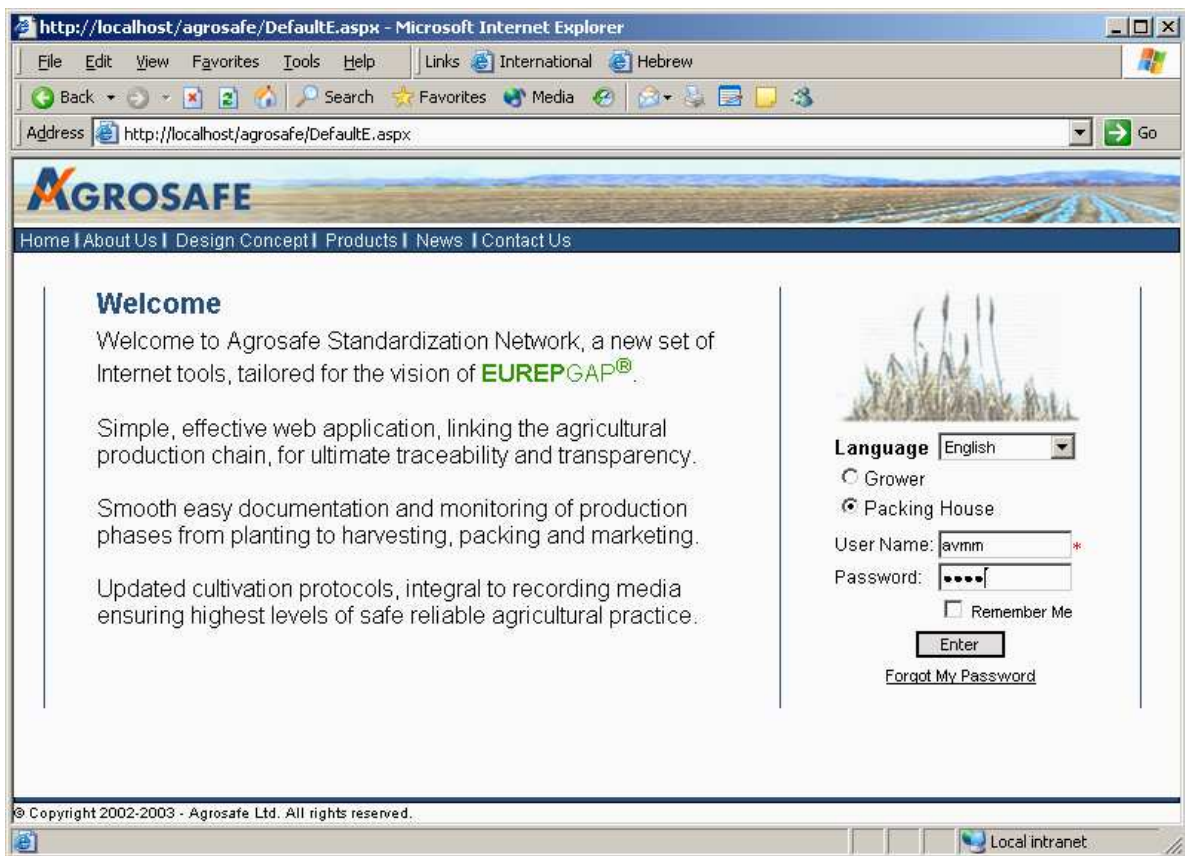
Veiligheidstermijn

Cell	Start datum handeling	Admin id	Chem name	Veiligh.term. dagen	Berekende oogst	Binnen termijn?	Begin datum	Eind datum
101_11910	2002-06-04	10	Turex 50 WP	0	2002-06-04	Nee		
102_11910	2002-06-04	10	Turex 50 WP	0	2002-06-04	Nee		
103_11910	2002-06-04	10	Turex 50 WP	0	2002-06-04	Nee		
104_11910	2002-06-04	10	Turex 50 WP	0	2002-06-04	Nee		
105_11910	2002-06-04	10	Turex 50 WP	0	2002-06-04	Nee		
106_11910	2002-06-04	10	Turex 50 WP	0	2002-06-04	Nee		
107_11910	2002-06-04	10	Turex 50 WP	0	2002-06-04	Nee		
108_11910	2002-06-04	10	Turex 50 WP	0	2002-06-04	Nee		
109_11910	2002-06-04	10	Turex 50 WP	0	2002-06-04	Nee		
110_11910	2002-06-04	10	Turex 50 WP	0	2002-06-04	Nee		
111_11910	2002-06-04	10	Turex 50 WP	0	2002-06-04	Nee		
112_11910	2002-06-04	10	Turex 50 WP	0	2002-06-04	Nee		

Tracking & Tracing

Overig

L. Agrosafe (www.agrosafe.com)

Agrosafe - Microsoft Internet Explorer

Address: http://localhost/Agrosafe/Grower/Grower.htm

Support | Contact | Exit

Main Data Reports Files Constants

יום שישי 13 אוקטובר 2003

Fertilization (Total: N:4.77 - P₂O₅:0.6 - K₂O:5.43)

		Planning													
Variety	Plot	Start Date	End Date	Fertilizer	Quantity	N	P	K	Quantity	N	P	K			
✖	Hayden	Sur-Norte	10/1/2003	10/30/2003	Multi-K Sol	20	L/Cubic m	1.76	0	2.64	20	L/Cubic m	0.264	0	0.396
✖	Hayden	El Joven	10/1/2003	10/30/2003	Multi-K Sol	20	L/Cubic m	1.76	0	2.64	20	L/Cubic m	0.264	0	0.396
✖	Hayden	Linda-la Chica	10/1/2003	10/30/2003	Multi-K Sol	20	L/Cubic m	1.76	0	2.64	20	L/Cubic m	0.264	0	0.396
✖	Hayden	Casa-y2	10/1/2003	10/30/2003	Multi-K Sol	20	L/Cubic m	1.76	0	2.64	20	L/Cubic m	0.264	0	0.396
✖	Maya	Sur-Norte	10/1/2003	10/30/2003	Multi-K Sol	20	L/Cubic m	1.76	0	2.64	20	L/Cubic m	0.264	0	0.396
✖	Hayden	Sur-Norte	9/1/2003	9/13/2003	Poly-Feed GG	11111	Kg/Dcr	2555.53	444.44	2555.53	11111	L/Cubic m	0.69	0.12	0.69
✖	Hayden	El Joven	9/1/2003	9/13/2003	Poly-Feed GG	11111	Kg/Dcr	2555.53	444.44	2555.53	11111	L/Cubic m	0.69	0.12	0.69
✖	Hayden	Linda-la Chica	9/1/2003	9/13/2003	Poly-Feed GG	11111	Kg/Dcr	2555.53	444.44	2555.53	11111	L/Cubic m	0.69	0.12	0.69
✖	Hayden	Casa-y2	9/1/2003	9/13/2003	Poly-Feed GG	11111	Kg/Dcr	2555.53	444.44	2555.53	11111	L/Cubic m	0.69	0.12	0.69
✖	Maya	Sur-Norte	9/1/2003	9/13/2003	Poly-Feed GG	11111	Kg/Dcr	2555.53	444.44	2555.53	11111	L/Cubic m	0.69	0.12	0.69

Add Filter Print To Excel Close

© Copyright 2002-2003 - Agrosafe Ltd. All rights reserved. Terms of Use.

Done Local intranet

Agrosafe - Microsoft Internet Explorer

Address: http://localhost/Agrosafe/Grower/Grower.htm

Support | Contact | Exit

Main Data Reports Files Constants

- 13 December 2003

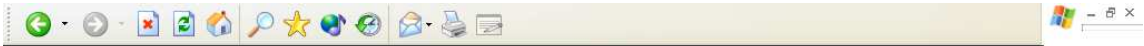
Messages | Self check | Working Crop

Question	Level	Date	Complies	Not Applicable	Comments
1.TRACEABILITY					
✖ 1.Is EUREPGAP registered product traceable to the registered farm where it has been grown?	Major Must	10/7/2003	Yes		
2.RECORD KEEPING					
✖ 1.Are all records requested along the inspection kept for a period of time of two years?	Minor Must	10/7/2003	No		
3.VARIETIES AND ROOTSTOCKS					
a.Choice of variety or rootstock					
✖ 1.Is the grower aware of the importance of effective crop husbandry in relation to 'mother crops' (i.e. the seed producing crop)?	Recomm.	10/7/2003	Yes		
✖ 2.Have varieties or rootstock been agreed with customers?	Recomm.				
b.Seed Quality					
✖ 1.Is there a document that guarantees seed quality (free from injurious pests, diseases, virus, D) and that states germination rate, variety name, batch number and seed vendor?	Recomm.				
c.Pest and Disease Resistance					
✖ 1.Do the varieties grown have resistance/tolerance to	Recomm.				

© Copyright 2002-2003 - Agrosafe Ltd. All rights reserved. Terms of Use.

Local intranet

M.GIQS

Grenzüberschreitende Integrierte Qualitätssicherung e.V.

Report Viewer - Ampelschaltung

Return About

Name Betrieb: Janssen, Hans-Josef

Betriebsregistriernummer: 276051540160569

Tiere angemeldet: 201

Schlachttag: 15-04-2004

QS Kategorie		QS Kategorie
Betriebsmanagement		Stammdaten
Salmonellenstatus		
Organbefundindex	Trend:	Organbefundindex
Zuverlässigkeit des Betriebs		Liefermanagement
Amtliche Befunde fruherer Fleischuntersuchungen		Beanstandungen
Gesundheitsstatus der angemeldeten Tiere		Mastcheck
Mortalitat		Zum Anmeldeformular
Bemerkungen		

Zurück-Button

⌂ Top ⬆ Page up ⬇ Page down ⌄ Bottom

Bijlage 5: Controle en certificatie Skal

Deze bijlage is in het publiek toegankelijke rapport niet beschikbaar.

Bijlage 6: Overzicht doelen en informatiebehoefte Skal

Deze bijlage is in het publiek toegankelijke rapport niet beschikbaar.

Bijlage 7: Pilot keteninformatiesysteem Diervoederketen

Deze bijlage is in het publiek toegankelijke rapport niet beschikbaar.

Bijlage 8: Pilot keteninformatiesysteem AGF-keten

Deze bijlage is in het publiek toegankelijke rapport niet beschikbaar.

Bijlage 9: Visieontwikkeling “Biologisch zichtbaar”

1. Aanleiding en aanpak

“Het is een kunst om de toekomst te zien voor ze er is en deze dan te creëren.”

1.1 Aanleiding

Doel van het project is te achterhalen in hoeverre het optimaliseren van informatiestromen tussen ketenpartijen en andere relevante stakeholders in de biologische keten een kansrijke benadering is en op steun van de betrokken partijen kan rekenen. Door het optimaliseren van de informatiestromen in de keten kan een belangrijke bijdrage worden geleverd aan de verdere groei en het imago van de biologische sector en de verdere professionalisering van de controle en certificatie van het biologische keurmerk. Daarnaast kan een gestructureerde informatie-uitwisseling bijdragen aan het verbeteren van de bedrijfseconomische processen van de ketenpartijen, doordat het tot meer efficiëntie kan leiden en er belangrijke marketingvoordelen aan vastzitten.

De aanleiding om dit project op te starten zijn de kansen en bedreigingen voor de biologische sector. De biologische sector staat namelijk voor een grote uitdaging. Ondersteund door de overheid probeert de sector de ambitieuze doelstellingen van 10% areaal in 2010 en 5% omzet in 2005 te realiseren. Belangrijke aanleidingen voor dit project zijn:

- De invoering van de General Food Law (EU) en de verplichting die daaruit voort vloeit voor alle bedrijven in voedselketens om het volgen en traceren (tracking en tracing) op orde te hebben. Hierin loopt de biologische sector achter op de gangbare sector, mede door de relatieve kleinschaligheid. Het gezamenlijk optrekken maakt een kostenefficiënte inhaalslag mogelijk om zo aan wettelijke eisen en marktwensen te voldoen.
- Een andere directie aanleiding om dit project te starten is de negatieve gevolgen van ‘schandalen’, zoals met name de contaminatie van Turkse rozijnen. Dit heeft de sector veel geld en marktaandeel gekost. Het heeft weken geduurd voordat duidelijk was waar de rozijnen wel en niet inzaten en bij wie, waardoor er gedurende die weken nauwelijks handel mogelijk was. Andere voorbeeld zijn de dioxine in eieren en de gewasbeschermingsmiddelen in graan. Het zal duidelijk zijn dat snelheid van handelen en betrouwbaarheid cruciaal zijn om de gevolgen van dit soort problemen te beperken.
- Een positieve aanleiding zijn de marktkansen die met een goede informatie-uitwisseling in biologische keten benut kunnen worden. Gezond en duurzaam voedsel heeft de volle aandacht van consumenten. Het verbeteren van de informatie-uitwisseling in de biologische voedselketen kan ook op het gebied van de marketing veel voordelen opleveren.

De snel veranderende en complexe omgeving van de biologische sector vraagt om een snelle reactie van de betrokken partijen naar de markt. Strategische besluitvorming kan niet top down, maar vindt plaats door het betrekken van de relevante stakeholders en het uitzetten van een gezamenlijke visie op de toekomst van de sector en de rol van informatiestromen daarin. Zonder

een heldere visie op het optimaliseren van de informatiestromen in de biologische sector kan decentraal ondernemerschap leiden tot wildgroei in initiatieven en ontwikkelingen. Het is noodzaak om activiteiten onderling af te stemmen en een gezamenlijk denkkader te scheppen voor het optimaliseren van de informatiestromen in de biologische sector.¹¹

In dit gezamenlijke document¹² is het beeld beschreven van wat de biologische sector in de toekomst wil bereiken en de rol die optimalisering van de informatiestromen daarin speelt. Het is een voorstelling van de toekomst in woord en beeld, die de essentie van de sector en de betrokken partijen raakt, en die ten grondslag ligt aan de strategie. Eerst gaan we in op waar we als sector trots op mogen zijn, wat we al bereikt hebben en wat onze sterke punten zijn, maar ook waar we ons zorgen over maken, bedreigende ontwikkelingen en zwakke kanten. Vervolgens beschrijven we hoe door het optimaliseren van de informatie-uitwisseling in de sector de sterke punten en de kansen optimaal kunnen worden benut en op welke wijze de zorgen kunnen worden omgebogen. Vervolgens gaan we in op onze ambities, die we met het optimaliseren van de informatie-uitwisseling nastreven. Dit zijn er vier. We beschrijven ook de knelpunten die we daarin tegenkomen en de acties die hieruit voortvloeien. We sluiten af met een plan van aanpak en afspraken over rollen, verantwoordelijkheden en organisatievorm.

Daadwerkelijke vertaling van de visie naar besluitvorming en het gedrag van alledag moet binnen alle partijen plaatsvinden. Zo werken alle partijen in de sector gelijk op om de toekomst van de biologische sector te realiseren.

1.2 Aanpak

In onze visieontwikkeling hebben we drie vragen centraal staan:

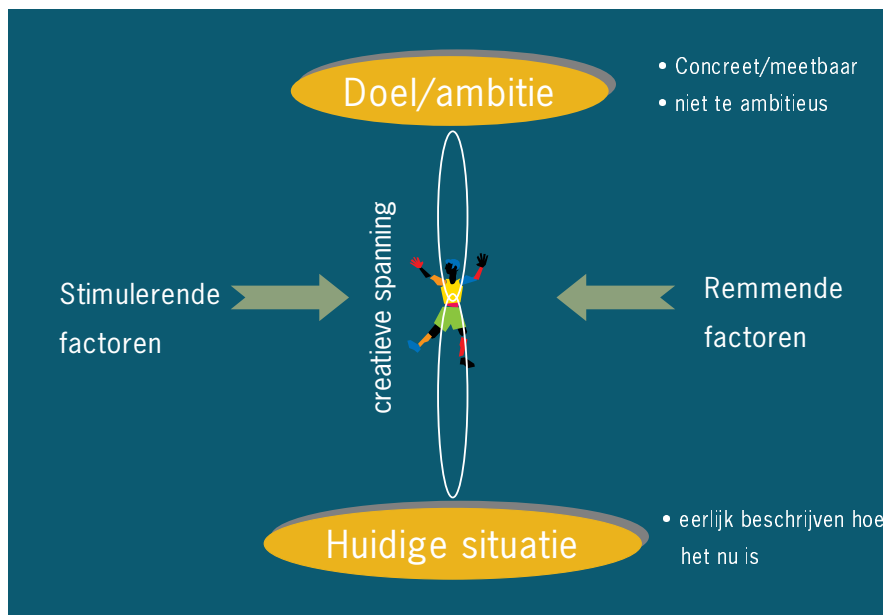
4. Waar gaan we naar toe?
5. Waar staan we nu?
6. Hoe komen we daar waar we willen zijn?

Rond deze drie eenvoudige en intuïtief logische stappen zijn twee werksessies georganiseerd. De opzet van de werksessies en de gehanteerde werkmethoden die worden gebruikt zijn zodanig dat gelijkwaardige inbreng van ieders kennis en ervaringen maximaal is gegarandeerd en wordt gestimuleerd. In de werksessies is gebruik gemaakt van de methode van ‘creatieve spanning’,¹³ die erop is gericht mensen gezamenlijk in beweging te krijgen richting een gezamenlijk gesteld doel.

¹¹ WING Proces Consultancy van Wageningen UR heeft een kort werkproces georganiseerd, bestaande uit twee werksessies, waarin de betrokken partijen zijn uitgenodigd om gezamenlijk te komen tot een visie op de toekomst van de biologische sector en de plaats van optimalisering van de informatiestromen daarin. Dit document is daarvan de weerslag.

¹² Zie de lijst met deelnemers en betrokken organisaties voor in dit document.

¹³ Deze methode is ontwikkeld door Robert Fritz en staat beschreven in “De weg van de minste weerstand voor managers: Over creatief leidinggeven en het ontwerpen van succesvolle organisaties”, Tiel: Lannoo NV/Scriptum, 2001.

Figuur 14 Beweging door creatieve spanning

Beweging van een groep mensen is tot mislukken gedoemd als zij min of meer gevangen raakt tussen het op en neer bewegen tussen aan de ene kant het najagen van ambities die te hoog gegrepen zijn en aan de andere kant het blijven hangen in de huidige situatie. Beweging ontstaat als de goede balans wordt gevonden tussen een realistische en haalbare ambitie en een eerlijk en objectief inzicht in de huidige realiteit. Dan ontstaat er een ‘creatieve spanning’ die leidt tot het formuleren van acties en stappen die voor alle partijen gewenst en helder zijn.

Het gaat er als eerste om de gezamenlijke ambities te stellen. Het liefst zo concreet mogelijk, maar wel realistisch en haalbaar. De tweede stap is om de huidige realiteit in relatie tot de ambities te omschrijven. Eerlijk; niet positiever, maar ook niet negatiever en het liefst zo feitelijk mogelijk en in objectieve omschrijvingen. Het is het inzicht van de groep in waar ze naar toe wilt en waar ze staat, dat ervoor zorgt dat ze in beweging komt. De derde stap is dan ook gericht op het formuleren van acties en stappen om de uitgesproken ambities te bereiken, daarbij rekening houdend met mogelijke stimulerende en remmende factoren.

2. Trots en zorgen in de biologische sector

2.1 Inleiding

Ook de Nederlandse biologische sector opereert in een omgeving en binnen een maatschappelijke context, die niet stilstaat, maar voortdurend in ontwikkeling is. Elke onderneming heeft in meer of mindere mate te maken met omgevingsontwikkelingen. Ontwikkelingen waarvan sommige meer of minder ingrijpend zijn en die zich meer of minder snel voltrekken. Ontwikkelingen kunnen de sector en de daarbinnen opererende ondernemingen onder druk zetten, maar tegelijkertijd bieden ze ook kansen voor de ondernemers. Hieronder

gaan we daarop verder in. Niet met de pretentie volledig te zijn, maar wel zijn we van mening dat de belangrijkste zaken aan bod komen.

2.2 Kansen en sterke punten

Er is een aantal zaken waar de biologische sector trots op is en die samen met een aantal ontwikkelingen in de omgeving kansen biedt om haar positie te verstevigen.

Een eerste sterk punt is dat biologische producten zijn gecertificeerd middels het EKO-keurmerk. Skal speelt hier een belangrijke rol in. Hierdoor heeft de biologische sector, vanuit de eisen van de biologische wetgeving, al meer inzicht in de oorsprong en omstandigheden van productie en verwerking dan de gangbare sector. Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) speelt wereldwijd een steeds belangrijker rol. Grote (inter)nationale ondernemingen zijn het belang ervan gaan onderkennen, omdat het hun positie bij de consumenten verbetert. Het tweede sterke punt van de sector is dan ook dat de biologische sector doordeesemd is met MVO. Sterker nog daar is zij uit ontstaan, al werd dat toen niet zo genoemd. Ondernemen met respect voor plant en dier is de belangrijkste drijfveer voor de biologische sector. Een derde punt is dat hierop voortbouwt is de grote gedrevenheid bij ondernemers binnen de biologische sector. Een gedrevenheid die zich uit in de grote kennis van hun producten en kennis van natuur en milieu, maar ook in het steeds weer zoeken naar nieuwe manieren om op een meer efficiënte maar wel biologische wijze te produceren. Een vierde sterk punt van de sector is de hoge kwaliteit van de producten. Een kwaliteit die zich uit in de smaak, maar ook in voedzaamheid en de gezondheid van producten. Deze zaken hebben er heden ten dage toe geleid dat er een professionele – jong volwassen – biologische sector is, die een groot assortiment vertegenwoordigt en een grote variatie aan marktkanalen heeft, waarlangs biologische producten de weg naar de consument vinden.

7.3 Zorgen

Naast de sterke punten van de sector en ontwikkelingen in de omgeving die kansen bieden voor positieverbetering, is er ook een aantal zorgen en ontwikkelingen die de positie kunnen verslechteren als de sector niets doet. Samengevat gaat het dan om zorgen en ontwikkelingen die de kwetsbaarheid van de sector aangeven. Ten eerste zijn dat zaken die met de productkwaliteit en voedselveiligheid te maken hebben en ten tweede gaat het om de marketing en communicatie. Om met de productkwaliteit en voedselveiligheid te beginnen. Door de groei van de sector en het aantal ondernemingen, zien we ook meer variatie tussen 'biologische' ondernemers. Bestond in de beginperiode de sector vooral uit de door idealen gedreven ondernemers, steeds meer is er een verzakelijking te zien. Dit uit zich in een vervlakking van de idealen, maar ook bij een aantal biologische ondernemers in afnemende kennis van biologische produceren. Wat ook tot gevolg heeft dat vaker 'de randen van de normering' wordt opgezocht. Een uiting hiervan is onder meer het toucheren van kippensnavels en het gebruik van diergeneesmiddelen. Een grote bedreiging voor de biologische sector is het risico dat gecertificeerde producten niet conform de biologische productie methoden geproduceerd zijn. Te denken valt aan het niet toegestane gebruik van bestrijdingsmiddelen of vermenging met gangbare partijen. Het blijkt in de praktijk dat met name de importen van biologische producten van buiten de EU een risicofactor vormen. De gegevens rond oorsprong en productie methode zijn minder hard en er vindt vaker vermenging en fraude

van partijen plaats. Daarnaast wordt een toenemende ondeskundigheid met regels en productkwaliteit gesignaleerd bij een deel van de ondernemers. Dit maakt de sector extra gevoelig voor schandalen. Recente schandalen ten aanzien van voedselveiligheid (waaronder MPA en rozijnencontaminatie) hebben aangetoond hoe kwetsbaar de productiekolom van boer tot supermarkt eigenlijk is. De grote hoeveelheid regels en veranderingen daarin en de 'papierwinkel' waar biologische ondernemers mee te maken hebben, maakt het er niet eenvoudiger op. Ten tweede is er de marketing en communicatie richting burgers en consumenten die tot zorgen baart en waar veel in verbeterd kan worden. Het meest dominante beeld dat bij de consument op het netvlies staat, als het gaat om biologische producten is, dat het 'niet met gif' is. Het belangrijkste bezwaar hiertegen is ten eerste dat het een afzetten tegen de gangbare landbouw is en ten tweede dat de woorden 'niet' en 'gif' een negatieve associatie oproepen. Een andere dominant beeld bij consumenten is de prijs van biologische producten. Voor velen wordt dit als (te) duur gezien. Het imago en daarmee het communiceren van de meerwaarde kan sterk worden verbeterd. Een extra risico in de biologische sector is dat een probleem met bijvoorbeeld biologische kippen niet hoofdzakelijk beperkt blijft tot kippen, maar ook zijn weerslag heeft op het vertrouwen dat consumenten hebben in andere biologische producten.

De zorgen samengevat kunnen we stellen dat er drie grote problemen zijn waar de biologische sector voor staat.

1. **Kwetsbaarheid imago:** de biologische sector is erg afhankelijk van het imago van goed (milieu en diervriendelijk) voedsel. Deze afhankelijkheid maakt haar kwetsbaar en hierdoor loopt zij grote risico's. Risico's liggen er bijvoorbeeld bij het gebruik van diergeneesmiddelen (met name antibiotica), het gebruik van biologische mest en de controle op het toucheren van snavels in de biologische pluimveehouderij. Binnen de hele keten is het grootste risico het gevaar voor contaminaties van met name chemische bestrijdingsmiddelen en gmo's (genetisch gemodificeerde organismen)
2. **Administratieve lasten:** de 'papierwinkel' en de daarmee gepaard gaande administratieve lasten is vooral voor ondernemingen uit de primaire schakel in de biologische sector een doorn in het oog. Het gaat om veel kleine ondernemingen in een versnipperde sector, die met veel instanties en organisaties te maken hebben. Er moet veel identieke informatie dubbel aangeleverd worden aan verschillende instanties en veelal op verouderde manieren.
3. **Communicatie:** Het lukt de sector niet goed om helder en duidelijk de positieve aspecten van biologische voedsel voor het voetlicht van de consument te brengen. Te veel wordt vanuit het negatieve gecommuniceerd: het afzetten tegen de gangbare landbouw en de perceptie dat biologisch voedsel 'niet met gif' is, zijn hiervan voorbeelden.

3. De kansen van optimale informatiestromen voor de biologische sector

3.1 Inleiding

De ontwikkelingen met betrekking tot het gebruik van de moderne informatie en communicatie technieken (ICT) gaan snel. De kennis en ervaring om deze middelen in te zetten in voedselketens neemt toe. De ervaringen met ICT middelen in ander sectoren zijn veelbelovend. Gezien de voorgaande schets van zorgen is er een duidelijk sectorbelang om te komen tot transparante ketens die snel kunnen reageren en informatie kunnen leveren over oorsprong, productiemethode en verwerkingsstappen van producten om zo te komen tot een betere borging van de voedselkwaliteit en -veiligheid. Het optimaliseren van de informatiestromen in de biologische sector is dan van groot belang. Een Keten Informatie Systeem (KIS) kan daarvoor een geschikt middel zijn om dat te bereiken. Bestaande voorbeelden van meer of minder succesvolle KIS'sen voor de traceerbaarheid in de keten in de gangbare sectoren zijn MPS, Groeinet, Peters Farm, Nutraceut, VIP en andere. Van deze ervaringen kan de biologische sector lering trekken en zijn voordelen doen.

Britse consument kan oorsprong biologische groente online achterhalen

Bezoekers van de Britse supermarktketen Sainsbury's kunnen nu online achterhalen waar de door hun gekochte biologische groente en fruit zijn geteeld. "Hiermee proberen we het bewustzijn en vertrouwen in biologisch geteelde producten bij de consument te vergroten", aldus Sainsbury's.

Via de website kan de consument door middel van een code informatie en foto's van het bedrijf bekijken waar het gekochte product is geteeld. Al het biologische fruit en groente in het assortiment van Sainsbury's zijn hiervoor voorzien van een unieke 5-cijferige code.

Kader: voorbeeld van de inzet van moderne informatie en communicatie technieken (ICT) in de keten van biologische producten in Engeland.

3.2 De mogelijkheden

Kijken we eerst naar de kansen dan zien we dat het optimaliseren van de informatiestromen verschillende mogelijkheden bieden als die worden benut. Ten eerste is geconstateerd dat de biologische kwaliteit een belangrijke productkwaliteit is. Een goede en efficiënte informatie uitwisseling kan zorgen voor een betere borging van de productkwaliteit en daarmee ook de betrouwbaarheid van het biologische aspect in de producten van de sector verhogen. Ten tweede zorgt een goede informatie uitwisseling dat het MVO-karakter en de gedrevenheid en betrokkenheid van de biologische ondernemer op een efficiënte manier in kaart wordt gebracht. Een voorbeeld hiervan is de pro-actieve aanpak van EOSTA met Nature and More¹⁴. Ten derde kan een goed informatiesysteem zorgen voor een verdere professionalisering van de sector. Zo'n systeem kan de kennisuitwisseling tussen ondernemers sterk vergemakkelijken. Ten vierde kan de

¹⁴ Nature and More: www.NatureandMore.nl

betrokkenheid van consumenten bij de producten middels bijvoorbeeld een website met actuele gegevens verder worden gestimuleerd.

Kijken we naar de zorgen en knelpunten dan kan het optimaliseren van de informatiestromen in de biologische sector een belangrijke bijdrage leveren aan het verminderen van die zorgen en het wegnemen van de knelpunten. Ten eerste maakt een goede en efficiënte informatie uitwisseling het mogelijk om snel in de voedselketen in geval van calamiteiten knelpunten te traceren en daarbij verdere schade te voorkomen. Ten tweede kan een goede informatie uitwisseling sterk bijdragen aan een goede kennis van de regelgeving en een juiste toepassing daarvan. Als derde kan het de kennisdeling tussen ondernemers bevorderen en daarmee een belangrijke factor zijn die kan zorgen voor meer innovatie in de sector. Ten vierde kan een efficiënte en moderne informatievoorziening een belangrijke bijdrage leveren in het terugbrengen van de administratieve lasten. Als laatste kan worden genoemd dat de communicatie richting consument en burger sterk kan worden verbeterd met een goed informatiesysteem in de sector. Voor verbetering van de marketing van biologische producten is dit essentieel.

4. Ambities van de biologische sector

4.1 Inleiding

Op basis van de voorgaande schets van de omgevingsontwikkelingen, de zorgen en de sterke kanten van de biologische sector en de rol die het optimaliseren van de informatiestromen hierin kan spelen, zijn vier oplossingsrichtingen opgesteld. Oplossingsrichtingen die wij als vier ambities hebben verwoord:

1. Efficiënte informatievoorziening en borging productkwaliteit
2. Administratieve lasten verlichting (ALV)
3. Versterken bedrijfsvoering
4. Marketing en Imagoverbetering

Deze oplossingsrichtingen geven onze ambities weer als het gaat om het verbeteren van de informatiestromen in de sector. Ambities die in het teken staan van het verbeteren van de huidige positie van de biologische sector en waarvan wij van mening zijn dat zij een voorwaarde zijn voor de continuïteit en de groei van de sector. De geformuleerde ambities hebben te maken met informatievoorziening vanuit de publieke functies, denk daarbij aan de eisen t.a.v. borging en controle, maar ook vanuit private behoeften, dan gaat het om het creëren van toegevoegde waarde ten aanzien van marketing en imago.

4.2 Efficiënte informatievoorziening en borging productkwaliteit

Ambitie

De ambitie die we hier nastreven is een optimale transparantie en voedselveiligheid en zekerheid ten aanzien van de biologische kwaliteit van de biologische producten. De consument moet ervan op aan kunnen dat een product dat als 'biologisch' wordt verkocht ook gegarandeerd aan biologische kwaliteitseisen voldoet.

Het informatiesysteem ondersteunt de borging van de biologische kwaliteit van de aangeslotenen. Voedselveiligheid en ‘rapid alert’ staan daarin centraal. Het snel kunnen reageren op een gesignaleerd probleem in de biologische voedselketen is noodzakelijk voor een betrouwbare sector. De doelstelling is dat over twee jaar een informatiesysteem operationeel is, waarin alle publieke informatie beschikbaar is voor aangesloten bedrijven en consumenten. De basis is de informatie die vanuit certificeringoogpunt vereist is. Dit geeft een optimale transparantie en inzicht in de voedselveiligheid en –kwaliteit. Met name is van belang dat het optimaliseren van de informatiestromen vanuit het oogpunt van risicoanalyse wordt aangepakt.

Huidige situatie t.a.v. informatievoorziening en borging productkwaliteit

De huidige situatie is dat we te maken hebben met een versnipperende sector, waarin het ieder voor zich en soms tegen elkaar een belangrijk gegeven is. Een gezamenlijke visie is er niet. Daarnaast is er geen standaardisatie van informatie-uitwisseling en ook het gebruik van automatisering bij de ondernemers is van ongelijk niveau. Skal heeft een belangrijke rol in de controle en certificering van de biologische sector. Vanuit deze rol kan Skal ook een belangrijke rol spelen in de verdere optimalisering van de informatiestromen in de biologische sector.

Acties

Om van de huidige situatie de ambities te kunnen waarmaken zijn er vier acties opgesteld:

1. Het opzetten van een dragende organisatie
2. Inventarisatie van de huidige informatiesituatie van alle schakels (o.a. Skal, LEI, bedrijven, etc.). Waarbij ook aandacht wordt besteed aan efficiëntieverbetering van de huidige controle en borging, bijvoorbeeld t.a.v. toucheren snavels, gebruik antibiotica en gebruik biomes;
3. Beschrijving van doel, informatiesysteem en budget;
4. Opstellen van stappenplan om doel te bereiken en benodigde budget.

4.3 Administratieve lasten verlichting

Ambitie

Het verminderen van de administratieve lasten van de boer, verwerking en handel in de biologische sector om zodoende tot kostenreductie te komen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen lastenverlichting die specifiek met het biologische karakter van de sector te maken heeft. Dat zijn administratieve lasten die verband houden met eisen van organisaties als Skal, Laser en douane. Daarnaast maken we onderscheid tussen lasten verlichting die niet specifiek met het biologische te maken heeft, maar die wel met een goed informatiesysteem kunnen worden bereikt. Daarbij denken we aan verlichting van administratieve lasten die verband houden met eisen van organisaties als VWA (Voedsel en Waren Autoriteit), belastingdienst, fair trade, etc.

Huidige situatie t.a.v. administratieve lasten

Schetsen we de huidige situatie omtrent administratieve lasten voor de sector dan zien we een aantal opvallende zaken. T.a.v. de administratieve eisen van de organisaties Skal, Laser en de douane is er sprake van dubbele lasten, omdat dezelfde gegevens meerdere keren voor wisselende partijen moeten worden aangeleverd. Daarnaast geldt dat er weinig gebruikersgemak is als het

gaat om het achterhalen en doorgeven van de gegevens. Dit maakt dat deze administratieve lasten een behoorlijk percentage uitmaken van het kostenplaatje.

Van andere orde is dat ondernemers te maken hebben met verschillende systemen om gegevens door te geven. Momenteel is er vanuit het Ministerie van LNV een commissie lastenverlichting ingesteld die zich met deze problematiek bezighoudt. Een ander probleem is dat het koppelen van systemen op veel juridische bezwaren stuit.

Acties

Om van de huidige situatie de ambities te kunnen waarmaken zal er een aantal activiteiten ondernomen moeten worden.

1. Ten eerste wordt gedacht aan het harmoniseren en op elkaar afstemmen van bestaande systemen en standaarden (bijv. McSharry perceelgegevens gebruiken bij Skal).
2. Ten tweede wordt gedacht aan de mogelijkheid van het integreren van verschillende systemen, zoals bijvoorbeeld is gebeurd bij KKM (Keten Kwaliteitsprogramma Melk) en NAK in de tuinbouw en Eurocap tijdens de controle van biologische producten. Hierbij hebben we waarschijnlijk wel een belangrijke juridische hobbel te nemen t.a.v. de informatie-uitwisseling van door verschillende partijen vergaarde gegevens. Daarnaast zal de gebruikersvriendelijkheid van de verschillende systemen moeten worden aangepakt. Het is van belang om hierover in overleg met het Ministerie van LNV te treden.
3. Een derde belangrijke actie is de mogelijkheid van het gebruik van een digitale handtekening te inventariseren. Dit in relatie tot importheffing. Het gaat dan om een digitale papierstroom mogelijk te maken, zodat niet een fysieke stempel en handtekening nodig is, maar met een zogenaamde 'digitale handtekening' kan worden volstaan. In het kader hiervan wordt gedacht aan het opzetten van een pilot rond de importketen melkveehouderij.
4. Ten vierde kan de mogelijkheid worden onderzocht van een centraal lasten-/gegevensloket.

4.4 Versterken bedrijfsvoering

Ambitie

De huidige mogelijkheden op het gebied van automatisering en informatie-uitwisseling maakt het vastleggen van allerlei bedrijfsgegevens eenvoudig. Dit biedt belangrijke mogelijkheden voor het ontwikkelen van een management instrument dat het volgen van de eigen bedrijfsvoering van ondernemers mogelijk maakt en ook om die te vergelijken (op geaggregeerd niveau) met vergelijkbare ondernemers, zodat het inzicht in de eigen bedrijfsvoering toeneemt en het verbeteren van die bedrijfsvoering mogelijk is. Centraal in het te ontwikkelen management instrument staat het bieden van mogelijkheden om het rendement te verhogen en om kostenverlaging door bedrijfsvergelijking mogelijk te maken. Daarnaast moet het de mogelijkheid bieden voor meer strategische informatie om de marktpositie van individuele ondernemers te verbeteren. Bij de ontwikkeling van management instrumenten gaat het erom optimaal gebruik te maken van de informatie binnen de ketens om tot betere prestaties te komen. Niet alleen primaire sector maar ook voor verwerking, handel en retail is dat belangrijk.

Huidige situatie t.a.v. management instrumenten

Als we kijken naar de huidige situatie, dan moeten we constateren dat er een aantal belemmerende factoren is, die het maken van een systeem van bedrijfsvergelijkingen lastig maakt. We hebben te maken met een versnipperde sector met veel gemengde en kleinschalige bedrijven. Bedrijfsvergelijkingen zijn zinvol als er vergeleken kan worden met gelijksoortige bedrijven. Met andere woorden de doelgroepen moet een bepaalde minimale omvang hebben. Daarnaast geldt dat veel biologische ondernemers niet alleen economische affiniteit hebben. Natuurlijk willen ze geld verdienen, maar velen zijn ook sterk vakinhoudelijk geïnteresseerd. De vraag is dan ook in hoeverre bedrijfsvergelijkingen prioriteit heeft bij de ondernemers. Een mogelijk stimulans kan zijn dat vanuit LNV wordt gewerkt aan het opzetten van een kennisnetwerk voor de biologische sector.

Acties

Om deze ambitie te verwezenlijken zien we een aantal stappen voor ons:

1. Kijken we naar de huidige situatie dan is het van belang om eerst te inventariseren waar is behoefte aan en welke prioriteiten kunnen er gesteld worden. Centraal staat hierin ook dat zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij reeds bestaande initiatieven.
2. Vervolgens dient actie gericht te zijn op het verkrijgen van draagvlak en het zoeken naar fondsen. Mogelijkheden zijn het opzetten van een innovatiefonds vanuit de sector met verschillende financiers.
3. Daarna moeten pilots worden gestart en na evaluatie kunnen deze eventueel worden opgeschaald. Van belang is dat de retail hierin ook betrokken wordt.
4. In later stadium kan de informatie op geaggregeerd niveau ook met consumenten en burgers worden gecommuniceerd en zo worden ingezet voor verbetering van de marketing en het imago. Dit brengt ons bij de vierde en laatste ambitie.

4.4. Marketing en Imagoverbetering

Ambitie

De vierde geformuleerde ambitie die we met het optimaliseren van de informatiestromen in de biologische sector willen bereiken, is ten eerste het verbeteren van het imago van biologische producten bij burger en consument. Een imago van betrouwbaarheid. De kern van deze ambitie is de transparantie van de biologische voedselketen zichtbaar maken voor de consument. Dit willen we bereiken door een optimaal gebruik van de bestaande informatie. Ten tweede willen we de meerwaarde van biologische producten beter vermarkten t.a.v.:

- Onderscheidend vermogen
- Alles wat burger/consument verwacht van EKO

Huidige situatie t.a.v. marketing en imagoverbetering

We zien een aantal kwetsbare tekortkomingen bij de verwachtingen die burgers en consumenten hebben t.a.v. biologische producten. De Duitse Nitrofeenaffaire heeft aangetoond dat het imago van de biologische sector erg kwetsbaar is. Dit brengt een groot risico met zich mee. Een imago

is makkelijker af te breken, dan op te bouwen. Daarnaast mist de biologische sector durf in de marketing van haar producten. Ook zijn er conflicterende verwachtingen. Er is een discrepantie tussen het pragmatische aan de ene kant en het idealisme aan de anderen kant: als consument let je op de kosten, maar als burger vind je respect voor natuur en milieu belangrijk. Ook geldt dat betrouwbaarheid en certificering 'saai' zijn voor de op beleving gerichte consument. Het is een noodzakelijk voorwaarde waaraan voldaan moet worden, maar onvoldoende om voor de consument toegevoegde waarde te creëren. Biologisch voedsel zou een 'feest' moeten zijn. Zo is er geen consumentenportal, waar consumenten terecht kunnen voor informatie over biologische producten. Het Voedingscentrum voorziet in onvoldoende mate in de informatievoorziening richting consument. Ook geldt dat de biologische sector niet voorop loopt in het gebruik van ICT-middelen. Tevens is er op dit moment weinig afstemming tussen ICT en marketing.

Activiteiten

Hoe komen we tot een meer 'swingend' maar wel betrouwbaar imago van biologische producten. Waarin we wel open en eerlijk moeten zijn in de communicatie. Daarvoor hebben we een aantal acties in kaart gebracht.

1. Ten eerste een inventarisatie van de kwetsbaarheden en zwakheden, zodat we weten waar die zitten. Deels is dit al gedaan door de Task Force Biologische Landbouw
2. Ten tweede willen we beginnen met enkelvoudige producten.
3. Een derde actie is kijken naar de mogelijkheden die voorbeelden als het 'Nature and More'-concept en 'Agrofair' bieden voor de sector. In sluiten deze voorbeelden aan op de eisen en wensen van betrokken partijen in de sector?
4. De vierde actie is het opzetten van een informatie-portal voor consumenten en producenten. Waarbij gekeken wordt naar bundeling van bestaande sites en afstemming wordt gezocht met het Voedingscentrum. Vermarkten en imago gericht op beleving van biologisch voedsel als 'feest'.

5. Vervolgstappen

5.1 Inleiding

Wij zijn trots op de biologische sector. Trots op wat wij hebben bereikt en op hoe wij omgaan met de dieren en de natuur. Lang voordat het begrip 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen' in zwang raakte, handelden wij in die geest. Duurzaamheid heeft in onze bedrijfsvoering altijd al centraal gestaan. Het is het bestaansrecht van de biologische ondernemer. Maar natuurlijk sluiten wij onze ogen niet voor de knelpunten die opdoemen. Wij hebben ook enkele zorgpunten. Die hebben we duidelijk naar voren gebracht:

1. De grote kwetsbaarheid van het imago van de sector;
2. De hoge administratieve lasten; en,
3. Onze beperkingen om de positieve aspecten van biologische voedsel naar de consumenten te communiceren.

Wij zijn echter stellig van mening dat het optimaliseren van de informatiestromen in de biologische sector met behulp van de huidige mogelijkheden van Informatie en Communicatie

Technologieën (ICT) bovengenoemde zorgen kan ombuigen en de positie van de sector sterk kan verbeteren om zo continuïteit en groei te waarborgen. Om dat te bereiken hebben we vier ambities geformuleerd. Die moeten echter wel worden waargemaakt. Deze ambities kunnen echter alleen worden waargemaakt als de betrokken partijen daar gezamenlijk de schouders onder zetten en als zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van de reeds opgebouwde kennis en ervaring in de sector en als aansluiting wordt gezocht bij bestaande systemen en initiatieven. We willen niet opnieuw het wiel uitvinden. Bij onze ambities zijn er drie acties die voor het waarmaken van alle vier de ambities nodig zijn:

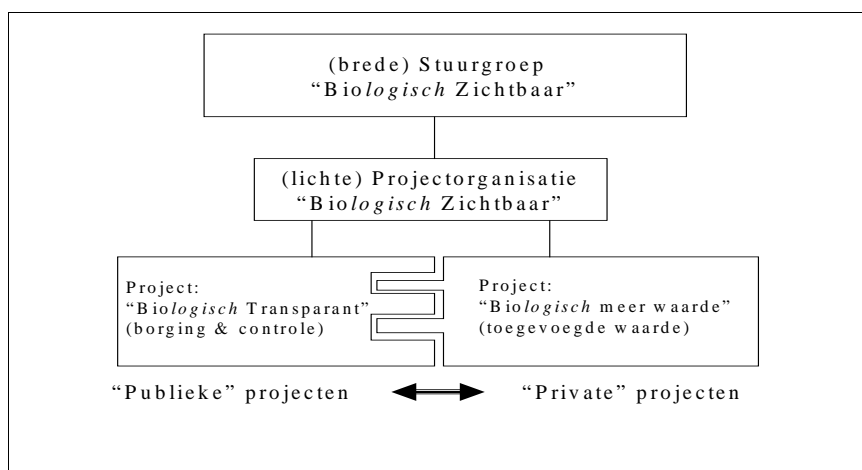
1. Opzetten van een project organisatie met een brede vertegenwoordiging uit de biologische voedselketen die initiatieven neemt;
2. Ambities omzetten in projectplannen met projectpartners;
3. Zoeken naar fondsen.

5.2 Project organisatie die het initiatief neemt

Naast visie is initiatief en volharding nodig. Het initiatief waar we nu voor staan is het opzetten van een projectorganisatie, die voldoende draagvlak in de sector heeft en zich committeert aan de uitgesproken visie en die het initiatief neemt tot het opzetten van projecten in de lijn van de uitgesproken ambities. Op deze manier geven we het vervolg een herkenbaar positie. De ambities vereisen betrokkenheid en inzet van een breed scala van partijen uit de biologische voedselketen. Het opzetten van een projectorganisatie is eenvoudig en maakt participatie van alle betrokken partijen mogelijk.

Hieronder doen wij een voorstel voor concrete uitwerking en vervolgstappen. Het is belangrijk hier reeds in deze fase invulling aan te geven, om te borgen dat ideeën en voorstellen direct worden omgezet in concrete activiteiten. Het gaat erom de visie om te zetten in handelen. De contouren van zo'n projectorganisatie zien wij als volgt voor ons:

In schema:

Figuur 15 Contouren projectorganisatie “Biologisch Zichtbaar”

Stuurgroep “Biologisch Zichtbaar”

Het is van belang om ook de grotere partijen verderop in de keten erbij te betrekken. Dan waarborg je het ondernemergedreven karakter van de organisatie en de te initiëren projecten. Bijvoorbeeld ook commerciële partijen in de stuurgroep. De stuurgroep kent bij voorkeur een brede vertegenwoordiging vanuit de hele biologische voedselketen en de financiers. Het bestuur stuurt een kleine projectorganisatie aan. De daadwerkelijke uitvoering van de uitgesproken ambities vindt plaats in deze projectorganisatie. De partijen in de stuurgroep committeren zich door middelen en tijd beschikbaar te stellen voor de projectorganisatie.

In dit voorstel is uitgegaan van een projectorganisatie. Dit is een snel op te zetten organisatievorm, die in aanleg van tijdelijke aard is. In later stadium kan afhankelijk van de ontwikkelingen door de stakeholders voor een meer formele en permanente organisatievorm worden gekozen. Uiteraard zal dan moet worden uitgezocht wat de meest geijkte rechtsvorm van zo'n organisatie is. Stichting, Besloten Vennootschap, Vereniging of Coöperatie zijn mogelijke opties. Een andere mogelijkheid is dat er een bestuur of stuurgroep komt als een specifieke subafdeling onder de huidige Task Force Biologische Landbouw.

Projectorganisatie

De projectleiding wordt ingevuld door een duo-schap met twee duidelijk te onderscheiden maar niet te scheiden projecten: 1. project “Biologische transparant” gericht op publieke informatievoorziening (borging en controle) en 2. project “Biologisch meer waarde” gericht op private informatievoorziening voor de ontwikkeling van de biologische keten. Beide projecten hebben een aparte projectleiding, die in duo-schap de projectorganisatie vertegenwoordigen en verantwoording naar het bestuur afleggen. Van belang is dat tussen beide soorten projecten een permanente afstemming plaatsvindt. De projectorganisatie is van tijdelijke aard. Het bestuur beslist aan de hand van de ontwikkelingen van de organisatie over de tijdelijkheid van de projectorganisatie.

Vanuit het project “*biologisch* transparant” wordt voornamelijk gekeken vanuit de eisen aan borging en controle van biologische voedsel en de gevolgen daarvan voor een goede en efficiënte informatievoorziening door de keten. Vanuit het project “*biologisch* meer waarde” staat de toegevoegde waarde voor ondernemers centraal en hoe een efficiënte informatievoorziening daarbij ondersteunend is. Het is het verschil in focus waardoor beide projecten elkaar scherp houden en dat ervoor zorgt dat er een goed evenwicht is tussen enerzijds een te eenzijdige gerichtheid op borging en controle en anderzijds een te sterke gerichtheid op toegevoegde waarde alleen.

Bijlage 10: Aanvullende documentatie

Beschikbare aanvullende documenten (op verzoek):

- ⇒ Werkplan fase 1
- ⇒ Update werkplan fase 1
- ⇒ Kwartaalrapportage 1^e kwartaal 2004
- ⇒ Rapportage fase 1
- ⇒ Werkplan fase 2
- ⇒ Agenda en notulen stuurgroepvergaderingen
- ⇒ Startnotitie
- ⇒ Uitwerking werksessie pilots fase 1

AKK projectnummer en naam: ACB-03.034 Keten Informatie Systeem voor de biologische sector

Titel rapport: Projectaanvraag Keten Informatie Systeem voor de biologische sector

Naam auteurs: Raoul Vernède

Codes Kennisgebieden: 2.2 K.I.S.(Keteninformatiesystemen)

Aantal pagina's: 17

Status: Openbaar

Samenvatting:

Voor de beheersbaarheid van voedselveiligheid nemen de wettelijke eisen ten aanzien van traceerbaarheid geleidelijk toe. In 2005 worden de eisen in EU verband verder aangescherpt. Voor de biologische sector speelt naast voedselveiligheid ook het waarborgen van de biologische kwaliteit in de keten als essentieel. Enkele recente cases maken duidelijk dat een calamiteit binnen één specifiek product enorme consequenties kunnen hebben voor een groot deel van de biologische keten. Door de groei van de biologische keten nemen de risico's toe. Voor de verdere groei van de biologische sector is verdere versterking van het waarborgen van biologische kwaliteit en voedselveiligheid noodzakelijk. Er is een gemeenschappelijk sectorbelang om te komen tot een transparante keten die snel kan reageren en informatie kan leveren over oorsprong, productiemethode en verwerkingsstappen van een product.

Het opzetten van een keten informatie systeem voor de biologische sector wordt door de belanghebbenden in de biologische sector als een goed middel beschouwd om de waarborges te versterken. Tevens wordt verwacht dat het systeem tot meer efficiëntie kan leiden, en er belangrijke marketingvoordelen aan vastzitten voor het bedrijfsleven. Dit project is gericht op het ontwikkelen van een keteninformatiesysteem, waarbij tracking & tracing centraal staat, om te komen tot een efficiënte en effectieve waarborging van de biologische kwaliteit en voedselveiligheid. Hierbij wordt voortgebouwd op reeds ontwikkelde expertise op gebied van tracking en tracing in het bijzonder en van keten informatie systemen in het algemeen. Daarnaast is in dit project expliciet aandacht voor de ondersteuning van de samenwerkings- en besluitvormingsprocessen. Ervaring leert dat aandacht voor dit soort processen, waarbij meerdere partijen en dus ook meerdere belangen een rol spelen, essentieel is voor het bereiken van een succesvol eindresultaat.

AKK projectnummer en naam: ACB-03.034 Keten Informatie Systeem voor de biologische sector

Titel rapport: Biologisch Zichtbaar: naar optimale informatiestromen in de biologische sector

Naam auteurs: Ronald de Graaf

Codes Kennisgebieden: 2.2 K.I.S.(Keteninformatiesystemen)

Aantal pagina's: 18

Status: Openbaar

Samenvatting:

De biologische sector kan trots zijn op hetgeen bereikt is in het verleden. Lang voordat het begrip 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen' (MVO) in zwang raakte, handelde de biologische sector al in die geest. Der biologische sector heeft echter ook enkele zorgpunten:

1. De kwetsbaarheid van het imago van de sector;
2. De hoge administratieve lasten; en,
3. Onze beperkingen om de positieve aspecten van biologische voedsel naar de consumenten te communiceren.

De biologische sector is daarom van mening dat het optimaliseren van de informatiestromen in de biologische sector met behulp van de huidige mogelijkheden van Informatie en Communicatie Technologieën (ICT) bovengenoemde zorgen kan ombuigen in kansen. Daarmee kan de positie van de sector sterk verbeterd worden om zo continuïteit en groei te waarborgen. Om dat te bereiken zijn er vier ambities geformuleerd:

1. Informatievoorziening en borging productkwaliteit
2. Administratieve lasten verlichting
3. Management instrument
4. Marketing en Imagoverbetering

De ambities staan in het teken staan van het verbeteren van de huidige positie van de biologische sector en zijn een voorwaarde voor de continuïteit en de groei van de sector. Naast visie is echter ook initiatief en volharding nodig. Er zal een dragende organisatie opgezet moeten worden, die voldoende draagvlak in de sector heeft en zich committeert aan de uitgesproken visie. Tevens dient zij het initiatief te nemen tot het opzetten van projecten in de lijn van de uitgesproken ambities.